

High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina
Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Высокий судский и прокурорский совет Боснии и Герцеговины

CEST F BiH

CEST RS

MODUL 4

Građanska oblast
VANREDNI PRAVNI LIJEKOVI

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Bosna i Hercegovina – Босна и Херцеговина – Bosnia and Herzegovina
Federacija Bosne i Hercegovine – Федерација Босне и Херцеговине –
Federation of Bosnia and Herzegovina

Javna ustanova centar za edukaciju sudija i tužilaca u F BiH
Javna ustanova centar za edukaciju sudaca i tužitelja u F BiH
Јавна установа центар за едукацију судија и тужилаца у Ф БиХ

Јавна установа центар за едукацију судија и јавних тужилаца у РС
Javna ustanova centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca u RS

MODUL 4

GRAĐANSKA OBLAST

VANREDNI PRAVNI LIJEKOVI

Vodeći ekspert:

Enisa Bilajac, sudija Vrhovnog suda FBiH

Konsultanti:

Predrag Krsmanović, sudija Kantonalnog suda u Tuzli

Nevenka Mitrić, sudija Osnovnog suda Banja Luka

Mirza Jusufović, sudija Suda BiH

Staka Gojković, Vrhovni sud RS

Violanda Šubarić, Okružni sud Banja Luka

Asja Razić, sudija Kantonalnog suda u Tuzli

Enisa Halilović, sudija Kantonalnog suda u Tuzli

Jovanka Jovanović, predsjednik Osnovnog suda u Doboju

Uvod

Ovaj edukativni Modul je plod zajedničkog rada grupe eksperata i konsultanata iz različitih dijelova Bosne i Hercegovine, koji su pokušali da korisnicima osiguraju praktični instrument koji bi im, kao pravnim stručnjacima, mogao pomoći u njihovom svakodnevnom radu. Modul koji imate ispred sebe predstavlja dio prve serije Modula koji su elaborirani zahvaljujući velikodušnom financiranju od strane EUROPSKE KOMISIJE (CARDS 2004) i koordinacijskom trudu Centara za edukaciju sudaca i tužitelja Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine i Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine. U okviru ovog Projekta, 13 eksperata, uz pomoć približno istog broja konsultanata, obradili su 13 edukativnih Modula i time pokrili ključne teme građanskog i krivičnog, materijalnog i procesnog prava, s naglaskom na procesno pravo. Ove teme su izabrane od strane Upravnih odbora Centara za edukaciju sudaca i tužitelja kao najvažnije, obzirom na probleme implementacije koji su se pojavili nedavnim pravnim reformama na ovim poljima.

Uz financijsku pomoć od strane Europske Komisije, Centri za edukaciju sudaca i tužitelja ovim su reagirali na rastuće zahtjeve od strane članova pravosuđa (ali i drugih pravnika) za praktičnim edukativnim instrumentima koji će pomoći već imenovanim, ali i novoimenovanim praktičarima da shvate i primijene zakon u sudskom i pravnom sistemu Bosne i Hercegovine koji se stalno razvija.

Postupak izrade ovog i drugih Modula je odličan primjer sposobnosti i volje članova pravosuđa u Bosni i Hercegovini – predstavljenih kroz eksperte i konsultante uključene u Projekat – da surađuju, razmjenjuju svoja pravna mišljenja i prevaziđu još postojeće prepreke u formiranju harmonizovanog pravosuđa u zemlji.

Korisnici se pozivaju da doprinesu unapređenju ovog Modula kroz konstruktivnu kritiku povratnu informaciju, obzirom da nam je namjera da se ovaj edukativni materijal neprekidno ažurira i unapređuje. Molimo da svoje komentare dostavite Centrima za edukaciju sudaca i tužitelja.

Centri za edukaciju sudaca i tužitelja i Visoko sudsko i tužilačko vijeće zahvaljuju se svim ekspertima, konsultantima i asistentima koji su doprinijeli izradi ovih Modula za njihov trud i predanost, kao i Europskoj Komisiji na velikodušnoj podršci prvom projektu ovakve vrste u Bosni i Hercegovini..

Branko Peri
Predsjednik

Visokog sudskog i tužilačkog vijeća
Bosne i Hercegovine

Biljana Mari
Direktorica

Centar za edukaciju sudija i tužilaca
u Republici Srpskoj

Sanela Paripović
Direktorica

Centar za edukaciju sudija i tužilaca
u Federaciji Bosne i Hercegovine

SADRŽAJ

UVODNE NAPOMENE	3
PODMODUL I – REVIZIJA.....	5
1. UVOD	6
2. REVIZIJA PROTIV PRESUDE.....	9
2.1. <i>Osnovne karakteristike revizije .....</i>	<i>9</i>
2.2. <i>Sudovi nadležni za odlučivanje o reviziji .....</i>	<i>11</i>
2.3. <i>Presude protiv kojih se može izjaviti revizija .....</i>	<i>12</i>
2.4. <i>“Izuzetno“ dopuštanje revizije.....</i>	<i>15</i>
3. RAZLOZI ZA REVIZIJU	23
3.1. <i>Uopšteno o razlozima zbog kojih se revizija može izjaviti .....</i>	<i>23</i>
3.2. <i>Povrede procesnog prava.....</i>	<i>24</i>
3.3. <i>Pogrešna primjena materijalnog prava .....</i>	<i>26</i>
3.4. <i>Prekoračenje tužbenog zahtjeva pred drugostepenim sudom .....</i>	<i>30</i>
3.5. <i>Nepravilno utvrđeno činjenično stanje .....</i>	<i>31</i>
3.6. <i>Iznošenje novih činjenica i predlaganje novih dokaza u reviziji .....</i>	<i>32</i>
3.7. <i>Razlozi za reviziju prema ZPP BD BiH .....</i>	<i>33</i>
4. GRANICE ISPITIVANJA DRUGOSTEPENE PRESUDE	36
5. POSTUPAK POVODOM REVIZIJE	39
5.1. <i>Postupak kod prvostepenog suda .....</i>	<i>39</i>
5.2. <i>Sadržaj revizije .....</i>	<i>40</i>
5.3. <i>Postupak pred revizijskim sudom .....</i>	<i>42</i>
6. ODLUKE REVIZIJSKOG SUDA	44
6.1. <i>Odbacivanje revizije .....</i>	<i>44</i>
6.2. <i>Odbijanje revizije .....</i>	<i>48</i>
6.3. <i>Ukidanje drugostepene presude i vraćanje predmeta drugostepenom sudu na ponovno suđenje.....</i>	<i>51</i>
6.4. <i>Ukidanje nižestepenih odluka i odbacivanje tužbe .....</i>	<i>57</i>
6.5. <i>Preinačenje drugostepene presude .....</i>	<i>58</i>
7. ZABRANA REFORMACIJE IN PEJUS.....	62
8. SADRŽAJ ODLUKE REVIZIJSKOG SUDA.....	62
9. DOSTAVLJANJE ODLUKE	62
10. REVIZIJA PROTIV RJEŠENJA	62
10.1. <i>Osnovne karakteristike .....</i>	<i>62</i>
10.2. <i>Sporovi u kojima revizija protiv rješenja nije dopuštena .....</i>	<i>64</i>
10.3. <i>Drugostepena rješenja protiv kojih je revizija uvijek dopuštena .....</i>	<i>66</i>
10.4. <i>Pravila postupka .....</i>	<i>67</i>
11. ANEKSI.....	68
II-PODMODUL – PONAVLJANJE POSTUPKA.....	70
1. UVODNE NAPOMENE	70
2. OSNOVNE KARAKTERISTIKE	73
3. PREDMET PONAVLJANJA POSTUPKA.....	76
4. SADRŽAJ PRIJEDLOGA ZA PONAVLJANJE POSTUPKA.....	77
5. RAZLOZI ZA PONAVLJANJE POSTUPKA	79
5.1. <i>Povreda odredaba parničnog postupka kao razlozi za ponavljanje .....</i>	<i>79</i>

5.2. <i>Krivična djela kao razlozi za ponavljanje postupka</i>	82
5.3. <i>Nove činjenice i novi dokazi kao razlog za ponavljanje postupka</i>	84
6. ROKOVI ZA TRAŽENJE PONAVLJANJA POSTUPKA	90
7. NADLEŽNOST I POSTUPAK U POVODU PRIJEDLOGA ZA PONAVLJANJE POSTUPKA	92
7.1 <i>Pripremni postupak u povodu prijedloga za ponavljanje postupka</i>	93
7.2 <i>Raspravljanje o osnovanosti (meritumu)</i>	95
7.3 <i>Ponovno raspravljanje o glavnoj stvari</i>	101
8. ANEKSI	103
III-PODMODUL– ODNOS IZMEĐU VANREDNIH PRAVNIH LIJEKOVA ..	109
1. UVOD	111
2. ODNOS IZMEĐU PRIJEDLOGA ZA PONAVLJANJE POSTUPKA I REVIZIJE	111
3. ANEKSI	118

UVODNE NAPOMENE

Kategorije

U ovom modulu obrađuju se odredbe procesnih zakona primjenjivih u BiH koje regulišu postupak koji slijedi nakon pravomoćnosti odluke pod naslovom revizija, ponavljanje postupka i odnos izme u vanrednih pravnih lijekova.

Kako svaki od naslova predstavlja zasebnu cjelinu, to obradu teme u okviru modula valjalo je uiniti razradom kroz tri podmodula:

- podmodul I: revizija;
- podmodul II: ponavljanje postupka i
- podmodul III: odnos izme u vanrednih pravnih lijekova.

Za prvi podmodul tematske ključne riječi i vezano za procesna pravila koje se obrađivati je Zakon o parničnom postupku te revizija protiv presude (osnovne karakteristike, sudovi nadležni za odlučivanje o reviziji, presude protiv kojih se može izjaviti revizija, «izuzetno» dopuštanje revizije); razlozi za reviziju; granice ispitivanja drugostepene presude; sadržaj revizije; postupak povodom revizije; odluke revizijskog suda; revizija protiv rješenja.

Trajanje

Za obradu podmodula na seminaru potreban je radni dan raspoređen u periodu od 5 do 6 radnih sati.

Oblik

U okviru tog vremena podmodul se može obraditi kao radionica ili kao predavanje uz prezentaciju u power pointu ili kombinaciju navedenog uz aktivnost učesnika kroz vježbe na praktičnim primjerima i diskusije ili kao panel diskusije.

Ciljevi edukacije

Kako se u ovom podmodulu obrađuje postupak koji slijedi u povodu revizije nakon pravomoćnosti sudske odluke donijete u drugom stepenu to:

- Opšti cilj je da se ukaže na značaj tih odredaba postupno dio po dio sa stanovišta i teorije i prakse prema kojima prvostepeni i revizijski sud postupaju da bi se brže i lakše identifikovali mogući problemi koji se pojavljuju u konkretnim predmetima.
- Cilj 1. Definisavanje podobne revizije u pogledu potpunosti, blagovremenosti i dopuštenosti,
- Cilj 2. Definisavanje razloga za reviziju:
  - povreda procesnog prava,
  - pogrešne primjene materijalnog prava

- prekoračenje tužbenog zahtjeva
- iznošenje novih činjenica i dokaza (injenica i dokazi) (pravno pitanje)
  - Cilj 3. Granica ispitivanja drugostepene presude
  - Cilj 4. Postupak a povodom revizije
- kod prvostepenog suda
  - kod revizijskog suda
- Cilj 5. Definisane odluke suda
- procesnih
  - meritornih
- te postupanja suda nakon donošenja odluke o reviziji.

Opis

Razlog za obradu teme modula je obnova znanja i stjecanje vještina potrebnih da bi se postupak povodom revizije proveo pravilno i efikasno jer procesno pravo je u trajnom previranju.

Tim pravnim sredstvom jamči se pravo donošenja novih zakonitih odluka onima kojima su prava zaista objektivno i povrijeđena. Praktično oduzima vrijednost instituta pravomoćnosti koji se žrtvuje u svrhu ostvarenja zakonitosti kao postulata najviše vrijednosti.

Pravilnom primjenom procesnih normi koje regulišu postupak povodom revizije udovoljava se cilju pravosuđa, ostvarenju zakona i održavanju pravne sigurnosti.

Prepoznavanje u reviziji tih postulata kao sredstvu za ostvarenje cilja jeste i gradnja povjerenja građana u sud, jer tim pravnim lijekom otklanjanju se povrede koje je prouzrokovao sud svojom pravomoćnom ali nezakonitom odlukom.

Značaj revizije leži prvenstveno u tome, što revizijski sud, zauzimaju i dosljedno isti stav prema istom pravnom pitanju, utiče na obrazovanje jedinstvenih stavova sudske prakse.

Sve ovo su razlozi zbog kojih revizija kao vanredni pravni lijek je relevantna oblast koja zahtjeva daljnju edukacionu pažnju jer sigurno je da je potrebno da su sudije kontinuirano u procesu usavršavanja znanja i vještina da se kroz pravilnu primjenu normi koje regulišu postupak povodom revizije ostvare pomenuti ciljevi.

Ovaj modul obrađuje nova rješenja involvirana u četiri procesna zakona primjenjiva u BiH i s tog aspekta je pionirski

rad i polazna osnova eventualnim doradama u budućnosti. Valja napomenuti da u vrijeme izrade modula - sudska praksa u primjeni novih rješenja u postupku povodom revizije pred Vrhovnim sudom FBiH je na samom začetku, dok pred Vrhovnim sudom RS i revizijskim vijećem Suda BiH je izuzetno skromna.

Naime, revizijski sudovi od kada je na snazi novi Zakon o parničnom postupku uglavnom su se bavili «starim predmetima» i primjenom ranijeg Zakona o parničnom postupku odlučivali o reviziji (prelazna odredba čl. 456. st. 1. novog ZPP), dok Zakon o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH iako je primjenjiv već 4. godine u odnosu na institut revizije ne sadrži novine i uglavnom u tom dijelu je slijedio rješenja sadržana u dosadašnjim propisima.

Dvogodišnji period od kada je na snazi ZPP entiteta odnosno jednogodišnji period od kada je na snazi ZPP pred Sudom BiH je kratak period uopšte u primjeni propisa.

Posebno je to izraženo u odnosu na vanredna pravna sredstva, što je sasvim razumljivo kad se ima u vidu da postupak povodom revizije odnosno u povodu prijedloga za ponavljanje postupka slijedi nakon pravomoćnosti sudske odluke.

**Mogući
predavači/edukatori**

Vodeći i ekspert, konsultanti i ostali predavači i edukatori Centra.

Dnevni red modula

Dnevni red modula se nalazi kao dio modula ili će biti kreiran od strane Centra na bazi potreba za pojedinačni modul.

Vodeći ekspert

Enisa Bilajac, sudija Vrhovnog suda FBiH

PODMODUL I – REVIZIJA

1. UVOD

Pravilo je parni nog postupka da se sudska odluka nakon što je stekla pravomo nost ne može više pobijati i da se postupak koji je takvom odlukom pravomo no završen ne može ponoviti.

Institut pravomo nosti temelji se na potrebi da se postigne izvjesnost u pitanju postajanja subjektivnih prava povodom kojih je došlo do parnice.

Ipak ne u stepenu da se ta nost odluke kojom je spor okon an ne može nikad dovesti u pitanje.

Interesi stranaka, na koji se odnosi sudska odluka kroz procesne mogu nosti traže uklanjanje odluka koje vrijeaju subjektivna građanska prava.

U tom cilju u parni nom postupka trebaju da posluže vanredni pravni lijekovi kao pravna sredstva kojim se pod propisanim uslovima omogućuje ispitivanje pravomo ne odluke.

U parni noj regulativi BiH vanredni pravni lijekovi su:

- revizija i
- ponavljanje postupka

Vanrednim pravnim lijekom stranka traži od nadležnog suda da ukine ili preina i pravomo nu sudska odluku za koju tvrdi da je za nju nepovoljna jer da je nezakonita i da se sporna stvar ponovo raspravi i donese nova meritorna odluka u skladu sa stvarnim stanjem i zakonom.

Potreba za ponovnim raspravljanjem glavne stvari odnosno za ponavljanjem postupka izazvala je nepravilna odluka suda u takvom stepenu da je uperena protiv svrhe parni nog postupka, koja se sastoji u tome da sud pruži zaštitu povrijeenim i ugroženim subjektivnim pravima.

Pravo koje je strankama dato da pobijaju pravomo ne odluke ne zna i da se svaka pravomo na odluka može napasti niti zna i da se ona može napadati zbog svake nepravilnosti. U suprotnom institutu pravomo nosti oduzela bi se svaka pravna vrijednost.

Stoga procesni zakoni ograniavaju uslove pod kojima su ti pravni lijekovi dopušteni.

Ograničenja su u svrhu ostvarenja ekonomičnosti i sigurnosti pravne zaštite.

Pravo na izjavljivanje vanrednog pravnog lijeka je vremenski ograničeno strogim prekluzivnim rokovima time ustupaju i prostor na elu pravne sigurnosti.

Ipak radnja izjavljivanja vanrednog pravnog lijeka samo po sebi nema uticaja na dejstvo pobijane presude - ona ostaje pravomo na - sve dok se ne pokaže da je vanredni pravni lijek osnovan.

Pravni koncept novog parni nog zakonodavstva, zasnovan prvenstveno na raspravnom na elu imao je svoj odraz i na vanredne pravne lijekove jer su ostvarene zna ajne promjene u odnosu na regulativu sadržanu u dosadašnjim propisima.

S tim u vezi novi procesni zakon napušta zahtjev za zaštitu zakonitosti smatraju i ga suvišnom u ambijentu nove zakonodavne koncepcije.

Eliminisanje tog pravnog lijeka u skladu je sa izraženim promjenama posebno sa raspravnim na elom i na elom dispozicije stranaka i injenice da nema potrebe i opravdanog razloga da se u odnose stranaka u stepenu razvoju demokratskih procesa miješa država putem javnog tužioca.

Parni na institucija revizije regulisana je u glavi IX: lanovi 237. do 254. Zakona o parni nom postupku ("Sl.novine FBiH", br. 53/03 – dalje: ZPP FBiH, koji je stupio na snagu 5.11.2003. godine) i Zakona o parni nom postupku ("Sl. glasnik RS",br.58/03 i 85/03 –dalje: ZPP RS, koji je stupio na snagu 1.8.2003. godine); u daljem tekstu ZPP entiteta; glavi XXV - lanovi 310. do 327. Zakona o parni nom postupku Br ko Distrikta BiH ("Sl. glasnik BD BiH", br.5/00, 1/01 i 6/02 - u daljem tekstu: ZPP BD BiH, od 1.4.2001. godine) i glavi IX - lanovi 204. do 221. Zakona o parni nom postupku pred Sudom BiH ("Sl. glasnik BiH", br.36/04 - u daljem tekstu: ZPP pred Sudom BiH, koji je stupio na snagu 11.8.2004. godine).

Tim zakonskim normama pod naslovom revizija regulisana je revizija protiv presude i revizija protiv rješenja.

Pravila parni ne procedure osiguravaju strankama pravo da svojim dispozicijama provociraju su enje o zakonitosti sporne odluke pred najvišim sudom koriste i se revizijom kao vanrednim pravnim lijekom protiv odluka u kojima je postupak pravomo no završen u drugom stepenu.

Institut revizije imao opsežne izmjene u odnosu na regulativu sadržanu u ranijim zakonima.

Promjena se odnose na:

- nov ani cenzus - ZPP BD u lanu 310. stav 2.i 3.propisuje znatno oštrije kriterije za izjavljivanje revizije (nov ani cenzus preko 30.000KM) u odnosu ZPP entiteta i pred Sudom BIH (taj cenzus je preko 10.000KM),
- odluke protiv kojih se može izjaviti,
- razloge protiv kojih se može izjaviti,
- nadležnost i postupak povodom revizije,
- rok za odgovor na reviziju (neobavezuju i),
- dostava odgovora na reviziju revidentu,
- vezanosti razloga za postupanje pred drugostepenim sudom

- odluke povodom revizije (vrste i dejstva tih odluka),
- dostavljanje odluka.

Kao i po dosadašnjim propisima revizijski sud odnosno revizijsko vijeće može ukinuti odluku i vratiti predmet na ponovni postupak.

Međutim kada to vijeće onda ukida samo odluku drugostepenog suda odnosno drugostepenog vijeća (a ne možda i odluku prvostepenog suda odnosno prvostepenog vijeća) i vraća predmet na ponovni postupak tom drugostepenom sudu odnosno drugostepenom vijeću (istom ili drugom vijeću odnosno drugom nadležnom sudu).

Za razliku od navedenog ZPP BD BiH slijedio je uglavnom regulativu sadržanu u dosadašnjim propisima. To ukazuje na različitost rješenja u procesnim zakonima koji važe na području BiH - uglavnom ZPP BD BiH s jedne strane u odnosu na ZPP entiteta i pred Sudom BiH s druge strane.

Pravni koncept novog parnog zakonodavstva koji se primjenjuje u Bosni i Hercegovini je utemeljen prvenstveno na raspravnom na elu. Odras toga je da ZPP entiteta i ZPP pred Sudom BiH u osnovi sadrže jedobrazna rješenja za vanredne pravne lijekove, međutim u svemu tome valja uvažavati specifičnosti u odnosu na svaki od pomenutih zakona.

Stoga da bi se izbjeglo nepotrebno opterećenje teksta sa odredbama iz 4 procesna zakona primjenjiva u BiH ovaj rad se u osnovi zasniva na ZPP entiteta što treba imati u vidu.

Cilj revizije leži prvenstveno u tome što revizijski sud zauzimaju i dosljedno isti stav prema istom pravnom pitanju utiče na obrazovanje jedinstvenih stavova sudske prakse. To je veoma značajan segment za zemlje u tranziciji kao što je naša s obzirom da materijalno pravo se nalazi u trajnom previranju pa pravilnost i jedinstvenost njegove primjene se time osigurava.

Mada je već pomenuto da važeće parni zakonodavstvo kod revizije donosi novine neophodno je napomenuti da te promjene nisu u stepenu da mijenjaju njene osnovne karakteristike u odnosu na regulativu sadržanu u dosadašnjem parnom zakonodavstvu.

2. REVIZIJA PROTIV PRESUDE

2.1. Osnovne karakteristike revizije

Shema 1. – Power point prezentacija Modul 4 GO seme

Odredbe člana 237. stav 1. ZPP entiteta; člana 204. stav 1. ZPP pred Sudom BiH i člana 310. stav 1. ZPP BD BiH definišu osnove revizije protiv presude i određuju da je:

revizija pravo na treću instancu,

s obzirom da propisuje:

« stranke mogu izjaviti reviziju protiv pravomoćne presude donesene u drugom stepenu u roku od 30 dana od dana dostave prepisa presude ».

Ovako definisano pravo na pravni lijek je ustavna kategorija. Time zakonodavac sprovodi prava garantovana u članu 6. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Njome se osigurava pravilnost i zakonitost suđenja i jedinstvo pravnog poretka jedinstvenom primjenom zakona na istavom području važenja relevantnog ZPP.

Revizija protiv presude je vanredan, samostalan, devolutivan, nesuspendivan, ograničeni i dvostrani pravni lijek stranaka zbog povrede zakona protiv pravomoćne presude drugostepenog suda donesene u povodu žalbe protiv presude prvostepenog suda.

Ovakva svojstva ima samo blagovremena, potpuna i dopuštena revizija.

Rok za izjavljivanje revizije je 30 dana i računa se od dana dostavljanja prepisa drugostepene odluke stranci. Ovaj rok je zakonski i prekluzivan je.

Revizija izjavljena u zakonom propisanom roku je blagovremena.

Revizija izjavljena od ovlaštenog lica je dopuštena.

Revizija koja ispunjava uslove sadržaja je potpuna.

Za reviziju strogo je propisana pismena forma i njeni elementi (oznaka presude protiv koje se izjavljuje revizija, izjavu da se presuda pobija u cjelini ili u određenoj dijelu, razlozi revizije i potpis revidentna).

Prema novom ZPP entiteta i ZPP pred sudom BiH svi elementi revizije su propisani kao obavezni.

Nedostatak bilo kojih od četiri elementa zakonom određena čini je nepotpunom.

U takvom slučaju prvostepeni sud ima obavezu da reviziju podnositelju vrati radi ispravke ili dopune.

U smislu sadržine revizija je potpuna kad su revizijski razlozi iz kojih se pobija drugostepena presuda i obrazloženi i kad ima prijedlog u kom pogledu da se izimijeni drugostepena presuda odnosno da je revizijski sud preinači ili ukine.

Od zahtjeva revident može da istakne samo zahtjev za naknadu troškova revizije.

Podnošenjem revizije zasniva se nadležnost suda više instance (devolutivno dejstvo).

Za razliku od toga prema ZPP pred Sudom BiH o reviziji odlučuje sud koji je donio drugostepenu odluku – što je karakteristika remonstrativnosti (član 205), a isto je i prema ZPP BD BiH (o reviziji također odlučuje sud koji je donio pobijanu odluku - član 311.).

Revizija je nesuspendivan pravni lijek, jer ne zadržava izvršenje presude protiv koje je izjavljena.

Prema ranijim pravilima izvršnog postupka bilo je moguće da se u tom postupku traži odlaganje izvršenja ako je bila podnesena revizija i ako bi za dužnika provođenjem izvršenja mogla nastupiti znatna šteta. Novi Zakon o izvršnom postupku postupku ("Sl. novine FBiH", br. 32/03) takvu mogućnost ne predviđa. U situaciji da tuženi uspije sa revizijom, njemu kao izvršeniku preostaje da protuizvršenjem traži ono što je od njega oduzeto izvršenjem.

Sprovode i princip kontradiktornosti zakon propisuje da je taj pravni lijek dvostrani (odlučuje se tek pošto je protivniku stranke koja je reviziju izjavila pružio mogućnost da se izjasni).

Moguća pitanja:

? *Ko je ovlašten da izjavi reviziju*

Odgovor: *Na izjavljivanje revizije ovlaštena je stranka iz postupka i to svaka stranka bez obzira na to da li je ona ili njen protivnik uložio žalbu protiv prvostepene presude - pod uslovom da ima interes za pobijanje drugostepene presude, a i nasljednici stranaka u kojoj je kao stranka sudjelovao njen prednik.*

U tom smislu primjer iz sudske prakse:

Kako se pravomoćnost odnosi i na univerzalne nasljednike stranaka i oni su ovlašteni da podnose reviziju protiv odluke u parnici u kojoj je kao stranka sudjelovao njen prednik.

(Vrhovni sud SRBiH, br. Rev-603/82).

Umješnici i mogu podnijeti reviziju ako to nije u suprotnosti sa radnjama stranke kojoj su se pridružili (član 371/2. ZPP entiteta).

Reviziju koju podnose jedinstveni suparnici djeluje u korist jedinstvenih suparnika koja je nisu podnijeli (član 366. ZPP entiteta).

Suparni ar koji nije jedinstveni može reviziju izjaviti samo protiv dijela presude koja se na njega odnosi.

Primjer iz sudske prakse:

Uvodne naznake: *tužitelji, njih troje su izjavili reviziju kojom pobijaju zakonitost drugostepene pravomoćne presude u dijelu kojim je odbijena njihova žalba i potvrđena prvostepena presuda kojom je odbijen tužbeni zahtjev kojim su tražili isplate od po 4.400,82 KM za svakog tužitelja pojedinačno na ime neisplaćenih plaća za predmetni period.*

U odgovoru na reviziju tuženi je osporio navode tužitelja i predložio da se revizija odbije.

Revizijski sud ispitujući reviziju zaključio je da su revidenti formalni suparničari (član 362. stav 2. ZPP entiteta) i svako od njih da je samostalna stranka (član 365. istog zakona) pa kao takav može izjaviti reviziju samo protiv dijela presude koja se na njega odnosi.

U navedenom slučaju revizija je odbačena.

Iz obrazloženja:

Tužitelji u ovom sporu su formalni suparničari pa dopuštenost revizije se cijeni s obzirom na vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude svakog od pojedinog suparničara a ne po njihovom zbroju. Primijenjeno na slučaj predmeta vidljivo je da vrijednost spora pobijanog dijela pravomoćne presude u odnosu na svakog pojedinog tužitelja (po 4.121,82 KM), dakle ne prelazi 10.000,00 KM – što ukazuje da imovinski cenzus kao kriterij uslova dozvoljenosti revizije iz člana 237. stav 2. ZPP nije ostvaren. Osnovom iznesenog reviziju tužitelja je valjalo odbaciti kao nedopuštenu primjenom odredbe iz člana 247. stav 1. ZPP, jer je izjavljena protiv presude protiv koje se po zakonu ne može podnijeti (član 247. stav 2. istog zakona).

Vrhovni sud FBiH Sarajevo, br. Rev-89/05 od 18.10.2005.g.

2.2. Sudovi nadležni za odlučivanje o reviziji

Odgovaraju im odredbama u ZPP propisana je stvarna nadležnost najviše sudske instance za odlučivanje o podnijetoj reviziji na prostoru važenja mjerodavnog ZPP.

Prema tim odredbama o reviziji odlučuje:

- Vrhovni sud FBiH (član 238. ZPP FBiH);
- Vrhovni sud RS (člana 238. ZPP RS);

- Sud BiH – revizijsko vijeće – (član 205. ZPP pred Sudom BiH);
- Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH-(član 311. ZPP BD BiH).

O reviziji sud odlučuje u vijeću od trojice sudija.

Odluke se donose nakon vijećanog glasanjem.

Za svaku odluku vijeća je potrebna većina glasova.

2.3. Presude protiv kojih se može izjaviti revizija

Ograničenost revizije kao vanrednog pravnog lijeka ogleda se i u odnosu na presude protiv kojih se može izjaviti.

Zakonodavac proglašava da stranka može izjaviti reviziju protiv pravomoćne presude koja je donesena u drugom stepenu, dakle ne i protiv pravomoćne prvostepene presuda koja nije bila pobijana žalbom.

Kako drugostepeni sud odlučuje i o žalbi protiv prvostepene presude donosi presudu kad potvrđuje ili preinačava prvostepenu presudu to zna i da se revizija može izjaviti samo protiv takvih drugostepenih presuda - kojom je preinačena ili potvrđena prvostepena presuda.

Pravilo je: - revizijom se ne može preskakati zakonom utvrđeni redoslijed ulaganja pravnih lijekova (jer je dopuštena samo protiv pravomoćnih presuda drugostepenog suda).

Iz sudske prakse:

Primjer (član 237. stav 1. ZPP entiteta)

Uvodne naznake: stranka podnijela reviziju protiv drugostepenog rješenja kojim je njegova žalba uvažena ukinuta prvostepena presuda i predmet vraćen na ponovno suđenje istom sudu.

? : dopuštenosti te revizije

Kako je revizija dopuštena samo protiv pravomoćnih presuda drugostepenog suda to držeći da se ista protiv ukinutog rješenja drugostepenog suda ne može izjaviti, revizijski sud je ocjenio nedopuštenom i kao takvu odbacio.

Iz obrazloženja:

„ Prema odredbi člana 237. stav 1. ZPP FBiH - revizija se može izjaviti protiv pravomoćne presude donesene u drugom stepenu. Dakle, to mogu biti presude kojom je potvrđena ili preinačena prvostepena presuda. Prema tome, revizija se ne može izjaviti protiv rješenja drugostepenog suda kojim je drugostepeni sud ukinuo prvostepenu presudu i predmet vratio na ponovno suđenje. Ovo iz razloga što prema odredbi člana

254. stav 1. ZPP stranke mogu izjaviti reviziju protiv drugostepenog rješenja kojim je postupak pravomoćno završen – a to u predmetu nije slučaj. Stoga je reviziju valjalo odbaciti kao nedopuštenu (član 247. stav 1. ZPP FBiH), jer je izjavljena protiv sudske odluke protiv koje se po zakonu ne može podnijeti (član 247. stav 2. ZPP FBiH).

Vrhovni sud FBiH Sarajevo, br.Rev-417/04 od 20.10.2005.g.i Rev-599/04 od 10.11.2005.

Praksa sudova je u tome jednoobrazna.

Kod revizije promjena u odnosu na ranija pravila parni ne procedure je ne samo u odnosu na propise koji su u sporu primijenjeni (materijalni zakon BiH ili FBiH odnosno meunarodni ugovor - član 364. ranijeg ZPP FBiH) i imovinski cenzus, već su napušteni principi negativne i pozitivne enumeracije (propisivanje u kojim sporovima s obzirom na predmet spora i vrijednost revizija nije dozvoljena odnosno u kojim je sporovima revizija dozvoljena. Prema važećim pravilima revizija se može izjaviti bez obzira koji je zakon primijenjen, što znači i ne samo zakon BiH, FBiH nego i kantonalni zakon kao i meunarodni ugovor.

ZPP BD BiH propisuje da je revizija dozvoljena ako je u sporu primjenjen materijalni zakon BiH ili Distrikta, odnosno meunarodni ugovor (član 310. stav 1.).

Prema važećim pravilima zakonodavac pravo na reviziju ograničava sužavanjem kruga mogućih objekata napada pošto je kao kriterij za dozvoljenost revizije određena vrijednost dijela zahtjeva zbog čega se pravomoćna presuda pobija.

Ovo iz razloga što općim principom zakon generalno određuje da revizija nije dopuštena ako vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 10.000 KM. (član 237. stav 2. ZPP entiteta, odnosno član 204. stav 2. ZPP pred Sudom BiH), što je promjena u odnosu na dosadašnjih 15.000 KM u FBiH, odnosno 800 KM u RS).

ZPP DB BiH ne dopušta reviziju u imovinsko-pravnim i radnim sporovima u kojima se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu, na predaju stvari ili izvršenje kakve druge radnje, ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 30.000 KM (član 310. stav 2.), odnosno za nenovano potraživanje ako vrijednost predmeta spora koju je tužitelj u tužbi naveo ne prelazi 30.000 KM (član 310. stav 3.), odnosno u sporovima iz zakonskog održavanja bez obzira na vrijednost spora (stav 4. iste odredbe). Proizilazi da u tom dijelu ZPP BD BiH slijedi ranija pravila parni ne procedure s tim da je promjenjena visina cenzusa, dok je izostavljeno propisivanje u kojim sporovima je revizija dozvoljena, a zadržan je princip negativne enumeracije (stav 4. člana 310 propisuje u kojim sporovima s obzirom na predmet spora revizija nije dopuštena).

Kao vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude uzima se u obzir samo vrijednost glavnog zahtjeva (član 316. stav 2. ZPP entiteta), a ne i sporednih traženja: kamate, parnični troškovi, ugovorna kazna, ako ne i glavni zahtjev (član 316. stav 3. ZPP entiteta).

Zakonodavac je dopuštenost revizije uslovio imovinskim cenzusom i da je rije o pobijanom dijelu pravomo ne presude (član 237. stav 2. ZPP entiteta; član 204 stav 2. ZPP pred Sudom BiH.).

Kod deklaratornih ili konstitutivnih pravomo nih drugostepenih presuda (nenov ani tužbeni zahtjev) revizija je dopuštena uz uslov vrijednosti cenzusa preko 10.000 KM u odnosu na pobijani dio. Po prirodi stvari u tim sporovima pravo na ulaganje revizije prosu ivat e se s obzirom na ukupnu vrijednost predmeta spora na koje se pobijana presuda odnosi (pravila o vrijednosti spora regulisana članovima 316. - 322. ZPP entiteta, odnosno odgovaraju im odredbama ZPP pred Sudom BiH i ZPP BD BiH.

Primjer iz sudske prakse: dopuštenost revizije (imovinski cenzus) - član 237. stav 2. ZPP FBiH:

„ U predmetnom slučaju radi se o radnom sporu u kome bi revizija bila dopuštena prema uslovima iz odredbe člana 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 53/03; dalje ZPP) koji je bio na snazi i primjenjivao se u vrijeme donošenja prvostepene presude (član 454. stav 1.tog zakona). Prema članu 237. stav 2. ZPP kao kriterij za dopuštenost revizije određena je vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude, s obzirom da je istom propisano da revizija nije dopuštena ako vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 10.000,00 KM. Pri tome kao vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude uzima se u obzir samo vrijednost glavnog zahtjeva (član 316. stav 2. ZPP). Primijenjeno na slučaj predmeta vidljivo je da vrijednost predmeta spora pobijanog dijela pravomoćne presude 1.200,00 KM - što ukazuje da imovinski cenzus, kao kriterij uslova dopuštenosti revizije iz člana 237 stav 2. ZPP FBiH nije ostvaren. Osnovom iznesenih razloga revizija je odbačena kao nedopuštena primjenom odredbe iz člana 247. ZPP u vezi sa članom 454. stav 1. istog zakona .

(Vrhovni sud FBiH Rev.577/04 od 14.06.2005.godine).

Revizijom stranka može pobijati sudsku odluku samo ukoliko je ona izre ena na njenu štetu i može tražiti preina enje ili ukidanje odluke.

Na štetu obiju stranaka izre ena je presuda kojom je tužbeni zahtjev usvojen dijelimi no kao i ona kojom se od više zahtjeva usvajaju samo neki.

Mogu e pitanje:

? Kako postupiti u slučaju da se revizija izjavi protiv drugostepene pravomoćne presude koja nije donesena na štetu revidenta pozivom na razlog da pravno shvatanje suda izraženo u obrazloženju smatra netačnim.

Odgovor:

Protiv odluke suda kojom je presuđeno kako je stranka tražila ne može izjaviti pravni lijek zato što nije zadovoljna razlozima (kao npr. u slučaju u kome ona pravno

shvatanje suda smatra netačnim). Sve da tvrdnja i stoji u takvom slučaju treba rješenjem odbaciti reviziju kao nedopuštenu jer stranka mora imati pravni interes i za pravni lijek kao parničnu radnju. Promjenom razloga odluke ništa stranka ne bi dobila jer razlozi nisu zahvaćeni pravomoćnošću, te ne vezuje sud i stranke u nekoj drugoj parnici.

Dakle, u praksi se izražava mišljenje da nepovoljnu sadržinu odluke ne treba poistovjetiti sa postojanjem pravnog interesa.

Stranka koja nije izjavila žalbu protiv presude prvostepenog suda nema pravo na reviziju protiv pravomoćne drugostepene presude kojom je odlučeno i o žalbi protivne stranke sud tu žalbu odbio i u pobijanom dijelu potvrdio presudu prvostepenog suda, jer i u tom slučaju nedostaje pravni interes za izjavljivanje revizije.

Moguće pitanje:

? Kako postupiti u slučaju da se revizija izjavi protiv pravomoćne prvostepene presude koja je postala pravomoćna protekom vremena određenog za žalbu.

Odgovor uz primjer iz sudske prakse:

«Revizija se može izjaviti samo protiv pravomoćne presude donesene u drugom stupnju, a ne i protiv prvostupanjske presude koja nije bila pobijana žalbom».

(Vrhovni sud Hrvatske, Rev-604/78 od 1. 3.1979.godine).

U prednjem primjeru radi se o provedbi principa – zakonom utvrđeni redoslijed ulaganja pravnih lijekova ne može se preskakati.

2.4. “Izuzetno“ dopuštanje revizije

U sporovima u kojima vrijednosni cenzus prije avaj reviziju (vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 10.000 KM- član 237.stav 2. ZPP entiteta odnosno član 204. stav 2. ZPP pred Sudom BiH) zakonodavac je dopušta pod uslovom iz stava 3. člana 237. ZPP entiteta odnosno stava 3. člana 204. ZPP pred Sudom BiH propisuju i:

“Izuzetno, sud može dopustiti reviziju u svim predmetima ako ocjeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima“.

Proizilazi - da u svim predmetima u kojim bi vrijednosni negativni selektivni kriterij prije avaj reviziju (član 237. stav 2. ZPP entiteta; 204. stav 2. ZPP pred Sudom BiH) primjenom pozitivnog selektivnog kriterija koji provodi revizijski sud odnosno revizijsko vijeće zakon je “izuzetno“ dopušta pod uslovima iz stavu 3. te odredbe.

Revizijski sud odnosno revizijsko vijeće ocjenu dopustivosti i ini principom selekcije pa:

- kod zakonom ispunjenih uslova dopušta reviziju (pozitivna ocjena o dopustivosti) nakon čega slijedi odlučivanje o njenoj osnovanosti primjenom opštih pravila pa je zavisno od istih uvažiti ili odbiti reviziju i shodno tome donijeti odgovarajuću odluku;
- u protivnom donosi rješenje kojim se revizija odbacuje (slučaj negativne ocjene o dopustivosti).

Privilegirani status po toj zakonskoj odredbi nemaju “svi predmeti“ ispod imovinskog cenzusa tj. 10.000 KM i niže (prag se ne zaustavlja na iznosu spora male vrijednosti, jer novi ZPP ne slijedi rješenja ranijeg ZPP o isključenju revizije u tim predmetima) - već samo oni među njima (“izuzetno“) u kojima bi po ocjeni revizijskog suda “odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima“.

Znači da ovo posljednje je neophodni uslov za dopuštanje.

U prilog tome i stav Vrhovni sud Federacije BiH objavljen u Biltenu sudske prakse br. 1/05 (sentenca 11.):

„kad tužitelj u tužbi ne označi vrijednost spora, pa time ni preko 10.000,00 KM, a tuženi tome ne prigovori, revizija nije dopuštena, sem ako revizijski sud ne smatra da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima“.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-992/04 od 6.9.2005. g.)

Ovakvim zakonskim rješenjem, koja su nova u našoj parničnoj regulativi, de facto u potpunosti osigurana je vanredna pravna zaštita svih pravomoćnih odluka.

Naime, stranke mogu smatrati da je njihov predmet baš taj koji može biti od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima.

Ovom odredbom se supstituirala eliminisanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Iz sudske prakse:

Primjer:

Uvodne naznake: *Spor tužitelja zaposlenika iz oblasti zdravstva protiv tuženog poslodavca (bolnice) za isplate osnovom rada pozivom na kolektivni ugovor (Federacije BiH). Novčani tužbeni zahtjev osnovom tog kolektivnog ugovora postavljen i opredjeljen (kao isplata razlike isplaćenih plaća i plaća koje su tužiteljima trebale biti isplaćene za period od 2000. godine do 2003. godine kao i razlike neisplaćenih naknada za prekovremeni rad u istom periodu sa kamatom i troškovima spora).*

Prvostepenom presudom odbijen je zahtjev tužitelja.

Drugostepenom presudom uvažena je žalba tužitelja i preinačena prvostepena presuda tako da je tužbeni zahtjev usvojen (tužitelji u ovom sporu su formalni suparničari i za svakog pojedinačno je dosuđen iznos ispod imovinskog cenzusa iz člana 237 stav 2. ZPP FBiH).

Protiv drugostepene presude tuženi je blagovremeno izjavio reviziju i predlaže preinačenje ili ukidanje.

?: dopuštenosti te revizije

Revizijski sud ocijenio - prvo da je revizija dopuštena, a potom da je i osnovana. Iz obrazloženja:

Revizija je dopuštena. U reviziji tužena navodi da u sporovima iste vrste u sudskoj praksi postoji i drugačije odluke suda o osnovanosti zahtjeva (kantonalni sud u... presuda Gž...) nego što je to odluka suda u ovoj pobijanoj presudi. Cijeneći takav revizijski navod kao razloge o dopustivosti revizije, bez obzira što vrijednost pobijanog dijela presude ne prelazi određeni cenzus (tužitelji su obični suparničari – samostalne stranke) ovaj sud nalazi da ovaj predmet spora može imati uticaja na usvajanje određenog pravnog shvatanja koje je od značaja za jedinstvenu primjenu prava, pa je u smislu člana 237. stav 3. ZPP reviziju dopustio. Revizija je i osnovana. Revizijske navode usmjerene na pravnu valjanost općeg kolektivnog ugovora za teritoriju FBiH i kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika u oblasti zdravstva FBiH i njihovu neobaveznost u odnosu na tuženu, te da ti kolektivni ugovori ne mogu neposredno biti primijenjeni pri odlučivanju o pravima zaposlenika tužene, drugostepeni sud nije na adekvatan način raspravio a razlozi koji su u vezi sa tim dati u obrazloženju pobijane presude su nedostatni ...

(Vrhovni sud FBiH, Rev 900/05 od 22.9.2005.

Primjer:

Uvodne naznake: Prvostepenom presudom Osnovnog suda ... broj P ... /03 od 17.11.2003. godine utvrđeno je da je ništav ugovor o korištenju stana i prvotuženi je obavezan da stan slobodan od lica i stvari preda tužiteljima uz naknadu troškova postupka.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u ... broj Gž ... /04 od 18.10..2004. godine žalba prvotuženog je uvažena i prvostepena presuda preinačena tako što je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja uz obavezu da prvotuženom isplate na ime troškova postupka u iznosu od 165,00 KM.

Revizijom tužitelji pobijaju drugostepenu presudu zbog pogrešne primjene materijalnog prava i predlažu da revizijski sud dozvoli reviziju iako je vrijednost spora

ispod 10.000,00 KM i da osporenu presudu preinači tako da se žalba tuženog odbije a prvostepena presuda potvrdi.

?: dopuštenosti te revizije

Revizijski sud je ocijenio da je ne postoje pretpostavke iz članu 237. stav 3. ZPP RS za dopuštanje revizije tužitelja pa je istu odbacio.

Iz obrazloženja:

„ ... vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude ne prelazi 10.000,00 KM što je uslov dopuštenosti revizije propisan naprijed navedenom odredbom člana 237. stav 1. ZPP. Pogrešna primjena materijalnog prava jeste razlog za izjavljivanje revizije kada je ona dozvoljena (član 240. stav 1. tač. 2. ZPP), ali ovaj razlog nije dovoljan da Vrhovni sud Republike Srpske izuzetno dozvoli reviziju u smislu člana 237. stav 3. ZPP kako to pogrešno smatraju tužioci. Potrebno je da je odlučivanje o reviziji u ovom slučaju od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima. U ovoj parnici predmet spora je zahtjev tužilaca za utvrđenje ništavosti ugovora o korištenju stana u svojini građana i slijedom toga zahtjev tužilaca za iseljenje prvotuženog i predaju spornog stana tužiocima. Prava i obaveze lica koja su stekla stanarsko pravo na stanu u svojini građana Zakona o stambenim odnosima („Službeni list SRBiH“, br. 13/74) regulisani su Zakonom o stambenim odnosima („Službeni list SRBiH“, br. 13/74) koji se primjenjuje u Republici Srpskoj na osnovu člana 12. Ustavnog zakona za sprovođenje ustava Republike Srpske („Službeni glasnik srpskog naroda u BiH“, br. 12/92), ukoliko su stanarsko pravo na stanu u svojini građana stekli do stupanja na snagu toga zakona. Imajući u vidu da je nakon stupanja na snagu Zakona o stambenim odnosima tj. od 1.6.1994. godine isključena mogućnost sticanja stanarskog prava na stan u svojini građana (član 2. navedenog zakona) po ocjeni ovog suda sporovi iz ovih odnosa su u dosadašnjoj primjeni navedenog zakona uglavnom razriješeni, pa odlučivanje o reviziji u ovom predmetu ne bi moglo uticati na kreiranje sudske prakse, niti bili od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima. Iz navedenih razloga na osnovu člana 247. ZPP odlučeno je kao u izreci.

(Vrhovni sud Republike Srpske, Banja Luka, br. Rev-62/05 od 19.8.2005. g.)

Moguće dileme – u primjeni stava 3. člana 237. ZPP entiteta; odnosno stava 3. člana 204 ZPP pred Sudom BiH:

- **?** : kako tumačiti “ako ocjeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima“.

Mogući odgovor - reviziju bi trebalo dopustiti:

- u predmetima u kojima zbog različitog tumačenja norme postoje različiti pravni stavovi u sudskoj praksi a da revizijski sud do sada nije izrazio svoj pravni stav;

- u predmetima u kojima primjena određene zakonske odredbe iziskuje zauzimanje pravnog stava revizijskog suda zbog brojnosti sporova u aktuelnoj pravnoj oblasti kao npr. član 143. Zakona o radu; član 7. Zakona o zaštiti od klevete;

- kao i kad kroz praćenje sudske prakse revizijski sud primijeti da niži sudovi zbog tumačenja određene norme povodom koje je izjavljena revizija postupaju različito, a do sada u tumačenju te zakonske odredbe revizijski sud nije izrazio svoj pravni stav.

- **?** : nadalje je potrebno zauzeti stav i u vezi pitanja da li u predmetima u kojima je vrijednosni cenzus mjerodavan za izjavljivanje ispod granične svote revizijski sud ocjenu dopuštenosti revizije prema stavu 3. člana 237. ZPP entiteta, odnosno stavu 3. člana 204 ZPP pred Sudom BiH - **čini i kad to stranka u reviziji ne navodi.**

Iako je relevantna zakonska odredba na snazi već godinu dana odnosno dvije godine sudske prakse u primjeni iste - nema pred Sudom BiH a ni Vrhovnim sudom RS.

U vezi s tim kod Vrhovnog suda FBiH preovladava potvrdno mišljenje. Argumenti u prilog toga su da to proističe osnovom ovlasti revizijskog suda za suđenje u punom obimu i da ocjena o dopuštanju revizije pripada radnoj metodi postupanja u povodu revizije s obzirom da se time osigurava jedinstveno sudske prakse na državnom području važenja relevantnog ZPP (što zapravo jeste zadatak i cilj revizije i da taj princip time zakonodavac sprovodi s obzirom da revizijski sud zauzimaju i dosljedno isti stav prema istom pravnom pitanju utiče na obrazovanje jedinstvenih stavova sudske prakse).

U vezi s tim ima i mišljenja da ocjena dopustivosti revizije prelazi okvir radnog metoda i zalazi u oficijelno postupanje što je van naloga iz člana 241. ZPP FBiH, a i na temelju dispozicije nalaže da stranka takav zahtjev određeno definiše i tačno odredi.

Navedenu dilemu sudska praksa će u narednom periodu otkloniti.

- **?** : drugo značajno pitanje u vezi stava 3. navedene zakonske norme jeste kako tumačiti **“u svim predmetima“** - treba zauzeti stav da li se ova odredba odnosi i na predmete u kojima je posebnim zakonom isključena revizija (npr. Zakonom o izvršnom postupku, Porodnom zakonu) ili po samom ZPP (npr. spor zbog smetanja posjeda).

Odgovor:

Zakonsko odredjenje "u svim predmetima" može se odnositi samo na predmete u kojima bi vrijednosni cenzus mjerodavan za izjavljivanje propisan u članu 237. stav 2. ZPP entiteta odnosno članu 204. stav 2. ZPP pred Sudom BiH sprječava reviziju.

Dakle, to mogu biti svi predmeti ispod limita (10.000KM i niže), ali ne i u predmetima u kojima spor potječe iz oblasti u kojima nije dozvoljena revizija po zakonu koji uređuje tu oblast.

Tako Porodični zakon FBiH («Sl. novine FBiH», broj 35/05) odredbom iz člana 286. ne dopušta reviziju u bračnom sporu i sporovima iz odnosa roditelja i djece (čl. 272.); Zakon o izvršnom postupku («Sl. novine FBiH», broj 32/03) odredbom iz člana 14. ne dozvoljava ulaganje vanrednih pravnih lijekova protiv rješenja donesenog u postupku izvršenja; Zakona o registraciji poslovnih subjekata revizija u FBiH («Sl. novine FBiH», broj 27/05) odredbom iz člana 57. stav 5. ne dopušta reviziju u odnosu na rješenja donesena u postupku upisa u sudski registar; a i sam ZPP isključuje reviziju u sporu zbog smetanja posjeda (član 426. stav 4. ZPP FBiH).

U prilog toga primjeri **iz sudske prakse:**

Primjer:

Uvodne naznake: Tužitelj pobija drugostepenu presudu donesenu u sporu o izdržavanju djeteta, kojom je kao otac obavezan za plaćanje doprinosa o izdržavanju. Vrijednost pobijanog dijela je 10.740,00 KM (dakle ispunjen je uslov limita propisan članom 237. stav 2. ZPP FBiH)

Između ostalog pozivom na član 237. stav 3. ZPP FBiH tužitelj je tražio dopuštanje revizije.

?: dopuštenosti te revizije

Revizijski sud je zauzeo stanovište da ne postoje pretpostavke za odlučivanje o reviziji iz odredbe člana 237. stav 3. ZPP FBiH pa je odbacio kao nedopušteno.

Iz obrazloženja:

U ovoj parnici tužitelj revizijom pobija drugostepenu presudu donesenu u sporu iz odnosa roditelja i djeteta (o izdržavanju djeteta) - u odnosu na koji spor zakonodavac je ne dopušta. Naime, odredbom iz člana 286. Porodičnog zakona FBiH („Službene novine FBiH“, br. 35/05; koji je stupio na snagu 27.6.2005. godine) izričito je propisano da revizija protiv presude donesene u drugom stepenu u sporu iz člana 272. tog zakona nije dopuštena. Pomenuti član 272. tog zakona određuje da su to bračni sporovi i sporovi iz odnosa roditelja i djeteta, što je u predmetu slučaj, budući da je pobijanom drugostepenom presudom pravomoćno odlučeno o izdržavanju zajedničkog dijeta stranaka koji spor je rješavan sa brakorazvodnim sporom. Stoga bez uticaja na ocjenu dopustivosti revizije je ukazivanje tužitelja o vrijednosti pobijanog dijela od 10.740,00 KM, a i pozivanje na član 237. stav 3. novog Zakona o parničnom postupku („Sl. novine FBiH“, br. 53/03; dalje ZPP). Ovo iz razloga što se dopustivost revizije po

toj zakonskoj normi odnosi samo na sporove koji potiču iz pravne oblasti kojima zakonodavac posebno nije isključio pravo na reviziju, a to je upravo slučaj u predmetu (već pomenuti član 286. Porodičnog zakona). Budući da je tužitelj reviziju podnio protiv presude protiv koje se po zakonu ne može izjaviti, to je osnovom izloženog riješeno kao u izreci primjenom odredbe iz člana 247. novog ZPP.“

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj: Rev-351/05, Sarajevo 27.09.2005. godine).

Primjer:

Uvodne naznake: Revident pobija pravomoćnu drugostepenu odluku donesenu u postupku upisa u sudski registar.

? : dopuštenosti te revizije

Sud je zauzeo stanovište da revizija nije nedopuštena.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 66. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar ("Sl. novine FBiH", br. 4/00, 19/00, 49/00, 32/01, 14/02, 13/03, 29/03 i 50/03), protiv pravomoćnog rješenja donesenog u postupku upisa u sudski registar nije dozvoljena revizija. Kako je predmet predlagateljeve revizije upravo takvo rješenje pravomoćno doneseno u postupku upisa u sudski registar - to je valjalo reviziju odbaciti kao nedopuštenu primjenom odredbe iz člana 247. Zakona o parničnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 53/03), u vezi sa članom 7. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj: Rev-609/04, od 129.05.2005. godine).

Iako je sudska praksa u primjeni odredbe iz člana 237. stav 3. ZPP entiteta odnosno člana 204. stav 3. ZPP pred Sudom BiH u samom zahtjevu, valja reći i da je ta zakonska norma značajna novina i time se, ima mišljenja, kroz instituciju revizije pruža temelj i za precedentno pravo koje do sada nije bilo poznato na našim prostorima.

U ranijem pravnom režimu sudska odluka nije imala karakter presedana, niti je bila podignuta na rang opšteg pravila u smislu da je proglašena kao obavezna za rješavanje sličnih slučajeva. Ona je na nižim sudovima djelovala snagom svoje uvjerljivosti. Iskustvo nam govori da sudija koji je uvjeren da je revizijski sud donio ispravnu presudu neće u konkretnom slučaju donositi drugu odluku. Poznato je da su zbirke sudskih odluka izdavane kao bilteni ili u sličnoj formi, djelovale pozitivno na ujednašavanje sudske prakse. Istina je da te zbirke nisu imale karakter presedana. Sada bi odluka revizijskog suda donesena u postupku odlučivanja povodom revizije kao „značajna za primjenu prava u drugim slučajevima“ imala mišljenja mogla dobiti obilježja obavezujućih odluka na kojima na nižim sudovima se uvodi precedentno pravo. Imala mišljenja suprotnih mišljenja. Različitost pogleda definisala naredno vrjeme.

Na kraju, vezano za egzistiranje novog instituta revizije u smislu člana 237. stav 3. ZPP entiteta odnosno člana 204. stav 3. ZPP pred Sudom BiH, koja je u posljednjoj reformi ugrađena u procesno zakonodavstvo Bosne i Hercegovine, valja napomenuti da su nepoznata iskustva u parničnim zakonima drugih država koja su ranije bila u sastavu bivše SFRJ, a prema raspoloživim saznanjima koja su se mogla prikupiti u toku rada na ovom modulu. Procesni parnični zakoni država u susjedstvu istu ne poznaju (Republika Hrvatske, Srbija i Crna Gora), kao ni Slovenija i Makedonija.

I konačno, valja primjetiti da ni ZPP Brčko Distrikta ne poznaje institut privilegovane revizije što ukazuje na različitost rješenja i u okviru relevantnih procesnih zakona koji se primjenjuju na prostoru Bosne i Hercegovine.

Zakonodavac dozvoljava reviziju protiv drugostepenih rješenja kojima je postupak pravomoćno okončan (član 254. stav 1. ZPP entiteta) uz uslov koji važi za reviziju protiv presude (vrijednost cenzusa preko 10.000 KM) s obzirom na pobijani dio (član 254. stav 2. istog zakona). Po prirodi stvari pravo na ulaganje revizije protiv drugostepenih rješenja prosumivato se s obzirom na ukupnu vrijednost predmeta spora.

Shodnom primjenom odredbe o reviziji protiv presude (član 254. stav 4. ZPP entiteta) revizijski sud može dozvoliti reviziju i protiv rješenja drugostepenog suda kojim se postupak pravomoćno okončava u predmetima koji ne dostižu vrijednosni cenzus iznad 10.000 KM ako ocijeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima (privilegovana revizija).

U prilog tome stav Vrhovnog suda Federacije BiH objavljen u Biltenu sudske prakse br. 1/2005 (sentenca 12):

Iz obrazloženja:

„Odredba člana 237. stav 3. ZPP, može se tumačiti jedino tako da se veže za stav 1. i 2. tog člana i znači da će Vrhovni sud reviziju protiv pravomoćne presude i rješenja drugostepenog suda kojim je postupak pravomoćno završen dozvoliti i u onim predmetima u kojima vrijednost spora ne prelazi 10.000 KM ako bi odlučivanje po reviziji u tom slučaju bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima. Odredba člana 237. stav 3. ZPP ne može derogirati odredbu člana 254. stav 1. ZPP po kojoj se revizija protiv rješenja drugostepenog suda može dozvoliti samo ako se tim rješenjem postupak pravomoćno završava. U konkretnom predmetu to nije slučaj“.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-158/05 od 19.4.2005. g.)

3. RAZLOZI ZA REVIZIJU

SShema 2. – Power point prezentacija Modul 4 GO seme

3.1. *Uopšteno o razlozima zbog kojih se revizija može izjaviti*

Razlozi zbog kojih se revizija može izjaviti propisani su u odredbi člana 240. stav 1. ZPP entiteta, člana 207. stav 1. ZPP pred Sudom BiH i člana 313. stav 1. ZPP BD BiH.

Iz sadržaja tih odredaba uočava se ograničenost revizije i s obzirom na razloge zbog kojih se može izjaviti.

U odnosu na prethodnu procesnu regulativu ta lista je promijenjena u odnosu na povrede odredaba parni nog postupka. Ispušteni su razlozi bitnih povreda odredaba parni nog postupka koje je poznavala ranija parni na regulativa. Promjene se ogledaju samo kod entitetskih zakona, jer ZPP BD BiH podržava ranija rješenja.

Prema rješenjima ZPP entiteta i ZPP pred Sudom BiH lista razloga zbog kojih se revizija može izjaviti je jednoobrazna i namjenjena je sankcionisanju povreda procesnog i materijalnog zakona u povodu žalbenog postupka pred drugostepenim sudom odnosno drugostepenim vijećem.

Prema tim odredbama revizija se može izjaviti zbog:

- povrede odredaba parni nog postupka iz člana 209. ZPP entiteta koja je ukinjena u postupku pred drugostepenim sudom; odnosno iz člana 176. ZPP pred Sudom BiH koja je ukinjena u postupku pred drugostepenim vijećem;
- pogrešne primjene materijalnog prava;
- prekoračenja tužbenog zahtjeva ako je ta povreda ukinjena u postupku pred drugostepenim sudom odnosno drugostepenim vijećem.

U reviziji se ne mogu iznositi problemi isključivo injenice naravi, jer se revizija ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog injenice nog stanja (stav 2. člana 240. ZPP entiteta i stav 2. člana 207 ZPP pred Sudom BiH).

Kontrola revizijskog suda treba da pođe od pretpostavke da su injenice od kojih zavisi meritorna odluka pravilno utvrđene u toku dvostepenog ispitivanja procesne građe pred prvostepenim i drugostepenim sudom.

Zakonska je presumpcija da će žalbeni sud zakonito, savjesno i brižljivo ispitati svaki žalbeni navod, po službenoj dužnosti paziti na primjenu materijalnog prava, strana ku sposobnost i zastupanje i donijeti zakonitu odluku po žalbi primjenom pravila propisanih za rad drugostepenog suda.

3.2. Povrede procesnog prava

U suštini revizija je kao i po ranijim pravilima parničnog postupka ostala pravni lijek koji se može izjaviti zbog povrede procesnog prava.

Izmjena je u tome što više ne postoji podjela na apsolutno bitne povrede odredaba parničnog postupka i relativno bitne povrede odredaba parničnog postupka, već su sve povrede odredaba parničnog postupka relativizirane.

Zakonodavac je odredio pojam povrede odredaba parničnog postupka propisujući i da „povreda odredaba parničnog postupka postoji ako sud u toku postupka nije primjenio ili je nepravilno primjenio koju odredabu parničnog postupka, a to je bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude“ (član 209. ZPP entiteta odnosno član 176. ZPP pred Sudom BiH).

Moguće pitanje:

?: Koje povrede odredaba parničnog postupka se mogu učiniti u postupku pred drugostepenim sudom

Odgovor:

Uglavnom to su one povrede u slučaju ako drugostepeni sud u toku žalbenog postupka nije primjenio ili je nepravilno primjenio koju odredabu parničnog postupka od momenta kada predmet stigne u žalbeni sud pa do dostavljanja odluke (čl. 216. do 232. ZPP entiteta), ali samo pod uslovom da je to bilo od uticaja na donošenje pravilne i zakonite odluke drugostepenog suda (npr.: nepravilno ocijeni blagovremenost, potpunost i dozvoljenost žalbe pa istu odbaci (član 225.); potvrdi presudu iako se zbog postojanja povreda iz člana 227. stav 1. nije mogla potvrditi već se morala ukinuti; preinači i presudu i kad nisu postojali razlozi iz člana 229.; preinači i presudu na štetu stranke koja se jedino žalila (član. 230 ZPP entiteta).

Jedna od najčešćih je propuštanje drugostepenog suda da u obrazloženju svoje presude, suprotno odredbi člana 231. ZPP entiteta, izvrši ocjenu žalbenih navoda koji su od odluke značajni.

Ova povreda postoji i kada drugostepeni sud nije propisno sastavljen u sjednici vijeća ili na raspravi pred drugostepenim sudom; ako su bile izjavljene dvije žalbe pa propustio da o jednoj odlučuje; ako je sudio sudija koji se morao izuzeti; ako je stranci u drugostepenom postupku onemogućeno da raspravlja pred sudom (npr. neosnovano provedena drugostepena rasprava u odsutnosti stranke koja je dala odgovor na žalbu);

kada je stranku zastupalo lice koje nije imalo potrebno ovlaštenje; ako je ocjenom dokaza na sjednici vijeća koje nemaju karakter posredno izvedenih dokaza utvrdio drugačije stanje.

O povredama iz člana 209. ZPP entiteta koja je ukinjena u postupku pred drugostepenim sudom revizijski sud vodi računa samo na zahtjev revidenta.

Prema važećim rješenjima ovaj revizijski razlog ograničava se na povredu odredaba parnog postupka proisteklih u postupku pred drugostepenim sudom, pod uslovom da je ta povreda bila od uticaja na pravilnost i zakonitost drugostepene odluke. Znači i ako je ukinjena povreda odredaba parnog postupka pred drugostepenim sudom koja nije bila od uticaja na pravilnost i zakonitost drugostepene odluke, takva povreda odredaba parnog postupka nije povreda koju propisuje odredba iz člana 240. stav 1. tačka 1. entitetskih zakona, odnosno člana 207. stav 1. tačka 1. ZPP pred Sudom BiH.

Propuštanjem ulaganja žalbe stranka ih sanira pa se takve povrede prvostepenog sudjenja ne mogu iznositi tek u reviziji. U slučaju takvih procesnih okolnosti reviziju kao neosnovanu treba odbiti. Ako je žalitelj ukazao konkretno na određenu povredu odredaba parnog postupka ukinjenog u prvostepenom postupku a drugostepeni sud u žalbenom odlučivanju tu povredu neosnovano nije sankcionisao onda je time drugostepeni sud prihvatio tu istu povredu pa je tako sačinjen osnov da se zbog povrede iako potječe iz prvostepenog postupka izjavi revizija. Proizilazi da je time ostvarena povreda iz člana 209. ZPP entiteta koja je ukinjena u postupku pred drugostepenim sudom (jer suprotno odredbi člana 231. ZPP entiteta žalbeni sud je propustio da u obrazloženju presude izvrši ocjenu žalbenih navoda koji su od odluke značajni) pa reviziju kao osnovanu treba uvažiti i u zavisnosti od prirode te povrede revizijski sud može preinuti drugostepenu presudu ili ukinuti presudu drugostepenog suda i predmet vratiti na ponovno sudjenje drugostepenom sudu odnosno drugom nadležnom sudu (član 249. stav 1. ZPP entiteta).

Ovaj revizijski razlog postoji i kad u žalbi nije isticana povreda odredaba parnog postupka koja se odnosi na stranačku sposobnost i zastupanje na koje drugostepeni sud pazi po službenoj dužnosti (član 221 istog zakona). Revizijski sud može u zavisnosti od prirode te povrede ukinuti drugostepenu presudu i predmet vratiti na ponovno sudjenje drugostepenom sudu odnosno drugom nadležnom sudu ili ukinuti donesene odluke i odbaciti tužbu (član 249. stav 3. ZPP entiteta).

Revizijski sud odnosno revizijsko vijeće u svakom konkretnom slučaju, osnovom prigovora revidenta ispituje i ocjenjuje da li je povreda odredaba parnog postupka ukinjena u postupku pred drugostepenim sudom bila od uticaja na pravilnost i zakonitost drugostepene odluke.

Zavisno od tih okolnosti jedna te ista povreda odredaba parnog postupka ukinjena u postupku pred drugostepenim sudom u jednom slučaju može predstavljati povredu odredaba parnog postupka koja je bila od uticaja na pravilnost i zakonitost drugostepene odluke dok u drugom slučaju ne mora to značiti.

Stranka u reviziji treba ukazati koja je to povreda odredaba parni nog postupka u injenu u postupku pred drugostepenim sudom i kako je ista uticala na pravilnost i zakonitost drugostepene odluke.

Ukoliko revident to ne u ini revizijski sud odnosno revizijsko vije e nema ovlaštenja sem onih propisanih u lanu 241. ZPP entiteta odnosno lanu 208. ZPP pred Sudom BiH da po službenoj dužnosti to ispita pa sve da one i postoje.

Primjer:

U povodu revizije, revizijski sud primjećuje da je rasprava pred drugostepenim sudom neosnovano provedena u odsutnosti tuženog (poziv za drugostepenu raspravu mu nije bio ni otpremljen). Međutim kad to stranka ne ističe u reviziji protiv drugostepene presude - to revizijski sud nije ovlašten da osnovom primjećene povrede odredaba parničnog postupka ukine pobijanu presudu bez obzira na istu.

Primjer iz sudske prakse:

*„Ukoliko drugostepeni sud propusti da odluči o žalbi jedne od stranaka, onda na taj način čini povredu iz člana 354. stav 2. tač. 7. ZPP“
(Vrhovni sud Crne Gore, Gzz-10/94 od 8.12.1994. godine).*

3.3. Pogrešna primjena materijalnog prava

U odnosu na ovaj razlog revizija nema nikakvih ograni enja, budu i da je revizija pravni lijek iji je prvenstveni cilj kontrola zakonitosti su enja o suštini stvari - o osnovanosti tužbenog zahtjeva.

Pojam pogrešne primjene materijalnog prava odre uje sam zakon propisuju i da ta povreda postoji „kad sud nije primijenio odredbu materijalnog prava koju je trebao primijeniti ili kad takvu odredbu nije pravilno primijenio“.

Ako je to slu aj sud e reviziju uvažiti i preina iti pobijanu presudu bez obzira na to da li se radi o kogentnim ili dispozitivnim normama.

Na ovaj razlog revizijski sud odnosno revizijsko vije e pazi i kad stranka na isti ne ukazuje, budu i da je dužan po službenoj dužnosti paziti na pravilnu primjenu materijalnog prava (lan 241. ZPP entiteta odnosno lan 208.ZPP pred Sudom BiH.).

Ovo pravilo je odraz opšteg stava o dužnosti suda kao državnog organa da štiti pravni poredak. Pravilno podvesti injeni no stanje pod pravnu normu ili pravno pravilo je najvažniji segment pravilne i zakonite odluke, pa je zato poznavanje materijalnog prava i pravne doktrine od velikog zna aja u ostvarenju tog cilja.

Za razliku od toga ZPP BD BiH nema odredbu koja propisuje da revizijski sud po službenoj dužnosti paziti na pravilnu primjenu materijalnog prava - što rezultira da povodom revizije sudovi različito postupaju.

Pogrešna primjena materijalnog prava postoji ne samo kad je sud nije primijenio pravilo doma eg prava koje je trebao primijeniti već i onda kada neku normu stranog prava nije primijenio koju je trebao primijeniti ili kad takvu odredbu nije pravilno primijenio pod uslovom da je na primjenu norme stranog prava bio obavezan zakonom.

U pravilu, koje je jedinstveno za sve procesne zakone koji se primjenjuju na području BiH zbog pogrešne primjene materijalnog prava revizijski sud odnosno revizijsko vijeće ne ukida pobijanu presudu već je preinačava (član 250. stav 1. ZPP entiteta odnosno član 217. stav 1. ZPP pred sudom BiH i član 324. stav 1. ZPP BD BiH).

Međutim kada polaze i od činjenica koje je drugostepeni sud utvrdio bilo da je prihvatio činjenice na utvrđena prvostepenog suda ili je na osnovu ovlaštenje koja ima na raspravi drugačije utvrdio činjenice nego što je u prvostepenoj presudi, revizijski sud može ispitati da li je drugostepeni sud pravilno kvalifikovao spor između stranaka primjenom odgovarajućeg materijalnog prava. Pogrešna pravna kvalifikacija, kao i nepoznavanje prava, dokazni postupak usmjerava u pogrešnom pravcu. U pravilu, rezultat toga je nepotpuno utvrđeno činjenice. Ako revizijski sud odnosno revizijsko vijeće ustanovi da je drugostepeni sud zbog pogrešne primjene materijalnog prava propustio utvrditi relevantne činjenice pa je činjenice nepotpuno utvrđeno a zbog toga nema uslova za preinačenje rješenjem može prihvatiti reviziju, ukinuti presudu drugostepenog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje drugostepenom sudu odnosno drugostepenom vijeću u (član 250. stav 2. ZPP entiteta odnosno član 217. stav 2. ZPP pred sudom BiH).

U okolnostima takve situacije ZPP BD BiH propisuje ukidanje u cijelosti ili djelimično presude prvostepenog i drugostepenog suda i da se predmet vratiti na ponovno suđenje istom ili drugom vijeću u prvostepenog odnosno drugostepenog suda (član 324. stav 2.)

Primjer: - hipotetički slučaj

Uvodne napomene - drugostepenom presudom odbijena je žalba tuženog i potvrđena prvostepena presuda kojom je tuženi obavezan isplati tužitelju na ime naknade nematerijalne štete 17.000,00 KM. Drugostepena presuda donijeta je pogrešnom primjenom odredbe člana 200. ZOO, jer naknada za neimovinsku štetu u okolnostima slučaja predmeta dosuđena je previsoko van kriterija iz te zakonske odredbe, a tuženi u žalbi protiv prvostepene presuda nije se pozivao na razlog pogrešne primjene materijalnog prava. Protiv drugostepene presude tuženi je izjavio reviziju zbog povrede odredaba parničnog postupka i predlaže da se ista ukine.

? : kako postupiti

Odgovor:

Rrevizijski sud po službenoj dužnosti je ovlašten ispitati u okviru pobijanog dijela utvrđenu naknadu za neimovinsku štetu određenu u napadanoj presudi kad je odluka o visini naknade utvrđena u funkciji primjene materijalne odredbe člana 200. ZOO. Ovo iz razloga što je odluka o dužnosti tuženog da tužitelju isplati naknadu štete pravni zaključak zasnovan ne samo na utvrđenom činjeničnom stanju o visini štete već i na svhaćanju suda o primjeni materijalnog prava o kojima ovisi ocjena o osnovanosti tužbenog zahtjeva. Stoga ako je prvoostepena presuda donijeta pogrešnom primjenom odredbe člana 200. ZOO, s obzirom da je visina utvrđene naknade za neimovinsku štetu u okolnostima slučaja predmeta dosuđena previsoko van kriterija iz te zakonske odredbe i da je ista primjenjena na štetu tuženog, a drugostepeni sud rješavajući njegovu žalbu tu povredu nije otklonio i pored postojanja uslova - to su ispunjene pretpostavke za uvažavanje revizije osnovom razloga pogrešne primjene materijalnog prava pa bi trebalo preinačiti pobijanu presudu pravilnom primjenom odredbe člana 200. ZOO (cijeneći okolnosti slučaja predmeta dosuditi manje naknade za neimovinsku štetu u okviru kriterija iz te zakonske norme, jer prema članu 241. ZPP entiteta odnosno članu 208. ZPP pred Sudom BiH revizijski sud odnosno revizijsko vijeće po službenoj dužnosti pazi na pravilnu primjenu materijalnog prava i kad stranka na isti ne ukazuje).

Iz sudske prakse: - *pogrešna primjena materijalnog prava (preinačenje drugostepene presude, član 250. stav 1. ZPP FBiH).*

Primjer:

Uvodne naznake:

Prvostepenom presudom tuženi je obavezan da tužitelju na ime naknade nematerijalne štete isplati iznos od 26.000,00 KM i to za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti 13.000,00 KM, za pretrpljene fizičke bolove 4.000,00 KM, za pretrpljeni strah 4.000,00 KM i za pretrpljene duševne bolove zbog naruženosti 5.000,00 KM sa zateznom kamatom od 20.9.2002. godine do isplate, dok je sa viškom tužbenog zahtjeva tužitelj odbijen. Istom presudom tuženi je obavezan i na naknadu materijalne štete od 2.664,40 KM sa pripadajućom kamatom kao i da isplaćuje rentu zbog izgubljene zarade u mjesečnom iznosu od 184,30 KM počev od 17.5.2001. godine pa nadalje kao i da naknadi troškove postupka od 3.299,00 KM.

Drugostepenom presudom žalbe tužitelja i tuženog su odbijene i prvostepena presuda potvrđena.

Drugostepenu presudu blagovremeno izjavljenom revizijom pobija tužitelj u dijelu u kojem je odbijen sa zahtjevom za naknadu nematerijalne štete zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se presuda preinači.

Tuženi u odgovoru na reviziju osporava navode tužitelja i predlaže da se revizija odbije.

Sud je zauzeo stanovište da je revizija dijelimično osnovana..

Iz obrazloženja:

Nižestepeni sudovi su utvrdili da je zbog posljedica povređivanja tužitelju 38 % smanjena životna aktivnost, jer je nastupila djelomična pareza lijevog ishijadičnog živca, potpuna paraliza lijevog peronealnog živca, postraumatske promjene u lijevom kuku, viseće stopalo, nemogućnost kretanja bez štaka i da će osnovom tog vida nematerijalne štete duševni bolovi trajati i u budućnosti. Na tako utvrđeno činjenično stanje nižestepeni sudovi su pogrešno primjenili materijalno pravo kada su za taj vid štete odmjerili naknadu od 13.000,00 KM, koja u okolnostima predmetnog slučaja nije adekvatna posljedicama odstupivši od sudske prakse u sličnim slučajevima. Ovaj sud nalazi imajući u vidu posljedice koje tužitelj trpi i životnu dob (41. godina) da okolnosti predmetnog slučaja pravilnom primjenom člana 200. u vezi s članom 203. Zakona o obligacionim odnosima opravdavaju dosuđenje pravične naknade od 16.000,00 KM za taj vid štete. Stoga je djelimičnim uvažavanjem revizije pobijanu presudu po osnovu pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjenja životne aktivnosti valjalo preinačiti. Međutim preko tog suđenog iznosa zahtjev tužitelja nema osnova, kao ni preko iznosa dosuđenog u nižestepenim presudama po osnovu pretrpljenih fizičkih bolova, straha i duševnih bolova zbog naruženosti, pa prigovori revidenta u tom dijelu nisu se mogli prihvatiti kao valjani. Ovo iz razloga što se u predmetnom slučaju ne radi o presuđenju za naknadu štete u smislu potpunog novčanog ekvivalenta, već o satisfakciji koja je vid novčanog zadovoljenja. Osnovom iznesenog ovaj sud je djelimično uvažio reviziju tužitelja i pobijanu presudu preinačio primjenom odredbe člana 250. stav 1. u vezi sa članom 456. stav 2. važećeg Zakona o parničnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 53/03)".

(Vrhovni sud FBiH Broj: Rev-386/03 od, 24.3.2005. godine).

Primjer:

Iz obrazloženja:

„Iz utvrđenja nižestepeni sudova proizilazi da je IPTF, odnosno po preuzimanju nadzora nad radom policijskih snaga u BiH od strane Evropskih policijskih posmatrača i EUMP a o Sporazumu o međunarodnim policijskim snagama od 25.4.1996. godine isključivo ovlašten za davanje i oduzimanje dozvola za obavljanje policijske dužnosti i to nije u nadležnosti niti suda niti bilo kog drugog organa u BiH. To ima za posljedicu da policijsku dužnost može obavljati samo službenik koji ima dozvolu IPTF/EUMP. U postupku koji je prethodio donošenju nižestepeni sudova utvrđeno je da je dopisom od 11.3.2002. godine IPTF komesar obavijestio tužitelja da nije podoban za certifikaciju, da zbog toga gubi ovlaštenje za obavljanje policijskih poslova i da to stupa odmah na pravnu snagu. Dopisom od 24.5.2002. godine IPTF komesar obavijestio i tuženog da ova odluka ostaje nepromijenjena. Tuženi je na osnovu odluke IPTF komesara dana 18.3.2002. godine donio rješenje da tužitelju prestaje radni odnos sa danom 18.3.2002. godine iz razloga što mu je oduzeto ovlaštenje za obavljanje policijske dužnosti od strane IPTF. Rješenjem tuženog od 2.4.2002. godine odbijen je prigovor tužitelja kao neosnovan i potvrđeno prvostepeno rješenje o prestanku radnog odnosa tužitelju sa danom 18.3.2002. godine. Na ovako utvrđeno činjenično stanje nižestepeni sudovi su

pogrešno primijenili materijalno pravo jer su svoju odluku utemeljili na odredbama Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika u FBiH i Zakona o unutrašnjim poslovima ZE-DO kantona uz obrazloženje da u vrijeme donošenja rješenja o prestanku radnog odnosa tužitelju u naprijed citiranim zakonskim propisima, u razlozima koje ti zakoni predviđaju kao razloge za prestanak radnog odnosa nije naveden razlog oduzimanja certifikata od strane IPTF komesara. Takva odredba je u Zakon o unutrašnjim poslovima unesena tek 21.5.2002. godine, dakle, poslije donošenja rješenja o prestanku radnog odnosa. Ovakav stav nižestepnih sudova je pogrešan. Naime, Aneksom 11. Općeg okvirnog sporazuma o miru u BiH; Sporazumom o rekonstrukciji policije u FBiH, Petersburškom deklaracijom o FBiH i Dokumentima IPTF utvrđena je nadležnost i ovlaštenja IPTF da vrši pregled i cetrifikaciju službenika tuženog. Ovo se vezuje za član 3. poglavlja VII Ustava FBiH kojim se propisuje da međunarodni ugovori i drugi međunarodni sporazumi koji su na snazi u odnosu na Federaciju kao i opšta pravila međunarodnog prava čine sastavni dio zakonodavstva Federacije pa u slučaju neslaganja međunarodnih ugovora i domaćeg zakonodavstva priuritet u primjeni imaju međunarodni ugovori. Stoga odlučivanje o davanju i oduzimanju dozvola za obavljanje policijske dužnosti je u isključivoj nadležnosti IPTF pa o istom ne može odlučivati ni tuženi niti sud niti bilo koji organ u FBiH nego istu odluku ima provesti. Sva naprijed navedena dokumenta potpisala je i ratificirala država Bosna i Hercegovina i njeni entiteti, na koji način su se obavezali da će osigurati poštivanje svih odluka donesenih od strane UNMBiH-IPTF, pa tako i odluke o cetrifikaciji policijskih snaga. Imajući u vidu naprijed izloženo ovaj sud je našao da su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo pozivajući se na činjenicu da u vrijeme donošenja rješenja zakona o unutrašnjim poslovima ZE-DO kantona nije regulisao da je oduzimanje certifikata od IPTF komesara razlog za donošenje rješenja o prestanku radnog odnosa a imajući u vidu da je to regulisano naprijed citiranim Sporazumom Petersburškom deklaracijom koji imaju prioritet nad domaćim zakonodavstvom.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, br. Rev-774/04 od 5.7.2002.g.-objavljena u Biltenu br.1/05).

3.4. Prekoračenje tužbenog zahtjeva pred drugostepenim sudom

Pravilo je da u parni nom postupku sud odlu uje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupaku (lan 2. stav 1. ZPP entiteta).

Revizija se može izjaviti zbog prekora enja tužbenog zahtjeva, ako je ta povreda u injena u postupku pred drugostpenim sudom, a ne i onda ako je ta povreda u injena u postupku pred prvostpenim sudom, jer se taj razlog mogao ista i samo u žalbi. Propuštanjem ulaganja žalbe stranka ih sanira pa se takve povrede prvostepenog su enja ne mogu iznositi tek u reviziji. U takvom slu aju reviziju treba odbiti.

Prekora enje tužbenog zahtjeva u postupku pred drugostpenim sudom može se desiti u pri donošenja odluke o žalbi u sjednici vije a ili nakon održane rasprave.

O povredi zbog prekora enja tužbenog zahtjeva pred drugostepenim sudom revizijski sud vodi ra una samo na zahtjev revidenta i u takvom slu aju preina ava drugostepenu presudu (lan 251. ZPP entiteta, lan 218. ZPP pred sudom BiH).

Za razliku od toga ZPP BD BiH u lanu 325. propisuje zavisno od prirode prekora enja tužbenog zahtjeva osim preina enja drugostepene presude i ukidanje presude drugostepenog suda te vra anje predmeta na ponovno su enje tom sudu.

Mogu e je prekora enje tužbenog zahtjeva kako u dosu enom dijelu (npr. drugostepeni sud preina avaju i prvostepenu presudu dosudio je tužitelju u pogledu glavnog zahtjeva i sporednih traženja više nego što je tražio); tako i u odbijaju em dijelu (ako drugostepeni sud odbija tužitelja sa dijelom tužbenog zahtjeva a koji u tom pogledu nije ni postavljen).

Proizilazilo bi da ovaj razlog se može isticati iako je ta povreda u injena u prvostepenom postupku kad drugostepeni sud tu povredu isticanu u žalbi neosnovano nije otklonio, pa je time i sam drugostepeni sud prihvatio tu istu povredu iako poti e iz prvostepenog postupku i time položio temelj da se zbog nje izjavi revizija.

3.5. Nepravilno utvrđeno činjenično stanje

Nepotpuno utvr eno injeni no stanje postoji kad sud ne zauzme stav u pogledu neke odlu ne injenice npr. nije uzeo u obzir sve dokaze ili je propustio da utvrdi relevantne injenice - što može biti rezultat i pogrešne materijalno pravne kvalifikacije injeni nog stanja.

Kako se novo parni no zakonodavstvo na cijelom podru ju BiH zasniva na raspravnom na elu to e revizijski sud odnosno revizijsko vije e biti u obavezi da u povodu revizije cijeni odlu ne injenice s aspekta pravilne primjene materijalnog prava na što je obavezan paziti po službenoj dužnosti a u kontekstu injenica i dokaza koje su stranke ponudile sudu.

Zakonodavac na cijelom podru ju BiH zabranjuje reviziju zbog pogrešno ili nepotpuno utvr enog injeni nog stanja. Me utim, ova zabrana ne otklanja svako razmatranje injeni nih pitanja u revizijskom postupku. Zabrana se ne odnosi se na injenice od kojih zavisi primjena procesnog prava.

U odnosu na procesna prava u reviziji dopušteno je iznositi nove injenice i nove dokaze samo ako se one odnose na povrede odredaba parni nog postupka koje su u injene u postupku pred drugostepenim sudom odnosno drugostepenim vije em (lan 242. ZPP entiteta, lan 209. ZPP pred sudom BiH i lan 315. ZPP BD BiH).

Prodor u injeni nu problematiku spora neizbježan je u situacijama u kojima je teško razgrani iti izme u injeni nih i pravnih pitanja npr. vezano za prethodno pitanje - jer je

u pitanje pravne naravi ugrađeno i prosuđivanje o inženjerskom osnovu vezano za odluku o glavnoj stvari.

Nadalje, jedna ista greška može se u sticanju određenih okolnosti kvalifikovati i kao greška u postupku i kao greška o pogrešnoj primjeni materijalnog prava što je razlog da se određeni inženjerski na pitanja raspravljaju i u revizijskom postupku - npr. sud neosnovano odbio izvođenje određenog dokaza o predloženoj inženjerskoj jer je greškom ocijenio da je irelevantan. Iako se radi o inženjerskom pitanju ne bi se smjelo reviziju zabraniti zbog pogrešne primjene materijalnog prava osnovom kojeg razloga je treba uvažiti kad je o igledno da je zbog pogrešne pravne kvalifikacije spora zanemarena inženjerska koja je važna za zakonito suđenje. U tom slučaju pogrešna primjena materijalnog prava ne može se moći sanirati preinačenjem jer za pravilnu primjenu materijalnog prava nedostaje relevantni inženjerski ni supstrat, pa se drugostepena presuda mora ukinuti i vratiti predmet drugostepenom sudu na ponovno suđenje radi potpunog utvrđenja relevantnih inženjerskih.

Predmet razmatranja mogu biti i neodređeni pojmovi koje zakon ne definiše pa zahtjevaju ocjenu s obzirom na okolnosti slučaja npr. da li je stranka koja je privredni subjekat postupala po načelu savjesnosti i poštenja; da li je rok određen za naknadno ispunjenje ugovora primjeren; da li je jedno lice pod određenim okolnostima moglo ili moralo znati za određenu inženjersku (savjesnost); da li u ponašanju jednog lica treba vidjeti nemar; da li jedno darivanje ima karakter uobičajenog poklona i sl.

Kako sva ova pitanja spadaju u materijalno pravo područje ta ocjena se mora moći preispitati u revizijskom postupku.

Isto je i kad treba odlučiti o prigovoru povrede pravila vezanih za prethodno pitanje; o zakonskim presumpcijama; o teretu dokazivanja; ocjeni uticaja novih inženjerskih i novih dokaza na odluku o glavnoj stvari. U tom slučaju uzajamno proplitanje inženjerskih i pravnih pitanja neizbježno je nužno i opravdano da bi se utvrdilo da li primarno postoji pravno pitanje (procesno ili materijalno) s obzirom da inženjerski na pitanja samo treba da omoguće rješenje pravnog pitanja.

3.6. Iznošenje novih činjenica i predlaganje novih dokaza u reviziji

Pravilo je da revizijski sud može odlučivati samo na podlozi onog inženjerskog i dokaznog procesnog materijala koji je stajao na raspolaganju prvostepenom sudu odnosno drugostepenom sudu.

Isto tako pravilo je da se revizija ne može izjaviti zbog nepravilno utvrđenog inženjerskog stanja.

U kontekstu tih pravila procesna regulativa na cijelom području BiH je ista - budući da iznošenje novih inženjerskih i predlaganje novih dokaza dopušta samo ako se one odnose na povrede odredaba parničnog postupka koje su u inženjerskoj u postupku pred drugostepenim sudom odnosno drugostepenim vijećem (član 242. ZPP entiteta, član 209. ZPP pred sudom BiH i član 315. ZPP BD BiH).

Zna i, ne mogu se iznositi nove injenice i predlagati novi dokazi od kojih zavisi ocjena osnovanosti tužbenog zahtjeva.

Kad iznošenje novih injenica i predlaganje novih dokaza ne bi bilo dopušteno u okviru iz člana 242. ZPP entiteta bilo bi nemoguće pobijati drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parni nog postupka iz člana 209. zakona do kojih je došlo tek u žalbenom postupku. Tako npr. mogu se isticati nove injenice i uz to predlagati novi dokazi da je stranci u drugostepenom postupku onemogućeno raspravljanje; da njen potpis nije na dostavnici; da je u žalbenom postupku stranku zastupala osoba koja nije imala potrebno ovlaštenje; da je u donošenju pobijane odluke učestvovao sudija koji se morao izuzeti.

Ukoliko drugostepeni sud propusti ili odbije da uzme u razmatranje nove injenice i nove dokaze savjesnog žalitelja onda revident može pobijati drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parni nog postupka smatrajući i da je to bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude u konkretnom sporu.

Na ovaj način revident pobija drugostepenu presudu zbog procesnih povreda do koje je došlo u žalbenom postupku tražeći i da revizijski sud ispita i sankcioniše tu povredu.

Ako revizijski sud utvrdi da je zbog povrede pravila postupka injenjeni no stanje nepotpuno utvrđeno i da zbog toga nema uslova za preinačenje drugostepene presude rješenjem koje prihvatiti reviziju, ukinuti u cijelosti ili djelimično presudu drugostepenog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje drugostepenom sudu (član 250. stav 2. ZPP entiteta i član 217. stav 2. ZPP pred Sudom BiH) dok ZPP BD BiH u članu 324. stav 2. propisuje osim ukidanja drugostepene presude i ukidanje presude prvostepenog suda i shodno tome vraćanje predmeta na ponovno suđenje drugostepenom ili prvostepenom sudu.

3.7. Razlozi za reviziju prema ZPP BD BiH

U procesnom zakonu Brčko Distrikta BiH razlozi kojim se dozvoljava revizija u osnovi su isti kao u ranijem parničnom zakonodavstvu.

Pri tome valja napomenuti da su drugačije regulisane bitne povrede odredaba parni nog postupka u odnosu na ranija rješenja - propisuju ih 12 kao i da revizijski sud po službenoj dužnosti ne pazi na bilo koju od tih povreda već samo na zahtjev revidenta (član 314. ZPP BD BiH).

Naime, odredbom člana 313. ZPP BD BiH u stavu 1. tačka 1. je propisano da se revizija može izjaviti: zbog bitne povrede odredaba parni nog postupka iz člana 285. stav 2. ovog zakona, osim ako se povreda odnosi na odredbe tačka 1, 5, 6, 8, 10. i 11. stava 2. člana 285. ovog zakona u dijelu kojim je odlučeno o zahtjevu o kojem već je parnica.

Istom odredbom tačka 2. propisano je da se revizija može izjaviti zbog bitne povreda odredaba parni nog postupka iz člana 285. stava 1. tog zakona u injenjenici u postupku

pred Apelacionim sudom, a ta . 3. zbog pogrešne primjene materijalnog prava, dok rješenja u stavu 2., 3., i 4., su istovjetna kao u ranijem parničnom zakonodavstvu.

Iz sudske prakse:

Primjer:

Uvodne napomene:

Presudom Osnovnog suda Br ko Distrikta BiH br. P...od 21.3.2003. g. odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim su tražili raskid ugovora o doživotnom izdržavanju.

Presudom Apelacionog suda Br ko Distrikta BiH br. Gž...od 8.10.2003. g. odbijena je žalba tužitelja i potvrđena prvostepena presuda.

Protiv te drugostepene presude tužitelji su blagovremeno uložili reviziju zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava.

Revizijski sud odbio je reviziju kao neosnovanu.

Iz obrazloženja:

„Kao bitnu povredu za koju revizija tvrdi da je počinjena ogleda se u tome što je drugostepeni sud relativizirao povrede učinjene u prvostepenom postupku smatrajući da iste nisu uticale na konačnu odluku suda. Kao razloge pogrešnog stava drugostepenog suda revizija iznosi razloge u postupku dokazivanja i ograničenja koja strankama nameću odredbe ZPP BD BiH. Po ocjeni ovog suda, određene razlike između pravila dokazivanja propisani ZPP BD BiH i oni propisani ZPP F BiH (koji se primjenjivao do stupanja na snagu ZPP BD BiH i početka njegove primjene – 1.4.2001. g.) zaista postoje, ali se ipak ne može prihvatiti stanovište revizije da su one uticale na zakonitost i pravilnost prvostepene odluke. Naime, i po odredbi člana 7. stav 2. ZPP F BiH stranke su dužne iznijeti sve činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve i predložiti dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, a u smislu člana 203. istog zakona i one kojima se pobijaju navodi i dokazi protivnika. Dakle, i tada je teret dokazivanja onoga što se tvrdi bio na strankama kao i po odredbama ZPP BD BiH. U vezi sa navodima revizije o negativnim efektima izmijenjene uloge suda valja naglasiti da primjena odredaba ZPP BD BiH nije značila stavljanje tužioca u nepovoljniji položaj, jer uloga suda ni po ZPP BD BiH nije bila da pribavljanje dokaze jedne ili druge strane. Pored toga, aktivnija uloga suda u dokazivanju osnovanosti tužbenog zahtjeva, kakvu je sud prema navodima revizije trebao imati da su primijenjena pravila prethodnog ZPP, bila bi u suprotnosti sa principima o mjestu i ulozi suda, njegovoj nepristrasnosti u odnosu na obje strane i principu jednakosti stranaka pred sudom koji proizilaze iz odredaba Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, koja se shodno članu 2. Ustava BiH direktno primjenjuje i ima prioritet nad svim domaćim zakonima. Što se tiče promjena u načinu ispitivanja svjedoka, ne može se prihvatiti stanovište revizije da su iste bile od negativnog uticaja na odluku o tužbenom zahtjevu tužilaca. Tačno je da su se tužioci prilikom unakrsnog ispitivanja svjedoka tužene strane morali kretati u okviru

već postavljenih pitanja tužene strane, ali su isto tako imali mogućnost da istog svjedoka i oni predlože kao svog na sve druge okolnosti koje su oni smatrali značajnim, te na taj način prevaziđu ograničenja o kojima govore u reviziji. Isto tako i po odredbama ZPP BD BiH uređujući sudija je imao mogućnost postavljanja dodatnih pitanja svjedoku. Bez uporišta u podacima u spisu su i tvrdnje revizije da sud nije raspravio osnovne razloge zbog kojih je podnijeta tužba. Ukazujući na to kao na bitnu povredu iz člana 284. stav 2. tač. 12. ZPP BD BiH revizija dalje ukazuje na drugačije činjenično stanje od onog kako je utvrđeno od strane nižestepnih sudova. Pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, međutim, shodno članu 312. stav 3. ZPP BD BiH ne može biti razlog za izjavljivanje revizije...Kako se revizija ne može izjaviti zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, to je ovaj sud sve ono što je već utvrđeno morao prihvatiti kao polaznu osnovu te valjanost primjene materijalnog prava cijeliti u odnosu na tako utvrđeno činjenično stanje. Imajući u vidu činjenično stanje koje su nižestepni sudovi utvrdili, kako u pogledu stepena poremećenosti međusobnih odnosa, tako i svih drugih činjenica vezanih za izvršenje obaveza ugovornih strana, drugostepeni sud je po ocjeni ovog suda pravilno primijenio materijalno pravo donoseći pobijanu odluku. Naime članom 123. stav 2. Zakona o nasljeđivanju SRBiH, koji se kao zatečeni propis shodno članu 70. Statuta BD BiH i dalje primjenjuje kao važeći propis na području Distrikta, a koju revizija tvrdi da je pogrešno primijenjen. Propisano je „ako prema ugovoru o doživotnom izdržavanju ugovarači žive zajedno pa se njihovi odnosi toliko poremete, da zajednički život postane nepodnošljiv, svaka strana može od suda tražiti raskid ugovora“. U konkretnom slučaju ugovorom o doživotnom izdržavanju je predviđena zajednica života, ali po ocjeni prvostepenog suda odnosi između stranaka nisu toliko poremećeni da je zajednički život postao nepodnošljiv. Po utvrđenju nižestepnih sudova poremećaj dakle postoji, ali ne u tokolikoj mjeri da bi zajednički život postao nepodnošljiv. Ako je to tako, onda se zaključak o neispunjavanju uslova za raskid i odluku o odbijanju takvog zahtjeva pokazuju pravilnim i u skladu sa navedenom odredbom zakona .“

(Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH, br. Rev-2/04 od 4.3.2004. g.)

Primjer:

Uvodne napomene:

Presudom Osnovnog suda BD BiH, br. P...od 9.7.2003. g. odbijen je tužbeni zahtjev kojim je tužitelj od tuženog, BD BiH, tražio naknadu štetu na ime izmakle koristi i kamatu.

Presudom Apelacionog suda Br kog Distrikta BiH br. Gž ... od 2.10.2003. g. odbijena je žalba tužitelja i prvostepena presuda potvrđena.

Protiv te drugostepene presude tužitelj je blagovremeno uložio reviziju zbog bitne povrede odredaba parni nog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se pobijana presuda preinači ili ukine.

U odgovoru na reviziju tuženi je osporio navode i predložio da se odbije kao neosnovana.

Revizijski sud odbio je reviziju kao neosnovanu.

Iz obrazloženja:

„Po ocjeni ovog suda neprihvatljivi su navodi revizije da se „vraćanje predmetne nekretnine ne može vezivati za Zakon o prometu nekretnina za vrijeme neposredne ratne opasnosti, kao ni za Zakon o vraćanju oduzetih nepokretnosti“. Naprotiv, svi pravni poslovi zaključeni u vrijeme važenja tih zakona se moraju cijeliti sa aspekta njihovih odredaba i onoga što je u njima regulisano. Ako je već Zakon o primjeni Zakona o prometu nekretnina za vrijeme neposredne opasnosti i ratnog stanja RS odredio da su ništavi svi pravni poslovi kojima se suprotno odredbama tog zakona vrši promet nekretnina, onda se to niti jednom odlukom vlade, niti bilo kog drugog ne može anulirati, bez obzira ko to želio i imao takav interes. Slijedom toga pravilan je stav drugostepenog suda da sve ono što je slijedilo nakon donošenja takog ništavog akta ne može proizvoditi pravno dejstvo. Stoga su bez odlučnog značaja za predmet odlučivanja u ovoj pravnoj stvari naknade štete činjenice da je tužilac trenutno upisan u zemljišnim knjigama kao vlasnik predmetnih nekretnina, da tuženi niti bilo koji drugi organ sprečavao tu uknjižbu niti odluku o vraćanju stavio van snage...Tuženi se i po ocjeni ovog suda nije mogao obavezivati na naknadu štete – izmakle koristi koju tužilac tvрпи zbog nemogućnosti davanja ili korištenja objekta na drugi način, jer uzročna veza između ponašanja tuženog i takve štete na osnovu ona što je utvrđeno ne postoji. Kako je tužilac prema utvrđenju nižestepjenih sudova predmetne nekretnine kupio sa teretom te kako tuženi nije bio u obavezi da isprazni, a uz to je ništav i sam akt kojim je prodavac dobio objekat, za odlučivanje o reviziji su irelevantni navodi žalbe o ovlašćenjima vlasnika kao i svi drugi u vezi s tim. S obzirom da zbog svega navedenog ne stoji niti jedan od istaknutih razloga revizije, valjalo je na osnovu člana 320. ZPP BD BiH odlučiti kao u izreci.“

(Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH, Rev-1/04 od 4.3.2004. g.)

4. GRANICE ISPITIVANJA DRUGOSTEPENE PRESUDE

(član 241. ZPP entiteta, član 208. ZPP pred Sudom BiH i član 314. ZPP BD BiH).

U pogledu granica ispitivanja presude važi na elo dispozicije.

Ograni enje se odnosi na obim u kome je presuda napadnuta i razloge revizije.

Navedeno pravilo je u parni noj procesnoj regulativi jednoobrazno na prostoru BiH i isto je bez izuzetka, revizijski sud povodom podnesene revizije ispituje pobijanu presudu:

- samo u onom dijelu u kome se ona pobija revizijom;
- u granicama razloga navedenih u reviziji.

U odnosu na razloge revizije zakon propisuje odstupanje jer u okviru toga po službenoj dužnosti nalaže ispitivanje pravilne primjene materijalnog prava i povreda odredaba postupka koje se odnose na strana ku sposobnost i zastupanje. Ovo officiozno ispitivanje revizijski sud uzima u obzir ne samo kada je revizija zasnovana na nekom (bilo kom) razlogu nego kada i u reviziji nije sadržano nikakvo obrazlaganje razloga. Razumije se da se to odnosi samo na pobijani dio drugostepene presude, jer sud ne može ispitivati dio presude protiv koga revizija nije izjavljena.

Nepobijani dio drugostepene presude je nedodiriv!

Imaju i u vidu izložena pravila sadržana u članu 241. ZPP entiteta proizilazi da zakonodavac nije dosljedno ih slijedio u odredbi člana 248. istog zakona kojom je propisano da se revizijski sud presudu odbiti kao neosnovanu ako utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena. Proizilazilo bi da ta odredba nije potpuna budući i da je izostavljeno da se revizijski sud odbiti reviziju i ako utvrdi da ne postoje razlozi na koje taj sud pazi po službenoj dužnosti što u odnosu na odgovarajuće odredbe koje se odnose na žalbeni postupak nije slučaj (član 226. koji reguliše odbijanje žalbe je saglasan sa odredbom člana 221. koja propisuje granice ispitivanja prvostepene presude).

Primjer:

Uvodne napomene-hipotetički slučaj:

Tuženi je žalbom u cjelosti pobijao presudu prvostepenog suda kojom je usvojen tužbeni zahtjev tužiteljice upravljen na poništenje rješenja o prestanku radnog odnosa (nenovani dio zahtjeva) i isplatu naknada plaćana (novani dio zahtjeva).

U povodu žalbe tuženog drugostepeni sud je donio rješenje (ta .1. izreke) da se prvostepena presuda ukida u dijelu novanog zahtjeva, a u (ta .2. izreke) da presuda prvostepenog suda ostaje neizmijenjena u dijelu nenovnog zahtjeva.

Blagovremenom revizijom tuženi u dijelu izreke pod ta .2. pobija rješenje drugostepenog suda. Isti je pogrešno drugostepeni sud ocijenio da žalbom nije napadnuta prvostepena presuda u cjelosti pa dakle i u dijelu nenovnog zahtjeva jer suprotno tome da je žalbom pobijao u cjelosti tu presudu i predložio njeno ukidanje ili preinaku uz odbijanje u cjelosti tužbenog zahtjeva.

Drugostepeni sud je obrazložio svoju odluku iz ta . 2. izreke na način što je naveo da prvostepena presuda ostaje neizmijenjena u dijelu nenovnog zahtjeva jer da nije pobijana žalbom tuženog i pozvao se na odredbu člana 221. ZPP.

?: osnovanost tog prigovora

Odgovor:

U ovom slučaju revident je u pravu jer je tuženi žalbom izjavljenoj protiv prvostepene presude napadao prvostepenu presuda u cjelosti. Rješavajući kao pod tač. 2. izreke drugostepeni sud nije pravilno primjenio odredaba iz člana 221., budući da je pogrešno utvrdio da tuženi nije pobijao prvostepenu presuda u cjelosti pa je time ostvarena povreda te odredabe u vezi sa članom 209. ZPP, zbog čega primjenom člana 249. stav 1. ZPP pobijano rješenje treba ukinuti.

Primjer:

Uvodne napomene - hipoteti ki slu aj:

Drugostepeni sud je presudom odbio žalbu tužitelja i potvrdio presudu prvostepenog suda kojom je naloženo tuženom da preda tužitelju putni ko vozilo i naknadi parni ni trošak u iznosu od 2.250,00 KM, te je ujedno odre eno da se tuženi te svoje obaveze, iji sadržaj je predaja spomenutog auta, može osloboditi ako plati tužitelju svotu od 11.000,00 KM.

U reviziji protiv te presude tužitelj navodi da je sud izmijenio postavljeni tužbeni zahtjev, jer da je isti izrazio u EUR. Predlaže da sud pobijanu presudu preina i tako da se tužbeni zahtjev usvoji ili presuda ukine i predmet vrati na ponovni postupak.

injenice: U tužbi tužitelj je zahtjev izrazio u svoti od 11.000,00 KM.

Na pripremnom ro ištu ostao je kod takvog zahtjeva. Tako e i na glavnoj raspravi. Raspravne zapisnike potpisao je bez primjedbi na sadržaj. U žalbi tužitelj je isticao primjedbe o povredi odredaba parni nog postupka s tim u vezi koje drugostepeni sud nije prihvatio.

? : osnovanost prigovora revidenta

Odgovor:

Prema odredbi iz člana 2. stav 1. ZPP u parničnom postupku sud odlučuje o zahtjevu koji su postavljeni u postupku. Na pripremnom ročištu tužitelj je postavio i odredio sadržaj tužbenog zahtjeva na zapisniku kao u tužbi i to potpuno saglasno izreci prvostepene presude i kod takvog zahtjeva ostao na glavnoj raspravi. U smislu pomenute odredbe ZPP prvostepeni sud je mogao odlučivati samo o tako postavljenom zahtjevu, što je rješavajući prigovor istican u žalbi tužitelja drugostepeni sud pravilno i zaključio.

Kako je tužitelj u tom zahtjevu nesumnjivo i jasno kao moguću isplatu označio svotu od 11.000,00 KM sud je donoseći presudu mogao uzeti u obzir samo tu svotu a ne izraženu u EUR, jer se u tužbenom zahtjevu EUR kao valuta uopšte ne spominje.

Sud nije ovlašten dosuditi nešto drugo od onoga što je u tužbenom zahtjevu traženo.

Nesumnjivo je da je tužitelj u cjelosti uspio sa postavljenim tužbenim zahtjevom, pa budući da je tužitelj uspio sa tužbenim zahtjevom, to nema pravni interes za

izjavljivanje revizije. U tom smislu ne može tražiti nešto drugo u ovom slučaju EUR umjesto domaće valute.

5. POSTUPAK POVODOM REVIZIJE

U postupku povodom revizije u estvuju tri suda:

- op inski kao prvostepeni sud koji je izrekao prvostepenu presudu,
- revizijski sud koji je nadležan da odlu i o reviziji i
- drugostepeni sud koji odlu uju i o žalbi protiv prvostepene presude donio pobijanu presudu.

5.1. *Postupak kod prvostepenog suda*

Odredbama lana 244. i 245. ZPP entiteta te lana 211. i 212. ZPP pred Sudom BiH i lana 317. i 318. ZPP BD BiH propisano je ovlaštenje prvostepenog suda povodom izjavljene revizije.

Prema tim odredbama prvostepeni sud je ovlašten da:

- primi reviziju;
- ispita njenu podobnost u vezi blagovremenosti i potpunosti;
- preduzme što je potrebno radi otklanjanja njene nepotpunosti;
- odbaci ako za to postoje razlozi i ovlaštenja;
- dostavi protivnoj stranci na odgovor;
- odgovor na reviziju dostavi revidentu;
- itav spis uputi revizijskom sudu;
- uputi primjerak revizije i odgovora na reviziju drugostepenom sudu.

Kad prvostepeni sud primi reviziju ako utvrdi da je blagovremena i potpuna dostavlja je protivnoj stranci radi odgovora.

Protivna stranka može u roku od 8 dana od dana dostavljanja dati odgovor na reviziju.

Osmodnevni rok u toku kojeg protivna stranka može podnijeti odgovor nije prekluzivan.

Prvostepeni sud ne e mo i uputiti predmet revizijskom sudu prije nego što istekne rok za odgovor na reviziju iz lana 245. stav 2. ZPP entiteta.

?: - Kako prvostepeni sud da postupiti ako odgovor na reviziju se podnese po proteku roka za odgovor na reviziju.

Odgovor:

Neblagovremeno podnesen odgovor na reviziju neće se odbaciti već dostaviti revizijskom sudu koji u pravilu neće uzimati ga u razmatranja, osim ukoliko sud od stranke izričito zatraži dodatno izjašnjenje (član 214. stav 3. i 4. ZPP entiteta primjenjiv osnovom člana 253. tog zakona).

5.2. Sadržaj revizije

Prvostepeni sud u povodu revizije je dužan da preduzme određene radnje i ispita i utvrdi da li je revizija i potpuna.

Potpuna je ona revizija koja ima sve odgovarajuće elemente propisane u članovima 205. i 334. ZPP entiteta (primjenjivi osnovom člana 253. tog zakona).

Ako je revizija nepotpuna prvostepeni sud će pozvati revidenta da je dopuni odnosno ispravi uz upozorenje da će biti odbacena kao nepotpuna ako se nedostatak ne otkloni (član 206. ZPP entiteta u vezi sa članom 253. istog zakona).

Prvostepeni sud je ovlašten da reviziju odbaci ako je nepotpuna (član 244. ZPP entiteta).

Protiv rješenja prvostepenog suda o odbacju revizije zbog nepotpunosti ili neblagovremenosti može se podnijeti žalba drugostepenom sudu, a ako drugostepeni sud odbije žalbu i potvrdi to rješenje stranka ima pravo na reviziju protiv tog drugostepenog rješenja bez obzira na vrijednost predmeta spora (član 254. stav 3. ZPP entiteta tzv. privilegovano rješenje).

?: - revizija šta treba da sadrži da bi bila potpuna

Odgovor:

Revizija kao i svaki podnesak mora sadržavati sve ono što je potrebno da bi se u vezi s njom moglo postupati (član 334. ZPP entiteta) i da sadrži odgovarajuće elemente propisane u članu 205. ZPP entiteta (primjenjeno na reviziju):

- označenje presude protiv koje se izjavljuje (t. 1.),
- izjavu da se presuda pobija u cjelini ili u određenoj dijelu (t. 2.),
- razlog revizije (t. 3.),
- potpis podnosioca revizije (t. 4.).

Po ranijem zakonskom rješenju, ako se iz revizije nije vidjelo u kom se dijelu drugostepena presuda pobija, revizijski sud je uzimao da se presuda pobija u dijelu u kome stranka nije uspjela u drugostepenom postupku kao što je to bilo predviđeno članom 347. stav 1. ranijeg ZPP FBiH. Međutim, odredbom člana 241. novog ZPP koja propisuje granice ispitivanja drugostepene presude se razlikuje od ranijeg rješenja iz člana 347.

Razlika je u tome što zakonodavac odredbom člana 241. ZPP entiteta nije predvidio mogućnost da se ne vidi u kom dijelu se pobija presuda.

Na reviziju se primjenjuje odredbe o nepotpunoj žalbi iz člana 205. iz koje proizilazi da je ista nepotpuna i kad sadrži nedostatak bilo koja od četiri obavezna elementa.

To je novina u odnosu na prethodna rješenja gdje je nepotpuna žalba bila definisana u nedostatku dva elementa - ako se na temelju podataka nije moglo utvrditi koja se presuda pobija ili ako revizija nije potpisana.

Element propisan u tač. 1. člana 205. ZPP entiteta primjenjeno na reviziju upućuje na zaključak da ista treba da sadrži označavanje žalbenog suda koji je donio pobijanu presudu, broj i datum presude.

Moguće pitanje:

? Kako postupiti ako u reviziji nije označen broj i datum presude niti je naveden sud koji je donio pobijanu presudu

Odgovor: - *kad iz sadržaja revizije nedvojbeno proizilazi o kojoj je presudi riječ tad bi reviziju trebalo ocijeniti kao potpunu.*

Međutim, ako iz navoda koji su dati u sadržaju revizije nije jasan identitet presude koja se pobija revizijom, tad da bi se izbjegla svaka sumnja u pogledu identiteta trebalo bi reviziju smatrati nepotpunom (član 206. stav 1. ZPP entiteta) i pozvati revidenta da u roku od 8 dana dopuni ili ispravi reviziju (član 206. stav 2. ZPP entiteta).

Element propisan u tač. 2. člana 205. ZPP entiteta navodi na zaključak da „izjava da se presuda pobija u cjelini ili u određenom dijelu“ je također obavezan sadržaj revizije pa revident da bi revizija bila uredna i potpuna obavezan je da odredeno navede koji dio presude pobija odnosno da li presudu pobija u cjelini.

Element propisan u tač. 3. člana 205. ZPP entiteta „razlog revizije“ određen je članom 240. stav 1. tog zakona tač. 1.-3. (zbog povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. zakona koja je učinjena u postupku kod drugostepenog suda; zbog pogrešne primjene materijalnog prava i zbog prekoračenja tužbenog zahtjeva ako je povreda učinjena u postupku pred drugostepenim sudom).

Posljednji obavezan element revizije je određen u tač. 4. člana 205. ZPP entiteta „potpis podnosioca revizije“.

Revizija koja je izjavljena po punomoćniku ili zastupniku bilo zakonskom ili statutarnom potpisuje - punomoćnik odnosno zastupnik po zakonu ili zastupnik po statutu.

?: Kako postupiti kad revizija nije potpisana.

Odgovor: - *ocijeniti je nepotpunom, pa postupiti u smislu naloga iz člana 206. stav 1. ZPP entiteta.*

? Kako postupiti kad revizija nije podnesena u dovoljnom broju primjeraka za sud i stranke (član 243. ZPP entiteta) - u situaciji kad stranka ni poslije pouke koju joj je dao prvostepeni sud i roka koji joj je odredio ne postupi po traženom nalogu.

Odgovor:- Na seminarima je bilo iznesenih mišljenja da u slučaju nepostupanja stranke ne bi trebalo reviziju odbaciti kako to izričito propisuje u zadnjoj rečenici odredba iz člana 336. stav 4. ZPP, već da bi trebalo da sud na trošak stranke izvrši prijepis rješenja i priloga, jer da je ovakvo rješenje uobičajeno pošto je postojalo u dosadašnjim propisima (član 98. stav 5. ranijeg ZPP FBiH).

Mišljenja smo da ne bi trebalo slijediti rješenja iz prethodnih zakona, jer novi procesni zakon odredbom člana 10. nalaže efikasnost postupka kroz načelo procesne ekonomije i zabranu zloupotrebe procesnih ovlaštenja, pa upućuje na zaključak da bi trebalo rješenjem odbaciti reviziju ako stranka i poslije pouke koju joj je dao sud i roka koji joj je odredio ne postupi po traženom nalogu.

Naime, kad je stranka poučena da reviziju podnese u tačno određenom broju primjeraka i za tu radnju ostavljen rok u takvim okolnostima pasivno držanje je pravo stranke utemeljeno načelom dispozicije a sud ne bi imao ovlasti da ne primijeni sankciju koja slijedi iz člana 336. stava 4. ZPP entiteta jer je o istoj stranka upoznata pa pasivno držanje upućuje na zaključak da se sa takvom sankcijom i saglasila.

5.3. Postupak pred revizijskim sudom

Ako za reviziju nije šta drugo određeno u postupku povodom revizije (član 253. ZPP entiteta; 220. pred Sudom BiH; 326. ZPP BD BiH) na odgovaraju i na in primjenjuju su pravila po ugledu na ona kojima je uređen postupak pred drugostepenim sudom kad odlučuje o žalbi protiv presude osim odredba o održavanju rasprave pred drugostepenim sudom.

Dosljedno tome, revizijski sud se ograničava na ispitivanje drugostepene presude u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom u granicama revizijskih razloga paze i po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parni nog postupka koje se odnose na strana ku sposobnost i zastupanje i prema rezultatu tog ispitivanja može odbiti ili uvažiti reviziju i zavisno od situacije donijeti procesnu ili meritornu odluku prema članu 247. – 251. ZPP entiteta.

Revizijski sud odlučuje o osnovanosti i dopuštenosti revizije u sjednici vijeća a nakon vijećanja i glasanja nikad na raspravi (član 246. ZPP entiteta), jer nema ovlaštenja da preispituje činjenice i da o njoj meritorno odlučuje (član 240. stav 2. istog zakona).

Kad spisi stignu revizijskom sudu određuje se sudija izvjestilac (član 216. ZPP entiteta) koji ima zadatak da prouči spis, da po potrebi od drugostepenog suda zatraži

izvještaj o povredama procesnog prava (što se u reviziji navode i što uoava po službenoj dužnosti) i da zatraži da se radi utvrđenja tih povreda sprovedu provjere; da na sjednici vijeća a podnese izvještaj o predmetu; da pripremi nacrt odluke revizijskog suda.

Moguće pitanje:

? Da li je sudija izvjestilac u fazi pripremanja spisa za sjednicu ovlašten tražiti od drugostepenog suda izvještaj o povredama procesnog prava

Odgovor:

Iz odredbe stava 2. člana 216. ZPP entiteta nije jasno u kojoj fazi postupka je izvjestilac ovlašten tražiti izvještaj. U kontekstu sa ostalim odredbama iz tog zakona proizilazio bi zaključak da je to faza sjednice kada odluku o tome donosi vijeće a sudija izvjestilac je osnovom te odluke ovlašten pribaviti izvještaj u smislu navedene odredbe.

U prilog ovakvog rješenja je i dosadašnja praksa sudova.

Iz sudske prakse:

Primjer :

„Predsjednik vijeća prvostepenog suda dužan je izviđajem utvrditi istinitost žalbenih navoda da je poštanski dostavljač predao primjerak presude drugom licu a ne žalitelju iako o tome nema bilješke na dostavnici.“

(Vrhovni sud BiH, br. Rev-615/89 od 26.4.1989.g.).

Primjer:

„Tužitelji su reviziji naveli da je sutkinja drugostepenog suda ... kao član vijeća toga suda sudjelovala u donošenju pobijane presude dana ... kada više nije imala mandat za suđenje. Povodom traženja revizijskog suda, drugostepeni sud dao je objašnjenje u smislu odredbe 399. ZPP ... u kojem se navodi da je pomenutoj sutkinji mandat istekao dana .... g. Kako je prema tome sud drugog stupnja bio nepropisno sastavljen prilikom odlučivanja o žalbi tužitelja protiv presude suda prvog stupnja, jer je u radu vijeća toga suda sudjelovala sutkinja koja više za to nije imala mandat, došlo je do bitne povrede odredaba parničnog postupka predviđene u članu 354. st. 2. tač. 1. ZPP pa je stoga reviziju tužitelja kao osnovanu trebalo prihvatiti i ukinuti pobijanu presudu te predmet vratiti sudu drugog stupnja na ponovno suđenje (član 394. st. 1. ZPP)

(Izbor odluka 1994; VS RH, br. Rev-1436/92 od 22.7.1992. g.)

6. ODLUKE REVIZIJSKOG SUDA

Shema 3. – Power point prezentacija Modul 4 GO seme

Revizijski sud ispituje **prvo** da li je revizija blagovremena, potpuna i dopuštena.

To ispitivanje može rezultirati donošenjem rješenja o odbacivanju revizije (član 247. stav 1. ZPP entiteta). Protiv tog rješenja revizijskog suda žalba nije dopuštena.

Ako nema mjesta za takvu odluku revizijski sud se upušta u ispitivanje da li je drugostepena presuda zakonita i pravilna i to samo u dijelu u kome je revizijom napadnuta.

Rezultat toga je:

- odbiti reviziju kao neosnovanu bez potrebe da se drugostepena presuda potvrđuje jer njena pravomoćnost nije bila dovedena u pitanje (član 248. ZPP entiteta),
- uvažiti reviziju i ukinuti presudu drugostepenog suda i predmet vratiti drugostepenom sudu odnosno drugom nadležnom sudu (član 249. stav 1. i stav 3. i član 250. stav 2. ZPP entiteta),
- uvažiti reviziju, nižestepene odluke prvostepenog i drugostepenog suda ukinuti i odbaciti tužbu (član 249. stav 2. i 3. ZPP entiteta),
- uvažiti reviziju i preinačiti pobijanu presudu (član 249. stav 1. i 3.: 250. stav 1. i 251. ZPP entiteta).

Revizijski sud nije vezan prijedlozima podnosioca revizije može ukinuti presudu i kad stranka traži njeno preinačenje, može je preinačiti i kad stranka traži njeno ukidanje.

6.1. Odbacivanje revizije

(čl. 247. st. 1. ZPP entiteta; čl. 214. st. 1. ZPP pred sudom BiH i čl. 320. st. 1. ZPP BD BiH)

Revizija se odbacuje rješenjem kada sud nađe da je nepodobna za meritorno razmatranje.

Neblagovremenu ili nepotpunu reviziju ako u granicama svojih ovlaštenja propusti odbaciti prvostepeni sud odluku o tome donosi revizijski sud, kao i rješenje o odbacivanju nedopuštene revizije.

Revizija se odbacuje u slučaju da ista nije:

- a) blagovremena
- b) potpuna i

c) dopuštena.

a) Neblagovremena je ona revizija koja je podnijeta po proteku roka od 30 dana (član 237. stav 1. ZPP entiteta).

b) Revizija je nepotpuna ako ne sadrži elemente propisane članom 205. ZPP entiteta. Ona se ne može odbaciti kao nepotpuna sve dok prvostepeni sud ne preduzme mjere iz člana 206. ZPP entiteta.

c) Revizija je nedopuštena:

1. ako ju je izjavila osoba koja je neovlaštena za podnošenje revizije
2. ili osoba koja je odustala od uložene revizije;
3. ili ako osoba koja je izjavila reviziju nema pravni interes za njeno izjavljivanje;
4. ili ako je revizija izjavljena protiv presude protiv koje se po zakonu ne može podnijeti;

(npr. revizija izjavljena protiv pravomoćne presude donijete u prvom stepenu; u imovinskim sporovima njena vrijednost ne prelazi 10.000 KM a nisu ispunjeni uslovi za dopuštanje iz člana 237. stav 3. ZPP entiteta; revizija izjavljena protiv presude u sporovima u kojim po posebnom propisu ne egzistira (Porodični zakon ne dopušta reviziju u bračnom sporu i sporovima iz odnosa roditelja i djece; Zakon o izvršnom postupku u odnosu na rješenja donesena u postupku izvršenja; Zakon o registraciji poslovnih subjekata u odnosu na rješenja donesena u postupku upisa u sudski registar; sam ZPP isključuje reviziju u sporovima zbog smetanja posjeda).

Lista razloga osnovom kojih se revizija utvrđuje nedopuštenom je istovjetna u svim procesnim zakonima primjenjivim u BiH (član 247. stav 2. entiteta, 214. stav 2. ZPP pred Sudom BiH i član 314. stav 2. ZPP BD BiH).

Pravilima o reviziji nije izričito propisano o postupanju sa revizijom ako je podnesena iz razloga zbog kojih se ne može izjaviti (npr. zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja), pa je moguće i dilema

? kako da postupe ovlašteni sudovi

Odgovor: - Međutim u odredbama o nedopuštenoj reviziji nema odredbe po kojoj bi revizija bila nedopuštena ako je podnesena iz razloga zbog kojih se ne može izjaviti.

To za prvostepeni sud znači i da bi takvu reviziju trebalo dostaviti revizijskom sudu.

Opet ni revizijski ne bi imao ovlasti da je odbaci budući da mora osim o istaknutim revizijskim razlozima voditi računa i o nekima na koje je dužan paziti po službenoj dužnosti (član 241.). Zbog toga se uzeti reviziju u meritorno odlučivanje ali o nedopuštenom razlogu pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ne e razmatrati, pa ukoliko ne postoje razlozi na koje pazi po službenoj dužnosti trebalo bi je odbiti kao neosnovanu. U slučaju da postoje razlozi na koje pazi po službenoj dužnosti revizija bi se uvažila.

Primjer : - hipoteti ki slu aj

Uvodne napomene: - Tuženog u predmetnom sporu zastupala su dvojica punomo nika – advokata. Prijepis drugostepene presude je dostavljen samo punomo niku (A) 25.4.2004.g. Reviziju je izjavio drugi punomo nik (B) 6.6.2004.g., kad je istu predao na poštu preporu enom pošiljkom. Mogu a je dilema u vezi

? - blagovremenosti revizije

Odgovor: - *Prema odredbi člana 340. stav 3. ZPP ako stranka ima više punomoćnika dovoljno je dostavu obaviti jednom od njih. Po odredbi člana 237. stav 1. ZPP protiv pravomoćne presude donesene u drugom stepenu stranke mogu izjaviti reviziju u roku od 30 dana od dana dostave prijepisa presude. Stoga od dana kad je jednom od punomoćnika dostavljen prijepis drugostepene presude počinje teći rok za reviziju neovisno od toga koji je od punomoćnika izjavio. Primjenjeno na slučaj predmeta reviziju bi trebalo odbaciti kao neblagovremenu s obzirom da je BB izjavio reviziju po isteku roka u odnosu na punomoćnika koji je prvi primio reviziju.*

Primjer : - hipoteti ki slu aj

Uvodne napomene: - Drugostepena presuda dostavljena je punomo niku tužiteljice advokatu dana 10.10.2004. g., a i tužiteljici dana 11.11.2004. g.

Tužiteljica je izjavila reviziju 29.11.2004.g.

? blagovremenosti revizije

Proizilazilo bi da revizija nije blagovremena jer za ocjenu pitanja blagovremenosti revizije nije od značaja činjenica da je i tužiteljici dostavljena drugostepena presuda i da je rok od 30 dana održan od dana kada je tužiteljici izvršena dostava, jer prema odredbi člana 340. stav 1. ZPP stranka koja ima punomoćnika dostava se obavlja punomoćniku pa je za početak roka za izjavljivanje revizije mjerodavno vrijeme kada je presuda dostavljena punomoćniku, a ne stranci lično.

Iz sudske prakse :

Primjer:

Iz obrazloženja:

„ Shodno odredbi člana 456. stav 1. Zakona o parničnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 53/03, koji je stupio na snagu 05.11.2003.g.; dalje novi ZPP) o predmetnoj reviziji odlučuje se primjenom pravila iz dosadašnjeg Zakona o parničnom postupku („Sl. novine FBiH“, br. 42/98 i 3/99, dalje raniji ZPP).Ovo iz razloga što je prvostepena presuda donesena 15.07.2002. godine, dakle u vrijeme kada je na snazi i u primjeni bio navedeni zakon, pa se stoga za ocjenu dopuštenosti revizije imaju

primijeniti pravila propisana tim ranijim procesnim zakonom. U konkretnom slučaju radi se o imovinsko-pravnom sporu i saglasno odredbi iz člana 364. stav 2. ranijeg ZPP kao kriterij za dopuštenost revizije određena je vrijednost predmeta spora pobijanog dijela pravomoćne presude. Naime, ta odredba propisuje da revizija nije dopuštena u imovinsko-pravnim sporovima u kojim se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi iznos od 15.000,00 KM. Primjenjeno na slučaj predmeta vidljivo je da vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude iznosi 13.500,00 KM, što znači da ne prelazi iznos iz člana 364. stav 2. ranijeg ZPP, a koji imovinski cenzus je propisan kao uslov za dopuštenost revizije. Stoga je reviziju tuženog valjalo odbaciti kao nedopuštenu primjenom odredbe člana 374. ranijeg ZPP u vezi sa članom 456. stav 1. novog ZPP, jer je izjavljena protiv presude protiv koje se po zakonu ne može podnijeti (člana 371. stav 2. ranijeg ZPP).

Vrhovni sud FBiH Sarajevo, Rev.127/04 od 7.6. 2005.g.

Primjer:

Iz obrazloženja:

“Pobijanom presudom odlučeno o nenovčanom tužbenom zahtjevu kojim je tužitelj tražio poništavanje označenih odluka tuženog o prestanku radnog odnosa i vraćanju na rad, a u odnosu na koji u tužbi nije označio vrijednost predmeta spora - pa i u takvim procesnim okolnostima vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi iznos iz člana 237. stav 2. ZPP koji imovinski cenzus je propisan kao uslov za dopuštenost revizije. Osnovom tih razloga revizija je odbačena kao nedopuštena, jer je izjavljena protiv presude protiv koje se po zakonu ne može podnijeti, a primjenom odredbe iz člana 247. ZPP u vezi sa članom 454. stav 1. istog zakona “.

Vrhovni sud FBiH Sarajevo Broj: Rev-607/04 Sarajevo, 14.6.2005. godine.

Primjer:

Iz obrazloženja:

„Punomoćnik tuženog je podneskom od ... 2005. godine odustao od izjavljene revizije i obavijestio sud da su stranke posebnim ugovorom razriješile svoje sporne odnose. Kako je revizija nedopuštena kada stranka odustane od revizije (član 247. stav 2. ZPP) valjalo je primjenom odredbe stava 1. istog člana donijeti rješenje kao u dispozitivu“.

Vrhovni sud FBiH Sarajevo, Rev.395/05 od 22.9.2005.g.

6.2. Odbijanje revizije

(čl. 248. ZPP entiteta; čl. 215. ZPP pred sudom BiH i čl. 321. ZPP BD BiH)

- Revizijski sud se presudom odbiti reviziju kao neosnovanu ako utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena.

Iz sudske prakse :

Primjer:

Uvodne napomene:

Presudom drugostepenog suda br. GŽ... od 10.10.2003. godine, odbijena je žalba tužitelja i potvrđena presuda prvostepenog suda br. P... od 27.2.2003. godine, kojom je odbijen tužbeni zahtjev, kojim su tužitelji tražili da se utvrdi da predmetna oporuka nema zakonom propisanu formu pa da je samim tim i ništava, kao i naknadu troškova spora.

Drugostepenu presudu blagovremeno izjavljenom revizijom pobijaju tužitelji zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlažu da se presuda preinači ili ukine.

U odgovoru na reviziju tuženi su osporili navode i predložili da se ista odbije.

Revizijski sud je ustanovio da revizija nije osnovana.

Iz obrazloženja:

“Suprotno tvrdnjama revidenata pobijana presuda nema nedostataka zbog kojih se ne može ispitati. Drugostepeni sud je pravilno u pobijanoj presudi izveo zaključak da je izreka prvostepene presude razumljiva i da ne protivriječi sama sebi niti razlozima presude, a niti o odlučnim činjenicama postoji protivrječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika i samih tih isprava ili zapisnika. Rješavajući žalbu tužitelja drugostepeni sud je u smislu člana 357. stav 1. Zakona o parničnom postupku ("Sl. novine FBiH", broj 42/98 i 3/99; u daljnjem tekstu raniji ZPP), ocijenio žalbene navode koji su od odlučnog značaja za ocjenu osnovanosti tog pravnog lijeka a što je vidljivo iz razloga datih u obrazloženju pobijane presude. Nije prema tome osnovan prigovor revidenata da je pred drugostepenim sudom učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 336. stav 2. tačka 13. ranijeg ZPP, a koji zakon se primjenjivao u vrijeme donošenja prvostepene presude. Bez osnova je i prigovor pogrešne primjene materijalnog prava. U nižestepenim presudama je utvrđeno da je sporna oporuka sačinjena dana 14.8.1982. godine na dvije stranice (označene I i II), s potpisom na prvoj stranici - vlastoručno napisao i potpisao oporučitelj pok.... Osnovom tako utvrđenog činjeničnog stanja nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan, jer prema članu 66. Zakona o nasljeđivanju ovakva oporuka je pravno valjana, pa je neprihvatljivo stanovište revidenata da ista nema zakonom propisanu formu. Bez

osnova su i prigovori tužitelja na primjenu materijalnog prava pozivom na odredbu člana 186. i 206. Zakona o nasljeđivanju, jer odredba člana 186. tog zakona reguliše postupanje suda kad se sačinjava sudska oporuka od više listova, a odredba člana 206. tog zakona reguliše postupanje u odnosu na takozvanu međunarodnu oporuku. Okolnost da je samo prva stranica sporne oporuke potpisana u smislu forme nije manjkavost, jer ta potpisana stranica u suštinskom i pravnom smislu i čini oporuku s obzirom da je na toj stranici oporučitelj sadržajem ispisanog teksta odredio nasljednike i po svojoj želji im rasporedio dio imovine koju će naslijediti, dok druga stranica ni sadržajem a ni formalno ne čini oporuku jer na toj stranici oporučitelj navodi dio preostale imovine koju će naslijediti svi nasljednici na jednake dijelove. Kako ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, a ni razlozi na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti valjalo je reviziju tužitelja kao neosnovanu odbiti primjenom odredbe iz člana 375. ranijeg ZPP, u vezi sa čl. 456. stav 1. važećeg Zakona o parničnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 53/03) "

Vrhovni sud FBiH Sarajevo br: Rev-23/04 od 8.2.2005. godine

Primjer :

Uvodne napomene:

Presudom Kantonalnog suda u ... od 8.1.2004.g., odbijena je žalba tuženog i potvrđena presuda Općinskog suda ... od 28.11.2002.g., kojom je tuženi Hercegovački kantonalni kantoni obavezan da tužitelju Federaciji BiH isplati 209.280,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom po ev od 22.9.2001.godine kao dana dospije a do isplate i da naknadi troškove postupka u iznosu od 3.465,00 KM.

Drugostepenu presudu blagovremeno izjavljenom revizijom pobija tuženi zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se presuda preinači ili ukine.

Revizijski sud je ustanovio da revizija nije osnovana.

Iz obrazloženja:

"U nižestepenim presudama je utvrđeno da su tuženom dostavljeni računi za spornu isplatu 209.280,00 KM prema specifikaciji priloženih računa na osnovu pravosnažnih odluka sudova o upućivanju na izdržavanje kazne pritvora i prekršajne kazne zatvora u kazneno-popravnim domovima u Mostaru i Zenici, a na ime troškova nastalih u vezi izdržavanja kazni osoba sa priloženih spiskova, za koje tuženi nije pružio dokaze da je platio. Na tako utvrđeno činjenično stanje nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su obavezali tuženog na plaćanje tog iznosa. Suprotno stavu tuženog i po shvatanju ovog suda radi se o zakonskoj obavezi koju reguliše Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u FBiH („Sl. novine FBiH“, br. 44/98) koji je bio na snazi u vrijeme nastanka spornog odnosa, jer je u članu 236. stav 3. izričito propisano da troškove izdržavanja kazne zatvora i mjere pritvora snosi kanton, pa nije od značaja

postojanje ugovora o finansiranju tih troškova, a što je drugostepeni sud u pobijanoj presudi pravilno i zaključio. Prigovor revizije na visinu računa je činjenične naravi. Prema članu 367. stav 3. ranijeg ZPP revizija se ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pa isti ne može imati uticaja na utvrđenje revizijskog suda u pogledu materijalnog prava. Prigovor o neurednosti tužbe zbog označavanja tuženog Hercegovačko-neretvanski kanton s valjanim razlogom je u pobijanoj presudi ocijenjen kao neosnovan, jer je označavanje pravilno. Ovo iz razloga što svojstvo pravnog lica ima navedeni kanton zbog čega je nepotrebno i suvišno označavanje bilo kojeg organa ili tijela pravnog lica koji u stvari i nemaju stranačku sposobnost već samo pravno lice“.

Vrhovni sud FBiH Sarajevo br: Rev-225/04 od 11.10.2005. godine

Primjer:

Iz obrazloženja:

"Prema odredbi člana 244. u vezi sa članom 247. stav 1. ZPP zakonodavac nije dao izričita ovlaštenja prvostepenom sudu da ispituje dopuštenost revizije. Međutim, drugostepeni sud nije pogriješio kada je žalbu tražitelja izvršenja odbio i potvrdio prvostepeno rješenje kojim se revizija tražitelja izvršenja odbacuje kao nedopuštena iako prvostepeni sud nije imao ovlaštenja da tu reviziju tražitelja izvršenja odbaci kao nedopuštenu. Prema odredbama člana 249. stav 1. i člana 253. u vezi sa odredbom člana 209. ZPP u postupku u povodu revizije na odgovarajući način se primjenjuju odredbe ovog zakona o žalbi protiv presude, pa sama nepravilna primjena odredbe člana 244. ne znači istovremeno i postojanje povrede odredaba parničnog postupka ako to nije bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude. U konkretnom slučaju nepravilna primjena odredbe člana 244. ZPP nije imala uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke, pa ovaj sud reviziju tražitelja izvršenja izjavljenu protiv rješenja Kantonalnog suda od 7.4.2005. godine odbio je kao neosnovanu. Ovo iz razloga što se u ovoj pravnoj stvari radi o izvršenom postupku a odredbom člana 14. stav 1. Zakona o izvršenom postupku propisano je da protiv pravosnažnog rješenja donesenog u postupku izvršenja nije dozvoljeno ulaganje vanrednih pravnih lijekova."

(Vrhovni sud FBiH, Sarajevo, Rev.786/05 od 25.8.2005. g.)

Primjer:

Uvodne napomene:- revizijski sud ustanovio da revizija nije osnovana.

Iz obrazloženja:

"Utvrđeno je da je trećetužena u stan, predmet spora, uselila u ratnim okolnostima kada je tužitelj isti napustio zbog rata. Stoga, ugovor o korištenju stana koji je 1994.g. trećetužena zaključila sa drugotuženim je bezpravnog učinka i ne proizvodi pravno

dejstvo, budući da je to izričito propisano članom 2. stavom 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima pravo ("Sl. novine FBiH", broj 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99) pa u takvim okolnostima nema ispunjenih zakonskih uslova o sticanju stanarskog prava na spornom stanu. Prema toj zakonskoj normi ugovor o korištenju stana zaključen u periodu od 1.4.1992.g. do 7.2.1998.g. prestaje da važi, a lice koje stanuje smatra se privremenim korisnikom. Kod takvih činjeničnih utvrđenja pravilan je zaključak da je rješenje o dodjeli stana br. 3276/1989 od 28.12.1989.g. ništavo, budući da je prvotuzeni dodjelio trećetuženoj stan na kojem tužitelju egzistira stanarsko pravo od 1986.g., a konstituisano danom zakonitog useljenja (čl.11. st.1. ZSO). Prema čl.19.st.1. ZSO, nosilac stanarskog prava na istom stanu može biti samo jedno lice. S obzirom da je bez pravnog dejstva ugovor o korištenju stana koji je 1994.g., trećetužena zaključila sa drugotuženim, time je ništav i ugovor o otkupu stana koji je 16.9.1999.g. zaključila trećetužena sa prvotuženim. Naime, prema čl. 7. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Sl. novine FBiH", br. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00 i 32/01) stan može otkupiti samo nositelj stanarskog prava, a to svojstvo u odnosu na sporni stan trećetužena nije imala. Budući da su predmetni akti suprotni odredbama označenih propisa koji propisi su prinudni to su nižestepeni sudovi pravilno primjenili materijalno pravo, član 103. Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list SFRJ", br. 29/78 do 75/89; "Sl. list RBiH", br. 2/92 i 13/94), kada su isti proglašeni ništavim. Kako ne postoje razlozi zbog kojih je revizija prvotuženog i trećetužene izjavljena, a ni razlozi na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti valjalo je revizije kao neosnovane odbiti primjenom odredbe iz čl. 375. ranijeg ZPP, u vezi sa čl. 456. st. 1. važećeg Zakona o parničnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 53/03) "

Vrhovni sud FBiH Sarajevo br: Rev-353/04 od 21.7.2005. godine

6.3. Ukidanje drugostepene presude i vraćanje predmeta drugostepenom sudu na ponovno suđenje

(čl. 249. stav 1. i 3., i čl. 250. stav 2. ZPP entiteta; čl. 216. stav 1. i 3., i čl. 217. stav 2. ZPP pred sudom BiH; čl. 323. stav 1. i 3., i čl. 324. stav 2. ZPP BD BiH)

A) - Povreda odredaba parničnog postupka - član 249. stavu 1 ZPP entiteta; odnosno čl. 216. stav 1. ZPP pred Sudom BiH; čl. 323. stav 1. ZPP BD BiH

Revizijski sud se s obzirom na prirodu povrede presudom preinačiti presudu drugostepenog suda ili rješenjem **ukinuti** u cjelosti ili djelimično drugostepenu presudu i vratiti predmet drugostepenom sudu na ponovno suđenje istom ili drugom vijeću u drugostepenog suda odnosno drugom nadležnom sudu:

- **ako utvrdi da postoji povreda odredaba parničnog postupka zbog kojih se revizija može izjaviti osim povreda određenih u st. 2. i 3. čl. 249. ZPP entiteta, odnosno odgovarajuća odredba ZPP pred Sudom BiH**

Revizija se može izjaviti zbog povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP koja je ukinjena u postupku pred drugostepenim sudom. Revizijski sud ima ovlaštenje da zbog povreda postupka, izuzev onih koji su navedeni u stavu 2. i 3. člana

249. drugostepenu presudu ukine i predmet vrati na ponovno su enje drugostepenom sudu (ili preina i što e zavisiti od prirode povrede postupka). Npr. drugostepena presuda morat e se ukinuti ako je stranci bilo onemogu eno da raspravlja pred drugostepenim sudom, ako je u vije u drugostepenog suda u estvovao sudija koji se morao izuzeti i drugi sli ni razlozi koje revizijski sud u postupku ne može otkloniti.

Prema ZPP BD BiH Apelacioni sud rješenjem ukida u cjelosti ili djelimi no drugostepenu presudu i predmet na ponovno su enje može vratiti ne samo istom ili drugom vije u drugostepenog sud ve i prvostepenom sudu, u emu se i razlikuje u odnosu na ZPP entiteta i pred sudom BiH.

Primjer:

Uvodne napomene-hipoteti ki slu aj:

Prvobitno odluju i o žalbi tuženog drugostepeni sud je ukinuo prvostepenu presudu i predmet vratio istom prvostepenom sudu radi održavanja nove glavne rasprave i naredio da se nova glavna rasprava održi pred drugim sudijom.

Suprotno tome, novu glavnu raspravu je proveo isti sudija. Donesena je prvostepena presuda kojom je tuženi obavezan tužitelju isplatiti 21.000,00 KM na ime štete sa pripadaju om kamatom i troškovima spora. Tuženi se žalio zbog pogrešno i nepotpuno utvr enog injeni nog stanja.U žalbi nije isticao prigovor povrede odredaba parni nog postupka.Drugostepeni sud je u žalbenom odlu ivanju odbio žalbu tuženog i potvrdio prvostepenu presudu.

Protiv te drugostepene presude tuženi blagovremeno izjavljuje reviziju zbog toga što je prvostepenu presudu donio isti sudija.

? osnovanosti tog prigovora revidenta

Odgovor: *Taj prigovor valja kao neosnovan odbiti jer navedenom presudom povredu postupka drugostepeni sud nije učinio (član 240. stav 1. ZPP) a kako tuženi žalbom nije ukazivao na tu povredu ne može se drugostepenom sudu imputirati propust u sankcionisanju navedene povrede na koju se tuženi u reviziji poziva, jer na povrede iz člana 209. ZPP drugostepeni sud ne pazi po službenoj dužnosti.*

Primjeri iz sudske prakse :

Primjer :

Iz obrazloženja: Kroz istaknute povrede, a prema sadržaju revizije tuženi prigovara pogrešnoj ocjeni dokaza suprostavljajući svoju ocjenu a takav prigovor upućuje na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, koje nije prema izričitoj zakonskoj odredbi dopušteno isticati u reviziji temeljem člana 385. stav 3. ZPP. Revizijski sud može ukinuti pobijanu presudu zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja samo ako je ono posljedica pogrešne primjene materijalnog prava a takvu primjenu materijalnog

prava sud nije utvrdio u ovom postupku. Nije moguće, da pogrešna primjena materijalnog prava bude posljedica pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, odnosno pogrešnog tumačenja činjenice. Prema tome, nije se ostvario razlog povrede odredaba parničnog postupka.

Vrhovni sud Hrvatske, br. Rev-1908/98 od 25.4.2001. g.

Primjer :

Uvodne napomene: - Prvostepenom presudom poništeno je rješenje tužene o prestanku radnog odnosa tužitelju i naloženo tuženom da ga vrati na radno mjesto i da mu isplati naknadu izgubljene plaće za označeni period u iznosu od 22.063,96 KM sa pripadajućom kamatom. Drugostepenim rješenjem žalba tužene je uvažena prvostepena presuda ukinuta i tužba kao neblagovremena odbijena.

Protiv drugostepenog rješenja reviziju je izjavio tužitelj.

Revizijski sud je ocijenio da je revizija osnovana drugostepeno rješenje je ukinuo i predmet vratio drugostepenom sudom na ponovni postupak.

Iz obrazloženja:

«Drugostepeni sud odlučujući o žalbi tužene zanemaruje činjenicu da je tužitelju prvostepenom presudom bila dosuđena naknada izgubljene zarade (plaće) jer je njegov drugi dio tužbenog zahtjeva bilo ovo novčano potraživanje. Ostvarivanje novčane tražbine, naknade plaće nije ograničeno rokom za podnošenje tužbe ni specijalnim zakonom - Zakonom o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH, a ni opštim propisom – Zakonom o radu, pa se na taj dio tužbenog zahtjeva moraju primijeniti opšte odredbe (član 360. ZOO). Zato je tačna revizijska tvrdnja da je drugostepeni sud donoseći svoju odluku pogrešno primijenio materijalno pravo, ali je pri tom pogrešno primijenio i odredbe procesnog prava, jer prema odredbi člana 229. stav 1. tač. 4. ZPP na koju se revizijski sud pozvao presudom (a ne rješenjem) preinačava (a ne ukida) prvostepenu presudu ako nađe da je činjenično stanje u prvostepenoj presudi pravilno utvrđeno, ali da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo. Po mišljenju ovog suda upravo zbog pogrešne primjene materijalnog prava i činjenično stanje je pogrešno utvrđeno odnosno nije utvrđeno. ... Ovaj sud nije imao uslova za preinaku drugostepenog rješenja već ga je primjenom odredbe člana 250. stav 2. ZPP morao ukinuti i predmet vratiti na ponovno suđenje».

(Vrhovni sud FBiH, Sarajevo, Rev.637/04 od 21.6.2005.g.)

Primjer :

Uvodne napomene: - Presudom Kantonalnog suda u ... odbijena je žalba tužiteljice i potvrđena presuda Općinskog suda u..., kojom je odbijen tužbeni zahtjev koji je u stavu 1. izreke glasio na poništenje odluke o prestanku radnog odnosa, povrat na rad i naknade izgubljenih plaća u navedenom periodu.

Drugostepenu presudu blagovremeno izjavljenom revizijom pobija tužiteljica zbog povreda odredaba parni nog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se presuda ukine ili preina i.

Revizijski sud je utvrdio da je revizija osnovana u dijelu u kojem je odbijena je žalba tužiteljice i potvr ena prvostepena presuda u stav 1. (poništenje odluke o prestanku radnog odnosa, povrat na rad, naknada izgubljenih pla a) i u tim dijelu predmet je vra en drugostepenom sudu na ponovno su enje.

Iz obrazloženja:

U radnim sporovima iz osnova poslovno uslovljenog otkaza zbog ekonomskih, tehničkih ili organizacijskih razloga, kao što je u predmetu slučaj, uslov za zakonit otkaz ugovora o radu jeste da je opravdan, a kako to izričito i propisuje član 87 stav 1. tačka 1. Zakona o radu ("Sl. novine FBiH", br. 43/99 i 32/00, dalje ZR)...Takođe osnovani su navodi revizije da u žalbenom postupku nisu ocijenjeni ni prigovori tužiteljice kojim navodi da je tuženi u međuvremenu zaposlio nove zaposlenike a u smislu člana 99. stav 3. ZR. nije njoj posao nudio. Radi se o relevantnim činjenicama u odnosu na koje je prvostepeni sud izveo zaključak da nije bilo povrede te zakonske norme (stranica 4. pasus 4. prvostepene presude). Iz stanja u spisu proizilazi da je tužiteljica te tvrdnje iznosila i dokazivala u prvostepenom postupku, ponovila u žalbi i uz te žalbene prigovore priložila i dokaze. Drugostepeni sud morao je i te prigovore u žalbenom rješavanju ocijeniti i o istim zauzeti određeni stav i dati jasne razloge da bi se u odnosu i na te prigovore mogla ispitati pravilnost primjene materijalnog prava, s obzirom da o navedenom ovisi zakonitost pobijane presude. Drugostepeni sud je povrijedio odredbu člana 357. stav 1. ranijeg Zakona o parničnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 42/98 i 3/99, dalje ZPP), pošto nije ocijenio žalbene navode koji su od odlučnog značaja. Ta povreda s obzirom na svoju prirodu predstavlja razlog za uvažavanje revizije tužiteljice u odnosu na stav 1. prvostepene presude i ukidanje pobijane presude u tom dijelu, a shodno članu 249. stav 1. važećeg Zakona o parničnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 53/03), u vezi s članom 456. stav 2. istog zakona.

(Vrhovni sud FBiH, Sarajevo, Rev.197/04 od 17.5.2005.g.)

B) - povreda odredaba parničnog postupka - lan 249. stav 3 ZPP entiteta; odnosno l. 216. stav 3. ZPP pred sudom BiH; l. 323. stav 3. ZPP BD BiH

- **Ako revizijski sud utvrdi da je u postupku pred prvostepenim ili drugostepenim sudom učinjena povreda pravila o procesnim pretpostavkama koje se odnose na stranačku nesposobnost i nedostatke u zastupanju (zakonskom zastupanju parnično nesposobnih lica, statutarnom zastupanju ili zastupanju po zakonu pravnih osoba i dobrovoljnom zastupanju od strane punomoćnika) – lan 249. stav 3. ZPP entiteta**

U slu aju iz povreda iz stava 3. lana 249. ZPP revizijski sud je ovlašten da ocijeni da li se takvi nedostaci u ponovnom postupku mogu otkloniti ili su neotklonjivi.

U slučaju da se utvrdi da se radi o nedostatku koji se može otkloniti rješenjem e **ukinuti** u cjelosti ili djelimi no presudu drugostepenog suda i predmet vratiti na ponovno su enje istom ili drugom vije u drugostepenog suda odnosno drugom nadležnom sudu. Dok u slučaju da se utvrdi da se radi o neotklonjivom nedostatku rješenjem e ukinuti donesene odluke i odbaciti tužbu.

C) - Ako revizijski sud utvrdi da je zbog pogrešne primjene materijalnog prava ili zbog povrede pravila postupka injeni no stanje nepotpuno utvr eno **i da zbog toga nema uslova za preinaku pobijane presude** (član 250. stav 2. ZPP; član 217. stav 2. ZPP pred Sudom BiH)

Polaze i od injeni nog stanja koje je drugostepeni sud utvrdio bilo da je prihvatio injeni na utvr enja prvostepenog suda ili je na osnovu ovlaštenje koja ima na raspravi druga ije utvrdio injeni no stanje nego što je u prvostepenoj presudi, revizijski sud e ispitati da li je drugostepeni sud pravilno spor izme u stranaka primjenom odgovaraju eg materijalnog prava. Pogrešna pravna kvalifikacija kao i nepoznavanje prava dokazni postupak usmjerava u pogrešnom pravcu. U pravilu, rezultat toga je nepotpuno utvr eno injeni no stanje.

Ako revizijski sud ustanovi da je drugostepeni sud zbog pogrešne primjene materijalnog prava propustio utvrditi relevantne injenice pa je injeni no stanje nepotpuno utvr eno a zbog toga nema uslova za preina enje rješenjem e prihvatiti reviziju ukinuti u cijelosti ili djelimi no presudu drugostepenog suda i predmet vratiti na ponovno su enje drugostepenom sudu.

Revizija se ne može izjaviti zbog pogrešno i nepotpuno utvr enog injeni nog stanja. Stranke mogu u reviziji iznositi nove injenice i predlagati nove dokaze samo ako se one odnose na povrede odredaba parni nog postupka koje su u injene u postupku pred drugostepenim sudom. Ukoliko drugostepeni sud propusti ili odbije da uzme u razmatranje nove injenice i nove dokaze savjesnog žalitelja onda revident može pobijati drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parni nog postupka smatraju i da je to bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude u konkretnom sporu. Na ovaj na in revident pobija drugostepenu presudu zbog procesnih povreda do koje je došlo u žalbenom postupku traže i da revizijski sud ispita tu povredu.

Ako revizijski sud ustanovi da je zbog povrede pravila postupka injeni no stanje nepotpuno utvr eno i da zbog toga nema uslova za preina enje drugostepene presude rješenjem e prihvatiti reviziju, ukinuti u cijelosti ili djelimi no presudu drugostepenog suda i predmet vratiti na ponovno su enje drugostepenom sudu.

Npr. povreda odredaba postupka pred drugostepenim sudom e postojati i u slučaju ako je neosnovano odbio žalbeni prigovor savjesnog žalitelja da se vještak sasluša na raspravi radi razjašnjenja ili dopune nalaza. U slučaju da revizijski sud ocijeni da je predloženi dokaz relevantan i da je drugostepeni sud pogrešno postupio odbijanjem da uzme u razmatranje novi dokaz savjesnog žalitelja i utvrdi povredu odredaba postupka rješenjem e prihvatiti reviziju, ukinuti u cijelosti ili djelimi no presudu drugostepenog suda i predmet vratiti na ponovno su enje drugostepenom sudu.

Iz sudske prakse:**Primjer:**

Uvodne napomene: - Drugostepenom presudom odbijena je žalba tužitelja i potvrđena prvostepena presuda kojom je odbijen tužbeni zahtjev, ne navodi se koji, te tužitelj obavezan tuženom naknaditi troškove spora u iznosu od 4.833,00 KM.

Protiv drugostepene presude reviziju je izjavio tužitelj zbog povreda odredaba parni nog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava.

Revizijski sud je ustanovio da je revizija osnovana.

Iz obrazloženja: - *«U izreci prvostepene presude nije uopće naveden tužbeni zahtjev sa kojim je tužitelj odbijen, a drugostepeni sud svojom presudom potvrđuje presudu prvostepenog suda. Zbog toga su obje presude nerazumljive i ne mogu proizvesti materijalno pravne, a ni procesno pravne posljedice presuđene stvari. Te posljedice može proizvesti samo pravno obavezujuća izreka, a ne i razlozi presude, pogotovo kad se čak ni iz razloga nižestepeni presuda ne vidi sa kojim tačno tužbenim zahtjevom u cjelini je tužitelj odbijen, a prema odredbi člana 276. stav 1. ZPP presudom sud odlučuje o zahtjevu koji se tiče glavne stvari i sporednih potraživanja. Zbog toga je drugostepeni sud učinio povredu odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP, zbog koje se revizija po odredbi člana 240. stav 1. tač. 1. ZPP može izjaviti. No, revizija osnovano i ističe da je drugostepeni sud donoseći pobijanu odluku pogrešno primjeni i materijalno pravo a što je osnovano zbog slijedećeg: prema navodima tužbe tužitelj je tražio utvrđenje ništavosti ugovora zaključenog među strankama 15.7.1998. godine o kupoprodaji nekretnina poblje navedenih u stavu 1. petita tužbe te obavezivanje tužene da trpi upis prenosa prava vlasništva na tim nekretninama sa tužene na tužitelja. ... Tužena je bila dužna tuvrditi ukupan iznos svog osnovnog kapitala i njegovu strukturu odnosno osnovni kapital povećati na osnovu odluke društva po odredbi člana 355. Zakona o privrednim društvima koji je u međuvremenu (29.8.1999. godine) stupio na snagu i utvrditi udjele svih osnovača i onih u čiju korist idu donacije, pa onda utvrditi i udio tužitelja u tom kapitalu shodno njegovim uložnim sredstvima (član 309. Zakona o privrednim društvima.). Na taj način bi se riješio i ovaj spor, jer ovaj sud zbog pogrešne primjene materijalnog prava, a i zbog povreda pravila postupka (nejasna izreka nižestepeni presuda) nije imao uslova za preinaku pobijane presude po odredbama člana 250. stav 2. ZPP. Zbog toga je primjenom tog člana drugostepenu presudu ukinuo i u cijelosti predmet vratio drugostepenom sudu na ponovno suđenje».*

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj: Rev-639/04, od 12.07.2005. godine).

taj ugovor ne bude zaključen po odredbama ZSO. Dakle, za zahtjev kakav je predlagateljica podnijela u ovom predmetu nije nadležan sud već organ uprave, pa su nižestepeni sudovi, odlučujući o zahtjevu koji ne ide u sudsku nadležnost (član 16. stav 1. ranijeg Zakona o parničnom postupku "Sl. novine FBiH", br. 42/98 i 3/99) počinili bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 336. st. 2 tačka 3. istog zakona, a koji se primjenjivao u vrijeme donošenja prvostepenog rješenja. Zbog toga je reviziju predlagateljice, bez obzira na razloge koji se u njoj navedeni, valjalo uvažiti i odlučiti kao u izreci primjenom odredbe čl. 249. stav 2. važećeg Zakona o parničnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 53/03), u vezi sa članovima 254. stav 4 i 456. stav 2. istog zakona, kao i članom 2. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku ("Sl. novine FBiH", br. 42/98).

Vrhovni sud FBiH br.: Rev-129/03 od 23.11.2004. godine.

B) - Revizijski sud e rješenjem ukinuti donesene odluke i odbaciti tužbu i

- Ako je u postupku pred prvostepenim ili drugostepenim sudom, kao tužitelj ili tuženi u estvovala osoba koja ne može biti stranka u postupku ili ako stranku u postupku koja je pravna osoba nije zastupala ovlaštena osoba ili ako parni no nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili ako zakonski zastupnik odnosno punomo nik stranke nije imao potrebna ovlaštenja za vo enje parnice ili za pojedine radnje u postupku, ako vo enje parnice, odnosno obavljanje pojedinih radnji u postupku nije bilo naknadno odobreno (član 249. stav 3.)

Dakle, ako revizijski sud na e da *nije* bilo procesnih pretpostavaka za meritorno odlu ivanje u prvostepenom ili drugostepenom postupku zato što je ustanovio da su nedostaci strana ke nesposobnosti odnosno zastupanja takve prirode da se ne mogu otkloniti rješenjem e ukinuti donesene odluke i odbaciti tužbu.

6.5. Preinačenje drugostepene presude

Revizijski sud e **preinačiti** presudu drugostepenog suda ako utvrdi da:

- postoje odre ene povrede odredaba parni nog postupka zbog kojih se revizija može izjaviti (**član 249. stav 1. i stav 3. ZPP**);
- je materijalno pravo pogrešno primjenjeno (**član 250. stav 1. ZPP**);
- i da je pravomo nom presudom donesenom u drugom stepenu prekora en tužbeni zahtjev (**član 251. ZPP**) bez obzira na prirodu prekora enja.

Ako utvrdi postojanje odre enog razloga za preina enje, revizijski sud e meritornom presudom preina iti pobijanu presudu.

Preina enje je složena aktivnost suda jer se sastoji od ukidanja presude o emu sud ne donosi posebnu odluku i od nadomještanja ukinute presude novom presudom revizijskog suda. Na postojanje razloga za preina enje u pobijanom dijelu treba da

ukaže revident, dok će revizijski sud cijeniti i utvrditi da li postoji razlog za preinačenje i shodno tome donijeti odgovarajuću presudu.

Prema novim zakonskim rješenjima šira su jurisdikciona ovlaštenja revizijskog suda za preinačenje pobijane presude, jer imaju za cilj da cjelokupan postupak rješavanja građansko pravnih sporova bude efikasniji.

Prema dosadašnjim zakonskim rješenjima revizijski sud je mogao preinačiti prvostepenu presudu zbog pogrešne primjene materijalnog prava dok je mogućnost za preinačenje zbog prekoračenja tužbenog zahtjeva zavisila od prirode prekoračenja.

Mogućnost za preinačenje zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka bila je isključena.

Osnovi za preinačenje prvostepene presude:

A) - ako revizijski sud utvrdi da postoji povreda odredaba parničnog postupka zbog koje se revizija može izjaviti osim povreda određenih u stavu 2. i 3. člana 249. (član 249. tačka 1. ZPP)

Prema, članu 209. ZPP, povreda odredbe parničnog postupka postoji ako sud u toku postupka nije primjenio ili je nepravilno primjenio koju odredbu ZPP, a to je bilo bilo od uticaja na donošenje pravilne i zakonite presude.

Ako revizijski sud utvrdi da postoji povreda iz člana 209. koja je učinjena pred drugostepenim sudom s obzirom na prirodu povredu presudom će preinačiti presudu drugostepenog suda ili rješenjem ukinuti u cijelosti ili djelimično presudu drugostepenog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje istom ili drugom vijeću drugostepenog suda odnosno drugom nadležnom sudu.

Npr. drugostepeni sud ukinući povredu odredaba parničnog postupka kad preinači prvostepenu presudu u dosudu u jednom dijelu na štetu tužitelja koji se žalio ako žalbu nije podnio i tuženi. Priroda ove povrede je takva da će revizijski sud kad utvrdi njeno postojanje po revizijskom prigovoru preinačiti drugostepenu presudu i održati na snazi dosudeni dio prvostepene presude koji je pravomoćan.

B) - ako revizijski sud utvrdi da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno (član 250.stav 1. ZPP)

Revizijski sud je vezan utvrđenjem činjeničnog stanja od strane nižestepениh sudova i ako utvrdi da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno onda će uvažiti reviziju i preinačiti pobijanu presudu, samo ako su utvrđene sve činjenice koje su potrebne za pravilnu primjenu materijalnog prava, jer na to pazi po službenoj dužnosti.

O osnovanosti postavljenog tužbenog zahtjeva sud odlučuje primjenom odgovarajuće norme materijalnog prava zbog čega pobijana presuda ne može biti zakonita kada je odlučeno pogrešnom primjenom materijalnog prava bilo da je propustio primijeniti odredbu materijalnog prava koju je trebao ili kad takvu odredbu nije pravilno primijenio.

Kad su utvrđene sve činjenice koje su potrebne za pravilnu primjenu materijalnog prava onda će odluka revizijskog suda zavisiti od toga da li je pobijanom drugostepenom presudom potvrđena ili preinačena prvostepena presuda.

Ako je drugostepeni sud preinačio prvostepenu presudu a revizijski sud ustanovi da je prvostepena presuda pravilna, onda će preinačiti drugostepenu presudu tako što će odbiti žalbu stranke kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu.

Ako je prvostepena presuda potvrđena revizijski sud će preinačiti napadano i prvostepenu presudu i o osnovanosti postavljenog tužbenog zahtjeva odlučiti pravilnom primjenom materijalnog prava.

Primjer iz sudske prakse : (član 250. stav 1. ZPP FBiH).

Uvodne naznake: Tuženi revizijom pobija pravomoćnu drugostepenu odluku kojom je odbijena njegova žalba i potvrđena prvostepena presuda u dosuđenom dijelu kojom je obavezan isplatiti dosuđene novčane iznose na ime naknade nematerijalne i materijalne sa pripadajućim kamatama i uz naknadu troškova postupka..

U reviziji se poziva na razlog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava.

Revizijski sud ustanovio da je revizija osnovana.

Iz obrazloženja: U nižestepenim presudama je utvrđeno da je tužiteljica kao radnica tuženog, na radnom mjestu kurir, pretrpjela nesreću na poslu 1995. godine na putu do mjesta gdje je imala predati poštu. Između stranaka nije bilo sporno da se štetni događaj dogodio van kruga tuženog u okolnostima kada je tužiteljica raznoseći poštu na gradskoj javnoj površini (trotoar ispred zgrade socijalnog) pokliznula se na led i pala kojom prilikom je slomila skočni zglob lijeve noge. U pobijanoj presudi zauzeto je stanovište da raznošenje pošte u specifičnim zimskim okolnostima predstavlja opasnu djelatnost za koju tuženi odgovara svojoj zaposlenici po principu objektivne odgovornosti. U konkretnom slučaju, međutim nisu ostvareni činjenični osnovi za objektivnu odgovornost iz člana 154. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list SFRJ" br. 29/78 do 57/89 i "Sl. list RBiH" br. 2/92 i 13/94) u vezi sa članom 173. i 174. istog zakona da bi postojala odgovornost tuženog. Nesreća na poslu koju radnik pretrpi na putu do mjesta gdje kao kurir ima predati poštu ne poistovjećuje se sa štetom koju radnik pretrpi na radu ili u vezi sa radom u smislu člana 73. stav 1. Zakona o

osnovnim pravima iz radnog odnosa ("Sl. list SFRJ" br. 60/89, 42/90 i "Sl. list RBiH" br. 2/92 i 13/94), koji je bio na snazi i primjenjivao se kao mjerodavan zakon u vrijeme štetnog događaja. Ovo zato što u tom slučaju postoji veza sa radom samo ukoliko što tužiteljica da bi izvršila svoj posao mora preći određeni put koji nesporno je predstavlja gradsku javnu površinu. Na tom putu, međutim, tehnološki proces koji obavlja tuženi nema nikakvog uticaja na sigurnost ili nesigurnost radnika kao ni na sigurnost uslova prometa pa prema tome otpada osnov odgovornosti za štetu koju bi na takvom putu radnik pretrpio. Na osnovu izloženog reviziju tuženog valjalo je uvažiti i nižestepene presude u dosuđenom dijelu preinačiti i odlučiti na način kao što je navedeno u tački 1. izreke primjenom odredbe člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku ("Sl. list FBiH", br. 53/03) u vezi sa članom 456. stav 2. istog zakona».

(Vrhovni sud FBiH Broj: Rev-291/04 od 12.5.2005. godine);

C) - ako revizijski sud utvrdi da je pravomoćnom presudom donesenom u drugom stepenu prekora en tužbeni zahtjev (član 251. ZPP)

Tužbeni zahtjev je prekora en ako je drugostepeni sud dosudio više nego što je stranka zahtijevala ili nešto drugo umjesto onog što je zahtijevala.

Prekora enjem tužbenog zahtjeva sud povre uje na elno pravilo propisano lanom 2. szav 1. ZPP, prema kojem sud odlu uje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.

Stranka može u reviziji isticati samo prekora enje tužbenog zahtjeva koje je u injeno drugostepenom presudom. Npr. drugostepeni sud je preina io prvostepenu presudu i tužitelju dosudio neku stvar koju nije zahtijevao niti je prvostepenom presudom o toj stvari odlu eno.

U reviziji se ne može isticati prekora enje tužbenog zahtjeva koje je u injeno u prvostepenoj presudi.

Prema ranijem ZPP ako revizijski sud utvrdi da je pravomo nom presudom donesenom u drugom stepenu prekora en tužbeni zahtjev, onda je, prema prirodi prekora enja tužbenog zahtjeva, rješenjem ukidao presudu drugostepenog suda i predmet vra ao na ponovno su enje drugostepenom sudu, odnosno presudom preina avao pobijanu presudu. (lan 379. ranijeg ZPP FBiH). Da li e revizijski sud zbog prekora enja tužbenog zahtjeva ukinuti ili preina iti drugostepenu presudu zavisilo je od toga da li drugostepena presuda sadrži sve injenice od kojih zavisi ocjena o prekora enju tužbenog zahtjeva.

Prema novom ZPP ako revizijski sud utvrdi da je pravomo nom presudom donesenom u drugom stepenu prekora en tužbeni zahtjev, onda e, bez obzira o kakvom se prekora enju radi presudom preina iti pobijanu presudu i dosuditi stranci samo onoliko koliko je zahtijevala i samo ono što je zahtijevala ili manje.

7. ZABRANA REFORMACIJE IN PEJUS

Revizijski sud nije ovlašten preinačiti pobijanu presudu na štetu stranke koja se žalila ako je samo ona izjavila reviziju. Ako su obje stranke izjavile reviziju, svaka protiv dijela u kome nije uspjela, ova zabrana ne važi.

8. SADRŽAJ ODLUKE REVIZIJSKOG SUDA

Pravila o donošenju, pismenoj izradi, ispravljanju drugostepene presude treba shodno primjenjivati i na odluku revizijskog suda. Pored tih pravila za ove odluke važe i neka specifična. U dispozitiv rješenja kojem se drugostepena presuda ukida i predmet vraćena na ponovno suđenje treba ako sud tako odluči donijeti odluku o upućivanju predmeta na suđenje drugom vijeću u drugostepenog suda, odnosno drugom nadležnom sudu. U obrazloženju odluke revizijski sud kao i drugostepeni sud treba ocijeniti revizijske navode koji su od odlukonosnoga značaja i označiti razloge koje je uzео po službenoj dužnosti. Kada se presuda ukida zbog povreda odredaba procesnog prava, treba navesti koje su odredbe povrijeđene i u čemu se povrede sastoje. Ako se presuda ukida i predmet vraćena drugostepenom sudu radi potpunog utvrđivanja činjenica i stanja treba navesti u čemu su nedostaci u utvrđivanju, odnosno zašto su nove činjenice i novi dokazi od uticaja na donošenje pravilne odluke. Revizijski sud treba da označi i izjavi ne radnje za koje smatra da i drugostepeni sud mora u ponovnom suđenju izvesti te da ukaže i na sporna pitanja koja drugostepeni sud mora raspraviti.

9. DOSTAVLJANJE ODLUKE

U odnosu na dostavljanje revizijske odluke novi ZPP u članu 252. sadrži izmjene.

Po dosadašnjim pravilima revizijski sud sa spisom je svoju odluku dostavljao prvostepenom sudu putem drugostepenog suda, a nakon prijema spisa prvostepeni sud je dostavljao po primjerak revizijske odluke strankama.

Po novom ZPP revizijski sud dostavlja svoju odluku strankama, a primjerak te odluke i drugostepenom sudu, i primjerak odluke sa spisom prvostepenom sudu.

10. REVIZIJA PROTIV RJEŠENJA

10.1. Osnovne karakteristike

(član 254. ZPP entiteta, član 221. ZPP pred Sudom BiH, član 327. ZP BD BiH)

Revizijom protiv rješenja može se pobijati pravomo no rješenje drugostepenog suda kojim se postupak pred sudom završava npr. odba aj neblagovremene, nepotpune ili nedozvoljene žalbe (lan 225. i 235. stav 1. ZPP); ukidanje prvostepene presude i odbacivanje tužbe (lan 224. ta . 4. ZPP); rješenja koja žalbeni sud donese u povodu žalbe protiv rješenja, npr. rješenje kojim se tužba odbacuje zbog apsolutne nenadležnosti (lan 16. stav 2), kojim se tužba odbacuje kao neuredna u slu aju da nedostatak nije otklonjen u datom roku (lan 336. stav 3);povodom nedostatka strana ke sposobnosti i zastupanja ako ovaj nedostatak nije otklonjen (lan 295. stav 4. ZPP); kojim nastupa fikcija povla enja tužbe iz lana 336. stav 3. ZPP).

Primjer - hipoteti ki slu aj:

Uvodne napomene:

Drugostepenim rješenjem odbijena je žalba tužitelja kao neosnovana i potvr eno prvostepeno rješenje kojim se taj sud oglasio apsolutno nenadležnim za postupanje u tom predmetu i odbacio tužbu.U tužbi ozna na vrijednost predmeta spora 4.100,00 KM. Protiv tog rješenja reviziju je izjavio tužitelj.

? dopuštenosti revizije

Odgovor: - Prema članu 237. stav 2. ZPP revizija bi bila dopuštena kad bi vrijednost predmeta spora prelazila 10.000,00 KM. Kako u smislu člana 254. stav 2. ZPP revizija protiv rješenja iz stava 1. tog člana nije dopuštena u sporovima u kojima ne bi bila dopuštena revizija protiv pravomoćne presude to valja reviziju ocijeniti kao neopuštenu, jer naznačena vrijednost iznosi 4.100,00 KM.

Primjer – u varijanti istog slučaja s tim da je tužitelj u tužbi ozna io vrijednost predmeta spora u iznosu od 10.500,00 KM.

? dopuštenosti revizije

Odgovor: - Revizija bi bila dopuštena jer se radi o rješenju drugostepenog suda kojim je postupak pravomoćno završen, a kako vrijednost predmeta spora prelazi 10.000,00 KM to je ispunjen i uslov st. 2. čl.254. ZPP (dopuštena bi bila revizija u sporovima protiv pravosnažne presude).

Iz sudske prakse :

Primjer:

Iz obrazloženja: „Revizija protiv rješenja donesenog u drugom stupnju dopuštena je samo kada se parnični postupak koji se inače meritorno završava presudom završi nekim procesnim rješenjem (npr. to će biti u slučajevima odbacivanja tužbe podnesene

nakon proteka roka propisanog za njeno podnošenje, odbacivanje tužbe zbog apsolutne nenadležnosti suda, odbacivanje tužbe zbog presuđene stvari, ili zbog litispedencije, nedostataka u pogledu stranačke ili parnične sposobnosti, kao i u slučaju drugih procesnih smetnji koje sprečavaju vođenje procesnog postupka.“

(VS FBiH, br. Rev-131/99 od 20.8.1999. g.).

Za reviziju protiv rješenja primjenjuju se u na elu ista pravila o dopustivosti koja važe i za reviziju protiv presude (lan 253) što upu uje na zaklju ak da je primjenjiva odredba iz lana 237. stav 3. ZPP entiteta – tj. da revizijski sud ima ovlast da “izuzetno“ može dopustiti reviziju i protiv rješenja drugostepenog suda kojim je postupak pravomo no završen i u predmetima koji ne dostižu vrijednosni cenzus iz stava 2. lanu 237. ZPP entiteta odnosno stavu 2. lanu 204 ZPP pred Sudom BiH – (**vidjeti pod 2. 4.**).

10.2. Sporovi u kojima revizija protiv rješenja nije dopuštena

Za reviziju protiv rješenja primjenjuju se u na elu one iste restrikcije u pogledu predmeta pobijanja koja važe i za reviziju protiv presude.

Naime, revizija protiv rješenja nije dopuštena u sporovima u kojima se ne bi mogla izjaviti ni revizija protiv presude s obzirom na vrijednost pobijanog dijela spora. (stav 2. lana 254. ZPP). Radi se o uslovu za podnošenje revizije koji se odnosi na imovinski cenzus (lan 237. stav 2. ZPP), koji po prirodi stvari nije primjenjiv jer presude nema.

Stoga se pravo na ulaganje revizije ne može ni utvr ivati s obzirom na kvantitativni uspjeh stranaka u meritumu spora - ve s obzirom na ukupnu vrijednost predmeta spora na koji se pobijano rješenje odnosi.

Iz sudske prakse:

Primjer :

Uvodne napomene: Drugostepenim rješenjem odbijena je žalba tužene i potvrđeno rješenje prvostepenog suda kojim je odbijen prijedlog tužene za ukidanje klauzule pravomoćnosti na presudu tog suda. Tužena revizijom pobija drugostepeno rješenje zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se rješenje ukine.

? : dopuštenosti te revizije

Revizijski sud je ocijenio da nije dopuštena.

Iz obrazloženja:- Prema odredbi člana 382. stav 1. ranijeg ZPP stranke mogu izjaviti reviziju protiv drugostepenog rješenja kojim je postupak pravomoćno završen. Pobijano rješenje (kojim je potvrđeno rješenje o odbijanju prijedloga tužene za ukidanje klauzule pravomoćnosti na navedenu presudu) ne predstavlja odluku koju ima u vidu odredba člana 382. stav 1. ranijeg ZPP jer tim rješenjem postupak nije

pravosnažno završen, pa stoga protiv takvog drugostepenog rješenja revizija nije dopuštena.

(Vrhovni sud FBiH: Rev. broj - 867/04 od 6.9.2005. godine.).

Primjer:

Uvodne napomene;

Drugostepenim rješenjem odbijena je žalba predlaga a i potvr eno prvostepeno rješenje kojim je odbijen prijedlog za donošenje sudske mjere osiguranja. Protiv tog rješenja predlaga i umješa su izjavili reviziju.

? : dopuštenosti te revizije

Revizijski sud je ocijenio da nije dopuštena.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 254. stav 1. ZPP stranke mogu izjaviti reviziju protiv rješenja drugostepenog suda kojim je postupak pravomoćno završen. Pobjanim rješenjem međutim potvrđeno je rješenje prvostepenog suda kojim je odbijen prijedlog za donošenje sudske mjere osiguranja, predviđeno odredbom člana 273. stav 1. tač. 1. ZPP , tj. zabrane protivniku osiguranja da poduzima određene aktivnosti. Ovim rješenjem se postupak pravomoćno ne završava pa revizija protiv takvog rješenja nije dozvoljena.

Ne stoje tvrdnje revidenta da je revizija u ovom predmetu dopuštena po odredbi člana 237. stav 3. ZPP jer se može tumačiti jedino tako da se veže za stav 1. i 2. tog člana što znači da će Vrhovni sud reviziju protiv pravomoćne presude i rješenja drugostepenog suda kojim je postupak pravomoćno završen dozvoliti i u onim predmetima u kojima vrijednost spora ne prelazi 10.000,00 KM ako bi odlučivanje po reviziji u tom slučaju bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima. Odredba člana 237. stav 3. ZPP ne može derogirati odredbu člana 254. stav 1. ZPP, po kojoj se revizija protiv rješenja drugostepenog suda može dozvoliti samo ako se tim rješenjem postupak pravomoćno završava. U konkretnom predmetu to nije slučaj. Zbog toga je reviziju predlagača kao nedozvoljenu valjalo odbaciti primjenom odredbe 247. u vezi sa članom 254. stav 4. ZPP, jer to u granicama svojih ovlaštenja nije učinio prvostepeni sud.

(Vrhovni sud Federacije BiH, br. Rev.158/05 od 19.4.2005.g.).

Primjer:

Uvodne napomene:

Rješenjem drugostepenog suda odbijena je žalba protivnika i rješenje prvostepenog suda potvrđeno kojim je dozvoljena i izvršena uknjižba hipoteke radi obezbjeđenja novčanog potraživanja u iznosu od 378.084,11 KM na predmetnim nekretnima. Protiv drugostepenog rješenja protivnik je izjavio reviziju.

? : dopuštenosti revizije

Revizijski sud je ocijenio da nije dopuštena.

Iz obrazloženja: - «U ovoj pravnoj stvari u pitanju je upis hipoteke u zemljišnu knjigu, radi obezbjeđenja novčanog potraživanja, pa pošto je odredbom člana 83. Zakona o zemljišnim knjigama FBiH propisano da se na pitanja postupka koja nisu regulirana navedenim zakonom primjenjuju odgovarajuće odredbe općeg dijela Zakona o vanparničnom postupku, a da tim odredbama nije propisan za ovakav pravni spor vanredni pravni lijek revizija, a kako nisu ispunjeni ni uvjeti iz člana 237. stav 3. Zakona o parničnom postupku, ovaj sud je primjenom odredbe člana 247. stav 2. navedenog zakona odlučio kao u izreci».

(Vrhovni sud Federacije BiH, br. Rev.15/05 od 15.2.2005.g.)

10.3. Drugostepena rješenja protiv kojih je revizija uvijek dopuštena

Zakonodavac određuje da je revizija protiv određenih drugostepenih rješenja kojima je postupak pravomorno završen dopuštena i onda kada s obzirom na vrijednost predmeta spora, revizija protiv presude ne bi bila dopuštena.

To se odnosi na dva slučaja:

1. ako je rješenjem drugostepenog suda žalba odbijena uvijek je dozvoljena revizija i to bez obzira na razlog zbog koga se žalba odbacuje,
2. isto tako, revizija je uvijek dozvoljena i protiv rješenja drugostepenog suda kojim je potvrđeno rješenje prvostepenog suda o odbacivanju revizije.

Iz karakteristika ovih privilegovanih rješenja vidljivo je da se radi o rješenjima kojima se pravomorno završava postupak koji se približava uveliko odbijanju tužbenog zahtjeva.

Zakonodavac revizijom omogućava da se pravilnost takvih rješenja preispita pred revizijskim sudom jer njihovo pravomorno odbijanje zna i osnaživanje meritornih odluka protiv kojih su bili podneseni.

Primjer: – hipotetički slučaj

Uvodne napomene:

Prvostepenom presudom odbijen je tužbeni zahtjev kojim je tužitelj tražio naknadnu štetu za uništenu ogradu od 8.700,00 KM. Tužitelj je protiv te presude izjavio žalbu po proteku žalbenog roka i prvostepeni sud je istu odbacio kao neblagovremenu. Žalio se na to rješenje, a drugostepeni sud je žalbu odbio a prvostepeno rješenje potvrdio.

Protiv drugostepenog rješenja tužitelj u blagovremenom roku izjavio je reviziju.

? - dopuštenosti revizije

Odgovor - Nije dopuštena jer vrijednost predmeta spora ne prelazi limit za dopustivost revizije protiv presude. Ako je prvostepeni sud odbacio žalbu pa je protiv njegove odluke uložena žalba koju je drugostepeni sud odbio - revizija protiv drugostepenog rješenja neće biti dopuštena u sporovima u kojima vrijednost predmeta spora ne prelazi limit za dopustivost revizije protiv presude.

Primjer– u varijanti istog slučaja s tim da neblagovremenost nije primijetio prvostepeni sud ve drugostepeni sud kad je predmet dobio na žalbeno odlučivanje i utvrdio je da je tužitelj žalbu izjavio po proteku roka, pa je istu odbacio rješenjem kao neblagovremenu.

Na to rješenje drugostepenog suda tužitelj izjavljuje reviziju.

? dopuštenosti revizije u ovom slučaju

Odgovor - Revizija je dopuštena. U ovom slučaju radi o rješenju koje je drugostepeni sud donio nakon što je to propustio učiniti prvostepeni sud, dakle radi o tzv. privilegovanom rješenju iz člana 254. stav 3. ZPP.

Iz sudske prakse:

Prema stanovištu sudske prakse dopuštena je revizija protiv rješenja kojim je odbijen prijedlog za ponavljanje pravosnažno dovršenog parničnog postupka..

(Vrhovni sud Hrvatske, Rev-792/78 od 31.10.1978.g. – Pregled sudske prakse 14/377)

10.4. Pravila postupka

U postupku u povodu revizije protiv rješenja drugostepenog suda kojim se postupak okončava treba na odgovarajuć način primjenjivati odredbe o reviziji protiv presude, dakle ne o žalbi protiv rješenja (član 254. stav 4. ZPP).

Ovo iz razloga što odredbe o reviziji protiv presude upućuju na supsidijarnu primjenu odredaba o žalbi protiv presude (član 253. ZPP), a ne o žalbi protiv rješenja.

11. ANEKSI**Obrazac - revizije: primjer**

HIPOTETI KI SLU AJ:

Op inskom sudu u Sarajevu

Na broj P-11/04

PRAVNA STVAR:

Tužitelj: AA iz Sarajeva, koga zastupa punomo nik XX, advokat iz Sarajeva,
Tuženi: „Sarajevo-osiguranje“, koga zastupa punomo nik YY, advokat iz Sarajeva,
Radi naknade štete

REVIZIJA

tuženog

Protiv pravomo ne presude Kantonalnog suda u Sarajevu, Broj: Gž-77/05 od 2.2.2005.g

I. Prvostepenom presudom Op inskog suda u Sarajevu broj P-11/04 od 10.2.2004. godine, prihva en je djelimi no tužbeni zahtjev i tuženom je naloženo da tužitelju na ime naknade nematerijalne štete isplati iznos od 45.000,00 KM i to za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti 20.000,00 KM, za pretrpljene fizi ke bolove 10.000,00 KM, za pretrpljeni strah 4.000,00 KM i za pretrpljene duševne bolove zbog naruženosti 11.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom navedenoj u izreci te presude do isplate, kao i da ispla uje rentu zbog izgubljene zarade u mjesec nom iznosu od 284,30 KM po ev od 17.11.2003. godine pa nadalje sa zakonskom zateznom kamatom navedenoj u izreci te presude do isplate, kao i parni ni trošak odmjeren sa 2.405,00 KM, dok preostali dio tužbeni zahtjeva od 7.000,00 KM je odbijen kao neosnovan.

II. Prvostepena presuda, kako je navedena, potvr ena je presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj Gž-77/05 od 2.2.2005. godine, jer su žalbe tuženog i tužitelja odbijene kao neosnovane.

Protiv pravomo ne presude donesene u drugom stepenu u odnosu na dosu eni dio, tuženi izjavljuje reviziju iz razloga ozna enih u lanu 240. stav 1. ta . 1. i . ta . 2 ZPP.

III. Po injena je povreda odredaba parni nog postupka, jer prvostepeni sud nije ocjenio dopunski nalaz vještaka saobra ajne struke, koji se o itovao na kretanje tužitelja

kad se desila saobraćajna nesreća. Na taj način pogrešno je primjenjena odredba člana 8. ZPP.

IV. Na tu okolnost tuženi je ukazivao već u žalbi protiv prvostepene presude. Drugostepeni sud je donoseći i presudu protiv koje je izjavljena revizija propustio ocijeniti ove žalbene navode.

Na taj način drugostepeni sud nije primijenio odredbu člana 231. ZPP, pa je time počinjena povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP u postupku pred žalbenim sudom.

V. Drugostepeni sud, pak, pogrešno je primijenio materijalno pravo kad je potvrdio prvostepenu presudu u dijelu u kojem je odlučeno o pravnoj osnovi naknadi zbog naruženosti. Naime, kod tužitelja je utvrđeno da postoji jedva vidljiv ožiljak na lijevoj nadkoljenici. Takav ožiljak za koji je vještac utvrđeno da će kroz dvije do tri godine potpuno nestati, ne predstavlja vidljivo naruženje, koje izaziva osjećaj neugode kod oštećenika, a pogotovo kod okoline, pa nije bilo uporišta da se naknada dosudi tužitelju. Takav pravni stav protivan je odredbi člana 200. ZOO te nije bilo osnova da se dosudi takva pravna osnovna naknada.

VI. Zbog toga

p r e d l a ž e m

da revizijski sud rješenjem ukine u cjelosti presudu drugostepenog suda i vrati predmet na ponovno suđenje drugom vijeću u drugostepenog suda, a ako revizijski sud utvrdi da ne postoje povrede odredaba postupka već samo da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno, da tada prihvati reviziju i preinači i pobijanu presudu.

Tuženi,
Sarajevo-osiguranje

II-PODMODUL – PONAVLJANJE POSTUPKA

1. UVODNE NAPOMENE

Pravilo je parni nog postupka da se sudska odluka nakon što je stekla pravomo nost ne može više pobijati i da se postupak koji je takvom odlukom pravomo no završen ne može ponoviti. Institut pravomo nosti temelji se na potrebi da se postigne izvjesnost u pitanju postajanja subjektivnih prava povodom kojih je došlo do parnice. Ipak ne u stepenu da se ta nost odluke kojom je spor okon an ne može nikad dovesti u pitanje. Interesi stranaka, na koji se odnosi sudska odluka kroz procesne mogu nosti traže uklanjanje odluka koje vrije aju subjektivna gra anska prava.Ostvarenju toga cilja, pored revizije doprinosi i ponavljanje postupka kao vanredni pravni lijek.

Stoga emo u ovome podmodulu razmatrati odredbe procesnih zakona pod tim naslovom a koje su sadržane u glavi IX: lanovi 255 do 264 Zakona o parni nom postupku ("Sl.novine FBiH", br. 53/03 – dalje: ZPP FBiH, koji je stupio na snagu 5.11.2003. godine); Zakona o parni nom postupku ("Sl. glasnik RS",br.58/03 i 85/03 – dalje: ZPP RS, koji je stupio na snagu 1.8.2003. godine); glavi XXV - lanovi 328 do 335; Zakon o parni nom postupku Br ko Distrikta BiH ("Sl. glasnik BD BiH", br.5/00, 1/00 i 6/02 - u daljem tekstu: ZPP BD BiH, od 1.4.2001. godine) i glavi IX - lanovi 222. do 231. Zakona o parni nom postupku pred Sudom BiH ("Sl. glasnik BiH", br.36/04 - u daljem tekstu: ZPP pred Sudom BiH, koji je stupio na snagu 11.8.2004. godine).

U ovom radu emo vršiti i upore ivanje ranijih zakonskih riješenja koja se odnose na ponavljanje postupka.

Primjerima iz prakse emo ukazati na mogu a riješenja u otklanjanju dilema koje se svakodnevno pojavljuju u radu.

U nekim situacijama dileme e ostati otvorene koja e se vremenom razriješiti kroz sudsku praksu koja se polako stvara i u odnosu na novousvojena rješenja u nedavnoj reformi važe ih procesnih zakona.

Kategorije

U ovom podmudulu tematske klju ne rije i koje e se obra ivati vezano za procesna pravila je Zakon o parni nom postupku i ponavljanje postupka; te osnovne karekteristike ponavljanja postupka; predmet ponavljanja postupka; pretpostavke za traženje ponavljanja postupka; razlozi za ponavljanje postupka (povrede postupka, krivi na djela, nove injenice i novi dokazi); rokovi za traženje ponavljanja postupka (subjektivni, objektivni); sadržaj prijedloga za ponavljanje postupka; nadležnost i postupak u povodu prijedloga za ponavljanje (pripremni; raspravljanje o osnovanosti zahtjeva za ponavljanje postupka; ponovno

raspravljajući o glavnoj stvari) i odluke u povodu prijedloga za ponavljanje.

Trajanje

Za obradu ovog podmodula potreban je radni dan raspoređen u vremenskom periodu od 4 do 6 radnih sati.

Oblik

U okviru tog vremena podmodul se može obraditi kao radionica ili kao predavanje uz prezentaciju u power pointu ili kombinaciju navedenog uz aktivnost u sudnika kroz vježbe na praktičnim primjerima i diskusije ili kao panel diskusije.

Ciljevi edukacije

Kako se u ovom podmodulu obrađuje postupak koji slijedi u povodu prijedloga za ponavljanje postupka nakon pravomoćnosti sudske odluke to:

- opšti cilj je da se ukaže na značaj tih odredaba postupno dio po dio sa stanovišta i teorije i prakse prema kojima prvostepeni i drugostepeni sud postupaju da bi se brže i lakše identifikovali mogući problemi koji se pojavljuju u konkretnim predmetima.
- Cilj 1. Da se prepoznaju jasno odvojene faze u postupanju po prijedlogu za ponavljanje postupka:
  - I: -pripremni postupak – provodi prvostepeni sud; ispituje podobnost tog vanrednog pravnog lijeka u pogledu potpunosti, blagovremenosti i dopuštenosti, tj. dali su ispunjene opšte i posebne pretpostavke za traženje ponavljanja.
  - II: -raspravljajući o osnovanosti (meritumu) prijedloga o ponavljanju postupka- provodi drugostepeni sud.
  - III: -ponovno raspravljajući o glavnoj stvari -nadležnost prvostepenog suda.
- Cilj 2. Definisati razloga za ponavljanje postupka
  - povreda procesnog prava
  - krivi na djela
  - nove činjenice i novi dokazi
- Cilj 3. Postupak povodom vanrednog pravnog lijeka
  - kod prvostepenog suda
  - kod drugostepenog suda
- Cilj 4. Definisati odluka suda po prijedlogu za

ponavljanje postupka

- procesne
- meritorne

Opis

Podmodul je odabran zbog značaja ovog vanrednopravnog sredstva budući da se njime traži ukidanje nepravilne odluke suda u stadiju u kome je kao pravomoćna zasnovala niz novih pravnih odnosa oduzimajući i unazad vrijednost na pravomoćnoj sudskoj odluci.

Razlog za obradu teme modula je obnova znanja i stjecanje vještina potrebnih da bi se postupak povodom proveo pravilno i efikasno jer procesno pravo je u trajnom previranju.

Tim pravnim sredstvom jamči se pravo donošenja novih zakonitih odluka onima kojima su prava zaista objektivno i povrijeđena.

Praktično oduzima vrijednost institutu pravomoćnosti koji se žrtvuje u svrhu ostvarenja zakonitosti kao postulata najviše vrijednosti.

Pravilnom primjenom procesnih normi koje regulišu postupak povodom prijedloga za ponavljanje postupka udovoljava se cilju pravosuđa, ostvarenju zakona i održavanju pravne sigurnosti.

Prepoznavanje tih postulata u ponavljanju postupka, kao sredstvu za ostvarenje cilja jeste i gradnja povjerenja građana u sud, jer tim pravnim lijekom otklanjanju se povrede koje je prouzrokovao sud svojom pravomoćnom ali nezakonitom odlukom.

Zbog navedenog ponavljanje postupka je relevantna oblast koja zahtjeva daljnju edukacionu pažnju jer sigurno je da su sudije kontinuirano u procesu usavršavanja znanja i stjecanja vještina da bi se kroz pravilnu primjenu propisa ostvarili pomenuti ciljevi.

Mogući predavači/edukatori

U slučaju seminara - predavanje, radionicu i druge vidove konferencijske aktivnosti mogu provesti lica koja su učestvovala u izradi, zatim lica koja su učestvovali u izradi komentara Zakona o parničnom postupku kao i lica koja odredi Centar za edukaciju sa liste edukatora.

Materijali

Komentari

Komentar Zakona o parničnom postupku u FBiH i RS – Z.Kulenović, S.Mikulić, S.Milišević, J.Stanišić, D.Vučina; Sarajevo, 2005.

Komentar Zakona o parničnom postupku FBiH - M.Dika, J. izmić; Sarajevo, 2000.

Komentar Zakona o parničnom postupku – E.Žećević

Zakon o parni nom postupku sa komentarom i sudskom praksom – Porobi M, Porobi V, Porobi J.; Sarajevo, 2003.

Zakon o parni nom postupku sa komentarom, sudskom praksom i registrom pojmova – T.Rali , V.Tanaskovi ; Beograd, 1980.

Knjige

Gransko parni no procesno pravo – S.Triva, V.Belajec, M.Dika; Zagreb, 1986.

Gransko procesno pravo – B.Pozni ; Beograd, 1989.

Bilteni sudske prakse

Vrhovnog suda FBiH: Sarajevo, 1997 - 2004.

Vrhovnog suda RS; Banja Luka, 1999. i 2004.

Vrhovnog suda SR BiH; Sarajevo, 1984 - 1991.

Izbor odluka Vrhovnog suda RHrvatske; Zagreb, 1998 – 2003.

lanci

Dr.S.Mulabdi ; Pravni savjetnik, Sarajevo, 2003-2004.

Dr.S.Dizdarevi Pravni savjetnik, Sarajevo, 2003-2004.

Doc.dr.Ranka Rali ; Pravni savjetnik, Sarajevo, 2003-2004

2. OSNOVNE KARAKTERISTIKE

Kako je novo parni no zakonodavstvo utemeljeno na raspravnom na elu to je i institucija ponavljanja postupka pretrpjela brojne izmjene u odnosu na regulativu sadržanu u ranijim zakonima, a ogledaju se u:

- restriktivnijim razlozima za ponavljanje postupka (sa devet odnosno deset svedeni na šest);

- u sadržaju prijedloga za ponavljanje postupka pored tri posebna uslova dodat naredni - da predlagatelj u ini vjerovatnim da bi u ponovljenom postupku mogla za njega biti donesena povoljnija odluka;

- promjeni suda nadležnog za raspravljanje o osnovanosti prijedloga za ponavljanje postupka;

- sastavu suda;

- razdvojenosti postupka za odlučivanje o osnovanosti prijedloga od postupka u slučaju uvažavanja prijedloga i ponovnog raspravljanja o glavnoj stvari;

- izostavljeno ograničenje za punomoćnika advokata (posebna punomoć ako je od pravomoćnosti odluke proteklo više od šest mjeseci).

Iz sadržaja odredbe člana 222. do 231. ZPP pred Sudom BiH koje regulišu ponavljanje postupka proizilazi da rješenja u tom zakonu su u osnovi **ista** sa rješenjima u entitetskim zakonima (uvažavanjem i specifičnosti koje svakako valja imati u vidu u odnosu na svaki od pomenutih zakona) - dok procesna regulativa u BD BiH (član 328. do 335. ZPP BD BiH) zadržala je u osnovi koncept koji je bio u dosadašnjem ZPP RS (preuzeti ZPP SFRJ).

To opet ukazuje na različitost rješenja datih u mjerodavnim procesnim zakonima koji važe na području BiH: s jedne strane ZPP BD BiH u odnosu na ZPP entiteta i pred Sudom BiH s druge strane.

Stoga da bi se izbjeglo nepotrebno opterećenje u tekstu modula sa odredbama 4 procesna zakona primjenjiva u BiH ovaj rad u osnovi polazi i zasniva se na odredbama entitetskih ZPP što u korištenju modula treba imati u vidu.

Mada je već pomenuto da važe i parni no zakonodavstvo kod ponavljanja postupka donosi novine neophodno je napomenuti da te promjene nisu u stepenu da mijenjaju njegove osnovne karakteristike u odnosu na regulativu sadržanu u dosadašnjem parni no zakonodavstvu.

Zahtjev za ponavljanje postupka je vanredni pravni lijek kojim se teži da se ukine nepravilna pravomo na odluka suda, sporna stvar ponovo raspravi i donese nova meritorna odluka.

Potreba za ponovnim raspravljanjem glavne stvari odnosno za ponavljanjem postupka izazvala je nepravilna odluka suda u takvom stepenu da je uperena protiv svrhe parni no postupka.

Pri tome nije od značaja da li je do pravomo nosti došlo nakon korištenja redovnih pravnih lijekova ili neovisno od njih.

Pravomo na odluka koja je nezakonita protivrje i održavanju poretka subjektivnih prava.

Takva odluka negacija je sudske zaštite prava i smisao prijedloga za ponavljanje postupka je uklanjanje istih.

Shema 4. – Power point prezentacija Modul 4 GO seme

- Ponavljanje postupka je vanredni pravni lijek stranaka protiv sudskih odluka kojima je postupak pravomo no završen.

- To je i ograničeni pravni lijek i zapravo se višestruko ograničava:

- u pogledu odluke protiv kojih se može tražiti;
- razloga zbog kojih se može tražiti;
- uslova pod kojima se predlagatelj na takve razloge može pozivati;
- roka u kome se ponavljanje može tražiti.

- Dvostrani pravni lijek budu i da se protivnoj stranci dostavlja na odgovor.
- Nesuspendivan pravni lijek – ne odlaže izvršnost odnosno djelotvornost pobijane odluke.
- Devolutivni pravni lijek po ZPP entiteta, jer o osnovanosti prijedloga rješava drugostepeni sud.
- Po ZPP pred Sudom BiH i ZPP BD BiH o osnovanosti prijedloga rješava isti sud koji je donio odluku protiv koje se prijedlog za ponavljanje postupka podnosi - što navodi na zaključak o remonstrativnom efektu.

Postupak ponavljanja pokreće se samo na prijedlog ovlaštene strane a takvo ovlaštenje pripada i univerzalnim nasljednicima parnične stranke.

Iz sudske prakse :

„Univerzalni nasljednici parnične stranke legitimisani su za podnošenje prijedloga za ponavljanje pravomoćno završenog postupka.“

(Vrhovni sud BiH, br. Rev-603/82 od 9.2.1982. g.)

Primjer:

Uvodne napomene:

Prvostepenim rješenjem dozvoljeno je ponavljanje postupka sljedniku tuženog (supruzi) pravomoćno okončanog presudom Općinskog suda ... P- ... /99 od 31.7.2000. godine, te je ova presuda ukinuta.

Odlučeno je da će se postupak rasprave o glavnoj stvari provesti po pravomoćnosti navedenog rješenja.

Protiv tog rješenja žalili su tužiteljica.

Drugostepeni sud je odbio žalbu kao neosnovanu i potvrdio prvostepeno rješenje.

Iz obrazloženja:

Iz sadržine prijedloga podnesenog od strane predlagateljice slijedi da ona ponavljanje postupka u predmetu P- ... /99 traži kao sljednik tuženog ... što bi bio razlog iz odredbe člana 391. tač. 3. ZPP, prema kojoj se postupak kojim je odlukom suda pravomoćno završen može ponoviti ako je u postupku kao tužitelj ili tuženik sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku. Iz podataka spisa i razloga ožalbenog rješenja slijedi da je tuženi umro-poginuo 3.12.1993. godine, a da je tužiteljica tužbu podnijela 19.10.1994. godine, tj. u vrijeme kada tužena osoba više nije bila živa, pa kako stranka u postupku može biti (živa) fizička osoba (član 39. stav. 1. ZPP), to u konkretnom slučaju, kako to pravilno nalazi i prvostepeni sud, stoji razlog iz

odredbe člana 391. tač. 3. ZPP da se ponovi postupak pravomoćno završen presudom broj P- ... /99 od 26.10.1994. godine, jer umrlo fizičko lice ne može biti stranka u postupku.

(Kantonalni sud u Tuzli, br. Gž- 986/00 od 21.3.2001. g.

Primjer:

„Prijedlog za ponavljanje postupka ne mogu podnijeti treće osobe bez obzira na njihov odnos prema strankama“

(Vrhovni sud Vojvodine, br. Gzz-426/76).

Povodom prijedloga za ponavljanje postupka, novina je, da drugostepeni sud odlu uje o osnovanosti razloga i ako usvoji prijedlog za ponavljanje postupka ukinu e pobijanu pravomo nu odluku. Potom e spis vratiti prvostepenom sudu koji je donio ukinutu odluku, koji e ponovo raspraviti i odlu iti o tužbenom zahtjevu.

Ponavljjanje postupka je složeni pravni institut – jer ponovnom raspravljanju i odlu ivanju o predmetu o kome je pravomo no odlu eno suprostaavlja se pravomo nost odluke u toj stvari.

Stoga otklon pravomo nosti je nužna pretpostavka za mogu nost ponovnog su enja u istoj stvari.

Mogu e pitanje

? Kada se ta pretpostavka ostvaruje

Odgovor:

U stadiju pred drugostepenim sudom kad ocjenjuju i o osnovanosti razloga za ponavljanje taj sud u slu aju pozitivnog utvr enja donosi rješenje o ukidanju pravomo ne sudske odluke.

Ta odluka suda ima konstitutivan zna aj i djeluje kao da pravomo na odluka nije ni donesena (ex tunc).

3. PREDMET PONA VLJANJA POSTUPKA

Prijedlogom za ponavljanje postupka može se tražiti ponavljanje onih postupaka koji su završeni pravomo nom odlukom suda.

To su pravomo ne presude i pravomo na rješenja.

Stranka mora imati pravni interes za traženje ponavljanja postupka.

Takav interes ima stranka u odnosu na koga je pravomo na odluka nepovoljna.

Zahtjev za ponavljanje postupka ima formu prijedloga, pa u skladu s tim odluka koja se donosi o osnovanosti tog zahtjeva je rješenje.

4. SADRŽAJ PRIJEDLOGA ZA PONAVLJANJE POSTUPKA

Prijedlog za ponavljanje postupka podnosi se sudu koji je donio odluku u prvom stepenu.

Za dopustivost zahtjeva za ponavljanje postupka pored opštih procesnih pretpostavki trebaju da se ispune i posebne:

- u pogledu forme i sadržaja;
- da se ponavljanje traži protiv odluke koje je traženje dopušteno;
- da je podnesen u zakonskom roku;
- da je zasnovan na propisanim razlozima;
- da u pogledu razloga zbog kojih se ponavljanje traži mora uiniti vjerovatnim da bi uvažavanjem novo donijeta odluka bila povoljnija za stranku.

Moguće pitanje

? Šta sve treba sadržavati prijedlog za ponavljanje postupka

Odgovor:

Shema 5. – Power point prezentacija Modul 4 GO seme

Dakle, pored podataka koji sadrži i svaki drugi podnesak da bi prijedlog bio potpun **moraju** se navesti svi elementi navedeni u stava 2. člana 259. ZPP entiteta, stava 2. člana 226. ZPP pred sudom BiH. U suprotnom prijedlog je nepotpun pa je potrebna intervencija prvostepenog suda u smislu da se stranka pozove da izvrši ispravku ili dopunu prijedloga.

Zakonski osnov, kao razlog za ponavljanje postupka su taksativno navedeni u odredbama člana 255. u tač. 1. do 6. ZPP entiteta, odnosno u člana 222. u tač. 1. do 6. ZPP pred sudom BiH.

Ti razlozi moraju se konkretizovati odgovarajućim činjenicama i navodima (npr. na koji način je sud nezakonitim postupanjem onemogućio predlagatelja da raspravlja pred sudom). Okolnosti iz kojih proizilazi da je prijedlog podnesen u zakonskom roku treba da su jasno određene npr. da je predlagatelj prije 14 dana došao u posjed isprave za koju nije znao i sadržinu te isprave, a radi udovoljenja ostalim uslovima iz ovog člana trebalo bi u ovakvom primjeru priložiti uz prijedlog tu ispravu (dokaz kojim se potkrepljuju navodi predlagatelja) i opisati da će se na temelju te isprave za predlagatelja u ponovljenom postupku biti donesena povoljnija odluka ako se usvoji prijedlog za ponavljanje.

(Vidjeti obrazac – primjer 1.)

Kako je ZPP BD BiH zadržao u osnovi koncept koji je bio u dosadašnjoj procesnoj regulativi, to je za potpun prijedlog propisana tri elementa koja se moraju u prijedlogu posebno navesti (član 332. stav 2.).:

- zakonska osnova po kojoj se traži ponavljanje;
- okolnosti iz kojih proizilazi da je prijedlog podnesen u zakonskom roku i
- dokazi kojima se potkrepljuju navodi predlagatelja

Mogu e pitanje

? Odustanak od prijedloga za ponavljanje postupka

Odgovor:

Iako odredbe koje regulišu ponavljanje postupka ne sadrže upu uju u odredbu na redovne pravne lijekove - osnovom na ela dispozicije, kao opšteg pravila parni nog postupka proizilazila bi ovlast stranke na odustanak od prijedloga za ponavljanje postupka sve dok sud o njemu ne donese odluku.

Mogu e pitanje

? Može li se postupak pravomoćno okončan u bračnom sporu ponoviti

Odgovor:

Izuzetak od pravila dopuštenosti ponavljanja postupka.

Svrhu ponavljanja postupka može u initi bespredmetnom kadkada i priroda samog spora ili društvenog odnosa koji je predmet spora. Tako se u donosu na presude u bra nim sporovima (da brak ne postoji, da se poništava ili razvodi) pošto su nastupile pravne posljedice pravomo ne presude, ona više ne može izmijeniti ni povodom prijedloga za ponavljanje postupka bez obzira na to da li je koja od stranaka zaklju ila novi brak.

Iz sudske prakse:

„Kad svjedok na čijem se iskazu temelji pravomoćna presuda mijenja iskaz onda to predstavlja novu činjenicu za koju je tužitelj saznao tek nakon donošenja pravomoćne presude i ta činjenica može predstavljati razlog za ponavljanje postupka“

(Vrhovni sud Hrvatske, br. R-895/79 od 24.4.1979. g.).

„Nove činjenice koje su postojale prije zaključenja glavne rasprave, a tužitelj za njih nije znao ili nije imao mogućnosti upotrijebiti ih, može biti osnov za ponavljanje postupka u smislu člana 391. tač. 10. ZPP“ (Savezni sud, Gzs-24/77).

„Nove činjenice i novi dokazi nisu razlog za ponavljanje postupka pravomoćno završenog presudom na osnovu priznanja“

(Vrhovni sud Hrvatske, br. Rev-435/96 od 17.4.1996. g.).

5. RAZLOZI ZA PONAVLJANJE POSTUPKA

U odnosu na prethodnu regulativnu izostavljeni su razlozi koji su bili navedeni u članu 391. ranijeg ZPP FBiH u tač. 7, 8. i 9. odnosno čl. 421. preuzetog ZPP SFRJ u tač. 7 i 8.

Razlozi za ponavljanje postupka svode se na:

1. Odrešene povrede odredaba parničnog postupka;
2. Krivina djela koja su mogla biti od uticaja na nepravilnu odluku u prijašnjem postupku;
3. Nove činjenice ili novi dokazi na osnovu kojih je mogla biti donesena povoljnija odluka da su bili upotrijebljeni u prijašnjem postupku.

Sud odlučuje samo o onim razlozima za ponavljanje na koje se stranka pozvala.

Shema 6. – Power point prezentacija Modul 4 GO seme

5.1. Povreda odredaba parničnog postupka kao razlozi za ponavljanje

(član ZPP: 255. stava 1. entiteta; člana 222. pred sudom BiH; člana 328 BD BiH).

Ponavljjanje postupka može se tražiti samo zbog nekih najtežih povreda odredaba parničnog postupka a imaju značajne razloge apsolutne ništavosti.

Značajne u takvom stepenu zakupodavac je dao povredama odredaba parničnog postupka koje su navedene u prve tri tačke člana 255. ZPP entiteta; člana 222. ZPP pred sudom BiH; člana 328 ZPP BD BiH.

Kod takvog razloga stranka nije dužana dokazati uzročnu vezu između povrede i pravilnosti odnosno zakonitosti pravomoćne odluke koja je za nj nepovoljna.

Povrede odredaba parni nog postupka kao razlozi za ponavljanje su:

- ako je u donošenju pobijane odluke u estvovao sudija koji je po zakonu morao biti izuzet (**tač. 1.**);

- ako je stranci nezakonitim postupanjem bilo onemogu eno raspravljanje pred sudom, od dana kada je stranci dostavljena odluka (**tač. 2.**);

- ako je u postupku kao tužitelj ili tuženi sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku, ili ako stranku koja je pravna osoba nije zastupala ovlaštena osoba, ili ako parni no nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili ako zakonski zastupnik odnosno punomo nik stranke nije imao potrebna ovlaštenja za vo enje parnice, ili za pojedina radnje u postupku, ako vo enje parnice, odnosno obavljanje pojedinih radnji u postupku nije bilo naknadno odobreno (**tač. 3.**)

Dakle ta . 3. sancionisane su povrede pravila o:

- zakonskom zastupanju parni no nesposobnih stranaka;
- statutarnom zastupanju ili zastupanju po zakonu pravnih lica;
- dobrovoljnom zhastupanju od strane punomo nika.

Zastupanje je nepravilno ako zastupnik nije imao potrebno ovlaš enje za vo enje parnice ili za pojedina radnje u postupku. Povrede ne e biti ako je vo enje parnice odnosno obavljanje pojedinih radnji bilo naknadno odobreno.

Ponavljanje postupka zbog ovih povreda ne može se tražiti ako je taj razlog bio bez uspjeha iznesen u ranijem postupku (lan 256. stav 1. entiteta,; lana 223. stav 1. ZPP pred sudom BiH; lana 329 stav 1. ZPP BD BiH.. ZPP FBiH i RS).

Iz sudske prakse:

Primjer :

Uvodne napomene:

Pravomoćnim rješenjem Kantonalnog suda u ... broj R... /04 od 1.10.2004. godine priznata je strana sudska odluka.

Protivnik predlagateljice je blagovremeno podnio prijedlog za ponavljanje postupka pravomoćno završenog navedenim rješenjem osnovom člana 255. tač.2. ZPP (onemogućavanja raspravlja) ističući da rješenje nije primio niti je znato za postupak priznanja presude stranog suda.

Taj prijedlog kao blagovremen, potpun i dopušten dostavio je prvostepeni sud na nadležno odlučivanje o osnovanosti Vrhovnom suda FBiH Sarajevo kao drugostepenom uz spis predmeta.

Drugostepeni sud je donio rješenje kojim se dopušta ponavljanje postupka.

Iz obrazloženja:

„ Iz podataka spisa slijedi da protivniku predlagateljice nije dostavljen ni prijedlog za priznanje ni osporeno rješenje o priznanju strane sudske odluke koje je unatoč tome prvostepeni sud proglasio pravomoćnim sa 1.10.2004. godine, zbog toga je ovaj sud primjenom člana 263. stav 2. ZPP prijedlog usvojio, dopustio ponavljanje postupka i ukinuo pobijanu odluku donesenu u prijašnjem postupku. U ponovnom postupku sud će protivniku predlagateljice omogućiti izjašnjenje o njenom prijedlogu te nakon toga donijeti novu odluku koju će dostaviti objema strankama. “

(Vrhovni sud FBiH, br. Gpp-2/04 od 24.1.2005. g.)

Primjer:

Uvodne napomene:

Tuženi je tražio ponavljanje postupka pravomoćno okončanog presudom prvostepenog suda od 26.12.2000.g na osnovu odredbe člana 391. tač. 2. ranijeg ZPP (onemogućavanja raspravlja).

Prvostepenim rješenjem prijedlog tuženog za ponavljanje postupka odbačen je kao nedopušten.

Protiv tog rješenja žalio se tuženi.

Odlučujući o žalbi drugostepeni sud je uvažio i rješenje ukinuo, a predmet vratio sudu na ponovni postupak.

Iz obrazloženja:

„Prema podacima spisa tužba i poziv za ročište od 8.6.2000. godine nisu dosavljeni tuženom na adresu iz tužbe sa naznakom dostavljača da se nalazi sa porodicom u Njemačkoj, a iz zapisnika sa ročišta od 8.6.2000. godine vidi se da je sam tužitelj predložio da se tuženi ponovo pozove na adresu iz tužbe, jer se očekuje njegov dolazak iz Njemačke na godišnji odmor - i sud je to prihvatio što znači da je sudu još u fazi pozivanja tuženog na prvo ročište i dostavljanje mu tužbe na odgovor bilo poznato da se tuženi ne nalazi na adresi koju je tužitelj naveo u tužbi već da se nalazi u inostranstvu. “

(Kantonalni sud u Tuzli, br. Gž-1778/03 od 22.2.2005.g.)

Primjer:

Uvodne napomene:

Tužitelj je tražio ponavljanje postupka na osnovu odredbe člana 391. tač. 2. (onemogućavanja raspravlja pred sudom) i tač. 10. ranijeg ZPP (nove činjenice i dokazi).

Prvostepenim sud rješenjem od 22.10.2004.g. nije dozvoljeno to ponavljanje postupaka završenog pravomoćnom presudom tog suda od 20.11.2002.g., potvrđena presudom drugostepenog suda od 18.8.2003. g.

Protiv tog rješenja o odbijanju prijedloga tužitelja je izjavio žalbu.

Odlučujući o žalbi drugostepeni sud je odbio kao neosnovanu.

Iz obrazloženja:

„Uvidom u zapisnik sa ročišta za glavnu raspravu održanog dana 20.11.2002. godine slijedi da je tužitelju omogućeno da raspravlja pred sudom, jer iz sadržine zapisnika proizilazi da je konstatovano njegovo prisustvo navedenoj raspravi da se isti u toku rasprave izjašnjavao o navodima tuženog, ostao kod tužbe i preciziranog zahtjeva i da nije imao prijedloga za izvođenje novih dokaza. U zapisniku je konstatovano i njegovo završno izlaganje, a što su potvrdili saslušani svjedoci kao i da je tužitelj napustio raspravu pri samom završetku a nakon čega nisu izvođeni dokaz od strane prvostepenog suda. Tvrdnja tužitelja da mu nije isplaćena naknada nije nova činjenica ... u smislu tač. 10. člana 391. ranijeg ZPP iz razloga što je na toj činjenici zasnovao postavljene tužbene zahtjeve.“

(Kantonalni sud u Tuzli, br. Žpp-2/05 od 18.2.2005.g.)

5.2. Krivična djela kao razlozi za ponavljanje postupka

(tač. 4. i 5. člana 255. ZPP entiteta; tač. 4. i 5. člana 222. ZPP pred sudom BiH; tač. 4., 5. i 6. člana 328. ZPP BD BiH)

Zakon odredjuje da se ponavljanje može tražiti i zbog krivih djela koje je bilo odlučeno za sadržinu odluke.

Po tom osnovu ponavljanje se može tražiti: (tač. 4. i 5. član 255. ZPP entiteta; tač. 4. i 5. člana 222. ZPP pred sudom BiH;

- ako se odluka suda temelji na lažnom iskazu svjedoka ili vještaka ili na ispravi koja je krivotvorena ili u kojoj je ovjeren neistinit sadržaj (tač. 4.);

- ako je do odluke suda došlo zbog krivih djela sudije, zakonskog zastupnika ili punomoćnika stranke, protivne stranke ili koje treće osobe (ta . 5.).

Dakle, zakonom nisu određena koja su krivi na djela, već je bitno da su utjecala na donošenje pobijane odluke.

Zakonodavac u BD BiH, osnov koji je naveden u ta . 4. ZPP entiteta i pred sudom BiH razdvojio je u dva osnova jer propisuje u članu 328:

- ako se odluka suda zasniva na lažnom iskazu svjedoka ili vještaka (ta . 4.);

- ako se odluka suda zasniva na ispravi koja je krivotvorena ili u kojoj je ovjeren neistinit sadržaj (ta . 5.);

dok je osnov iz ta . 6. sadržajno isti sa ta . 5. ZPP entiteta i pred sudom BiH- jer je propisano:

- ako je do odluke suda došlo zbog krivih djela sudije, zakonskog zastupnika ili punomoćnika stranke, protivne stranke ili koje treće osobe (ta . 6.).

Sve dok stranka ne sazna za sadržaj pravomoćne presude za njega ne počinje te i subjektivni rok, jer u suštini krivi na djela, kao razlozi za ponavljanje, predstavljaju nove činjenice koje bi da se u vrijeme suđenja za njih znalo bile od utjecaja na donošenje drugačije, povoljnije odluke za stranku

Postojanje krivih djela dokazuje se pravomoćnom krivićnom presudom.

Primjer – hipotetički slučaj:

U toku ranijeg postupka stranka je neuspješno iznosila tvrdnju da je iskaz svjedoka na kome se zasniva presuda lažan i da se o tome vodi krivićni postupak.

? Da li su te neuspjele aktivnosti stranke zapreka za traženje ponavljanja postupka

Odgovor - da to ne bi bila smetnja jer u vrijeme prijašnjeg postupka stranka svoju tvrdnju nije mogla dokazati odgovarajućim materijalnim dokazom a ta okolnost mu se ne može pripisati u krivicu (član 256. stav 2.).

Parini sud ima ovlaštenje da kao prethodno pitanje utvrdi postojanje krivih djela ako je krivićni postupak obustavljen zbog smrti optuženog i trajne duševne bolesti, nedostatka odobrenja za krivićno gonjenje, amnestije, pomilovanja i drugih razloga.

5.3. Nove činjenice i novi dokazi kao razlog za ponavljanje postupka

Nove činjenice i novi dokazi su razlog za ponavljanje postupka ako stranka sazna za nove činjenice ili na e ili stekne mogućnost da upotrijebi nove dokaze na osnovu kojih je za stranku mogla biti donijeta povoljnija odluka da su te činjenice ili dokazi bili upotrijebljeni u ranijem postupku.

Nove činjenice i novi dokazi ne mogu biti osnov za ponavljanje postupka samo pod uslovom da bi za tu stranku bila donesena povoljnija odluka da su te činjenice i dokazi bili upotrijebljeni u ranijem postupku.

Ovaj razlog može predstavljati osnovu za traženje ponavljanja samo ako ih stranka bez svoje krivice nije mogla iznijeti prije nego što je prijašnji postupak završen pravomoćnom sudskom odlukom (član 256. stav 2.entiteta; član 223. stav 2. ZPP pred sudom BiH; član 329 stav 2. ZPP BD BiH).

Stranka zbog nemara u izvršenju svoje dužnosti nema pravo tražiti ponavljanje postupka s obzirom da su se ovakve činjenice i dokazi mogli iznijeti u prijašnjem postupku.

U odnosu na ovaj razlog da bi se dozvolilo ponavljanje postupka potrebno je prethodno utvrditi da li bi one uticale na donošenje povoljnije odluke za podnosioca prijedloga da je za njih znao. Nema presumpcije da postojanje nove činjenice ili mogućnost upotrebe novog dokaza automatski znači i donošenje povoljnije odluke za podnosioca prijedloga.

Iz sudske prakse:

“Zaturenost dokumentacije predstavlja propust stranke izazvan njenom krivicom zbog čega se u tom slučaju ponavljanje postupka ne može dozvoliti”

(Viši privredni sud Srbije, br. Pž-1161/99 od 16.4.1999. g.).

“Nove činjenice koje su postojale prije zaključenja glavne rasprave a tužilac za njih nije znao ili nije imao mogućnost da ih upotrijebi, mogu biti osnov za ponavljanje postupka u smislu člana 381. stav 1. tač. 9. ZPP”

(Savezni sud, br. Gzz-24/77).

“Ne mogu doći u obzir kao razlog za ponavljanje postupka nove činjenice i novi dokazi ukoliko nisu takve prirode i takvog značaja da predstavljaju razlog podoban za ponavljanje postupka, što se ne može pretpostaviti, već to u svakom konkretnom slučaju treba dokazati.”

(Vrhovni sud Crne Gore, br. Rev-180/94 od 7.7.1994. g.)

Ponavljjanje postupka ne može se tražiti iz razloga pogrešne primjene materijalnog prava, a ni promjena sudske prakse u primjeni prava nije razlog za ponavljanje.

U tom smislu iz sudske prakse:

“Zauzimanje pravnog stanovišta o spornom pitanju u drugostepenoj odluci ne predstavlja novu činjenicu na osnovu koje bi se moglo tražiti ponavljanje postupka, niti je ta okolnost predviđena kao razlog za ponavljanje postupka iz člana 327.ZPP BD BiH.”

(Apelacioni sud BD BiH, br. Gž-437/04 od 18.3.2005. g.).

“Pogrešna primjena materijalnog prava nije razlog zbog koga se može tražiti ponavljanje postupka koji je odlukom suda pravomoćno završen”

(Vrhovni sud RS, br. Rev-85/96 od 5.3.1997. g.).

Iz sudske prakse:

Primjer:

Uvodne napomene:

Tužitelj kao dioničar zastupljen na skupštini tuženog dioničkog društva u smislu člana 258. stav 1. tačka 1. i 3. Zakona o privrednim društvima ("Sl. novine FBiH" br. 23/99, 45/00, 2/02 i 29/03) tužbom za utvrđenje da je skupština tog društva od ...2002. godine sazvana nezakonito tražio je poništenje odluka donesenih na toj skupštini. Nakon zaključene glavne rasprave 30.12.2003. godine postupak je okončan odbacivanjem tužbe zbog nedostataka pravnog interesa (član 67. stav 1. tačka 7. ZPP). Utvrđeno je da tužitelj nema pravnog interesa s obzirom da odluke sa te sporne skupštine od ... 2002. godine nisu provedene u sudski registar pa time da nisu ni prouzrokovale pravne posljedice. U postupku nije bilo sporno da je tužitelj u registru tog suda bio upisan kao direktor tuženog.

Ta odluka je pravomoćna 6.5.2004. godine.

Prijedlog za ponavljanje tog pravomoćno okončanog postupka tužitelj je zasnivo na odredbi člana 255. stav 1. tačka 6. ZPP (nove činjenice).

Taj prijedlog kao blagovremen, potpun i dopušten dostavio je prvostepeni sud na nadležno odlučivanje o osnovanosti Vrhovnom suda FBiH Sarajevo kao drugostepenom uz spis predmeta prema članu 261. ZPP.

Drugostepeni sud je odbio prijedlog tužitelja za ponavljanje postupka.

Iz obrazloženja

"U svom prijedlogu tužitelj je naveo da je saznao za novu činjenicu da je registarski sud 22.6.2004. godine donio rješenje o upisu promjene osobe ovlaštene za zastupanje tuženog društva "... " - tako da je on brisan, a umjesto njega da su upisani ... kao predsjednik uprave i ... kao članovi uprave. Smatra da ta nova činjenica predstavlja osnov iz člana 255. stav 1. tačka 6. ZPP za ponavljanje postupka na temelju koje da ju je mogao upotrijebiti u prijašnjem postupku mogao bi dokazati svoj pravni interes, a time i ishoditi od suda za sebe povoljniju odluku. Međutim razlog za ponavljanje postupka na koji se tužitelj poziva nije pravno utemeljen s obzirom da se poziva na novu činjenicu koja je nastala poslije okončanja ranijeg parničnog postupka. Nove činjenice kao razlog za ponavljanje postupka mogu biti samo one koje su postojale u vrijeme vođenja tog postupka - konkretno do zaključenja glavne rasprave kada se imaju u vidu pravila o iznošenju novih činjenica i novih dokaza propisana članom 207. stav 2. ZPP. Dakle, novom činjenicom smatraju se one činjenice koje su nastale prije zaključenja glavne rasprave i oni dokazi koji su bilo kada nastali ali se odnose na činjenice koje su nastale prije prekluzije prava na iznošenje novota što znači do zaključenja glavne rasprave ali ne i onih novih činjenica koje su nastale poslije....., a što je u predmetu slučaj "

Vrhovni sud FBiH Sarajevo br. GPp-1/04 od 28.12.2004. g.

Primjer :

Uvodne napomene:

Tuženi je dana 29.6.2004. godine podnio prijedlog za ponavljanje postupka okončanog pravomoćnom presudom Općinskog suda ...broj P ... /03 od 15.12.2003. godine u smislu člana 255. tač. 6. ZPP.

U predlogu navodi da je nakon prijema drugostepene presude 4.6.2004. godine pribavio od sedam stanara izjave kojima ti stanari kao vlasnici izjavljuju da ne bi dali suglasnost za pokretanje parničnog postupka za iseljenje i predaju u posjed da su znali da nisu dužni snositi dodatne troškove za izmjenu projekta.

Prvostepeni sud taj prijedlog kao blagovremen, potpun i dopušten dostavio je na nadležno odlučivanje o osnovanosti Kantonalnom sudu kao drugostepenom, koji je odbio kao neosnovan.

Iz obrazloženja:

Iz sadržine spisa slijedi da je deset stanara, etažnih vlasnika stanova u zgradi u... podnijelo tužbu protiv tuženog radi iseljenja i predaje u posjed zajedničke prostorije već kuhinje koja se nalazi u podrumu te zgrade, te da je njihov zahtjev usvojen presudom Općinskog suda od 15.12.2003. godine kojom je tuženom naloženo iseljenje iz tih zajedničkih prostorija, zatim da ih slobodan od ljudi i stvari preda u posjed tužiteljima

kao vlasnicima koja odluka je potvrđena presudom drugostepenog suda od 12.5.2004. godine. Izjava priložena uz prijedlog po ocjeni suda ne predstavlja novi dokaz koji da se za njega znalo prije pravomoćnosti predmetne odluke doprinijelo bi da se za tuženog donese povoljnija odluka. Naime, novi dokaz u tom smislu treba da je od uticaja na samu osnovanost tužbenog zahtjeva i da se tiče suštine stvari, tj. osnova za iseljenje i predaju u posjed predmetnog prostora, a ne na procesnu mogućnost eventualnog pokretanja i vođenja konkretnog postupka.

(Kantonalni sud u Tuzli, br. Pp-9/05 od 31.5.2005.g.)

Iz sudske prakse po ranijem ZPP :

Primjer:

Uvodne napomene:

U povodu ponavljanja postupka odlučujući o žalbi tužiteljice protiv prvostepenog rješenja o odbijanju prijedlog tužiteljice za ponavljanje postupka drugostepeni sud je donio rješenje da se žalba odbija i prvostepeno rješenje potvrđuje.

Iz obrazloženja:

„Prvostepenim rješenjem odlučeno je da se ne dopusti ponavljanje postupka a koje je tražila tužiteljica iz razloga predviđenih u članu 391. stav 1. tač. 2, 5. i 10. ZPP, a to znači iz razloga što joj je nezakonitim postupanjem a posebno propuštanjem dostave nije bila dana mogućnost da raspravlja pred sudom, zatim iz razloga što se odluka suda zasniva na ispravi koja je krivotvorena ili u kojoj je ovjeren neistinit sadržaj, te iz razloga što je saznala za nove činjenice ili našla odnosno stekla mogućnost da upotrijebi nove dokaze na osnovu kojih je za nju mogla biti donesena povoljnija odluka da su te činjenice ili dokazi bili upotrijebljeni u prijašnjem postupku. U prijedlogu tužiteljica nije ukazala u čemu se ogleda nezakonito pottupanje kojom joj je onemogućeno da raspravlja pred sudom, pa prema tome nije ni dokazala postojanje razloga za ponavljanje postupka iz člana 391. tač. 2. ZPP. Kad je u pitanju razlog za ponavljanje iz tač. 5. člana 391. ZPP propisuje da se radi o krivičnim djelima koja mogu imati utjecaj na sadržaj presude s tim što krivično djelo treba da je utvrđeno pravomoćnom presudom i treba da postoji vjerovatnost da je to djelo moglo utjecati na sadržaj odluke koja se pobija prijedlogom za ponavljanje postupka. Međutim, tužiteljica ni u prijedlogu za ponavljanje postupka a ni u žalbi ne samo postojanje krivičnog djela nije dokazala podnošenjem pravomoćne krivične presude već nije ni kazala koja je krivotvorena isprava, odnosno isprava u kojoj je ovjeren neistinit sadržaj, a na kojoj je navodno zasnovana presuda donesena u prijašnjem postupku, pa ni po mišljenju ovog suda nije bilo mjesta da se iz razloga tač. 5. člana 391. ZPP dozvoli ponavljanje postupka u ovoj pravnoj stvari. Konačno kad je u pitanju razlog iz tač. 10. člana 391. ZPP tužiteljica ničim nije dokazala da bez svoje krivnje nije mogla predložiti saslušanje svjedokinje ... tj. izvođenje novog dokaza prije nego što je prijašnji postupak

pravomoćno završen pravomoćnom sudskom odlukom pa je pravilno odlučio prvostepeni sud kad ni iz ovog razloga nije dopustio ponavljanje postupka.“

(Kantonalni sud u Tuzli, br. GŽ-804/02 od 7.10.2002. g.)

Primjer :

Uvodne napomene:

Prvostepenim rješenjem prijedlog tužitelja za ponavljanje je odbijen kao neosnovan. Protiv tog rješenja žalbu je uložio tužitelj. Drugostepeni sud je ocijenio da žalba nije osnovana.

Iz obrazloženja:

„Prema podacima spisa i obrazloženju prvostepenog rješenja slijedi da se u konkretnom slučaju radi o prijedlogu za ponavljanje postupka okončanog sudskom nagodbom koje su stranke zaključile 10.9.2001. godine, a razlog na kojem tužitelj temelji prijedlog za ponavljanje postupka je navodna zabluda o predmetu sudske nagodbe. Međutim, iako sudska nagodba ima određene procesno-pravne učinke, ona je ipak po svojoj pravnoj prirodi ugovor kojim stranke uređuju svoje građansko-pravne odnose. Zato se sudska nagodba nije mogla pobijati prijedlogom za ponavljanje postupka po ZPP FBiH, br. 42/98, a ovim pravnim lijekom se ne može pobijati ni po novom ZPP FBiH, br. 53/03, već se može pobijati samo tužbom i to ako je zaključena u zabludi ili pod uticajem prinude ili prevare, član 92 novog ZPP. Kod ovakvog stanja stvari prvostepeni sud je prijedlog tužitelja za ponavljanje postupka okončanog sudskom nagodbom trebao odbaciti kao nedopušten po članu 395. stav 1. ZPP FBiH iz 1998. godine (član 260. stav 1. novog ZPP iz 2003. g.) ali u svakom slučaju pravilno je postupio prvostepeni sud kada nije dopustio ponavljanje postupka u ovoj pravnoj stvari.“

(Kantonalni sud u Tuzli, br. GŽ-923/03 od 30.3.2004.g.)

Primjer :

Uvodne napomene:

Prvostepenim rješenjem odbijen je prijedlog tužene za ponavljanje postupka završenog pravomoćnom djelimičnom presudom Općinskog suda u ... broj P ... /02 od 30.6.2003. g.

Iz obrazloženja prijedloga razlozi za ponavljanje su iz člana 255. tač. 2. (onemogućnavanje raspravlja) i tač. 6.(nove činjenice i novi dokazi) ZPP.

Protiv tog rješenja žalila se tužena.

Drugostepeni sud je žalba je odbio kao neosnovanu.

Iz obrazloženja:

„Prije svega irelevantni su žalbeni navodi tužene da njen zakonski zastupnik nije pristupio ni jedno ročište kod prvostepenog suda jer ako ovim navodima eventualno nastoji ukazati da je joj nije data mogućnost da raspravlja pred sudom, što bi bila zakonska osnova za ponavljanje iz člana 255. tač. 2. ZPP, tužena je ovu zakonsku osnovu morala navesti u prijedlogu za ponavljanje (član 259. stav 2. ZPP) pa kako to nije učinila, ne može se na nju ni pozvati u žalbi... U prijedlogu tužena je kao nove dokaze navela samo ugovor... i iskaz svjedokinje... za koje je pravilno prvostepeni sud zaključio da se ne radi o novim dokazima budući da su već uprijebljeni u ranijem postupku, a niti o novim činjenicama jer su činjenice koje se u predlogu navode kao nove sadržane u upotrijebljenim dokazima što je sve vidljivo iz podataka spisa tako da je tužena znala za ove činjenice i mogla ih je i morala iznijeti prije nego što je postupak završen pravomoćnom sudskom odlukom, a što ove činjenice nisu iznesene u ranijem postupku ne može biti razlog da se one smatraju novim.“

(Kantonalni sud u Tuzli, br. Žpp-1/05 od 31.1.2005.g.)

Primjer:

Vrhovni sud FBiH odlučivao je o sukobu nadležnosti između općinskog suda i kantonalnog suda vezano za postupanje po prijedlogu za ponavljanje postupka koje je pravomonožno okončano primjenom odredaba ranijeg Zakona o parničnom postupku („Sl. novine FBiH“, br. 42/98).

Uvodne napomene:

Rješenjem Općinskog suda u... od 17.12.2003. godine taj sud se oglašio nenadležnim za postupanje po prijedlogu za ponavljanje postupka i spis predmeta dostavio Kantonálnom sudu smatrajući ga stvarno nadležnim sudom. Kantonalni sud u... je izazvao negativan sukob nadležnosti smatrajući da je za odlučivanje o prijedlogu za ponavljanje postupka nadležan općinski sud a shodno odredbi člana 456. stav 1. važećeg ZPP („Sl. novine FBiH“, br. 53/03).

Odlučujući o tom sukobu Vrhovni sud FBiH je donio rješenje kojim je određeno da je za suđenje nadležan općinski sud.

Iz obrazloženja:

Iz stanja spisa proizilazi da je prvostepena odluka kojom se prvostepeni postupak završava donesena 29.10.2002. godine dakle prije stupanja na snagu važećeg ZPP, pa se u konkretnom slučaju mora primijeniti raniji ZPP, a kojim je predviđeno da o prijedlogu za ponavljanje postupka odlučuje prvostepeni sud.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, br. Gr-20/05 od 2.6.2005.g.)

6. ROKOVI ZA TRAŽENJE PONAVLJANJA POSTUPKA

Shema 7. – Power point prezentacija Modul 4 GO seme

Razlozi pravne sigurnosti traže da se pravo na ponavljanje postupka vremenski odredi

U prilog tome, pravo na traženje ponavljanje je ograničeno :

- subjektivnim rokom od 30 dana;
- objektivnim rokom od 5 godina.

Pravo tražiti ponavljanje ograničeno je subjektivnim rokom od 30 dana, a računava se od dana saznanja za postojanje razloga za ponavljanje, a u nekim slučajevima od dostave odluke, odnosno od dana kada je stranka stekla mogućnost da određeni razlog koristi.

Objektivni rok od pet godina računava se od vremena pravomoćnosti odluke, osim kada se radi o razlogu da stranci nije bila data mogućnost da raspravlja pred sudom ili razlogu koji se odnose na nedostatke u stranakoju sposobnosti i zastupanju.

U ova dva izuzetna slučaja, koji se zasnivaju na povredi načela kontradiktornosti ili na nedostatku stranakoju sposobnosti ili urednog zastupanja, podnošenje prijedloga nije ograničeno objektivnim rokom već samo subjektivnim.

Proizilazilo bi da se ponavljanje može tražiti i poslije pet ili više godina računavajući od pravomoćnosti odluke, ali samo u okviru subjektivnog roka od 30 dana koji se u najvećem broju slučajeva računava od saznanja za razlog.

Prema odredbenju iz člana 257. stav 1. ZPP FBiH i RS subjektivni rok se računava:

1. Od saznanja za razlog ponavljanja i to:

- ako je donošenju odluke sudjelovao sudija koji je po zakonu morao biti izuzet, od dana takvog saznanja;

- ako zakonski zastupnik odnosno punomoćnik nije imao potrebno ovlaštenje za vođenje parnice ili za pojedine radnje u postupku, od dana saznanja za takve razloge, a za osobu koju je zastupao zakonski zastupnik, jer ta osoba nema poslovnu (parničnu) sposobnost, od vremena kada tu sposobnost stekne, odnosno od vremena kada novi zakonski zastupnik sazna za taj razlog:

- u slučaju ponavljanja postupka zbog krivih djela koja su u vezi sa donesenom odlukom, od saznanja za pravomoćnu presudu donesenu u krivnom postupku, a ako se krivni postupak ne može provesti od dana saznanja za obustavu krivnog postupka ili za okolnosti zbog kojih se ne može pokrenuti krivni postupak:

2. Od dostavljanja odluke i to:

- ako je stranci nezakonitim postupanjem bilo onemogućeno raspravljanje pred sudom, od dana kada je stranci dostavljena odluka;

- ako je kao tužitelj ili tuženi u estvovala osoba koja ne može biti stranka u postupku od dana kada je stranci dostavljena odluka:

- ako stranku koja je pravna osoba nije zastupila ovlaštena osoba ili ako parni no nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, od dana kada je pravnoj osobi dostavljena odluka odnosno zakonskom zastupniku parni no nesposobne stranke;

3. Od vremena kada je stranka stekla mogućnost da koristi određeni razlog i to:

- ako stranka sazna za nove činjenice ili na e ili stekne mogućnost da upotrijebi nove dokaze od vremena kad je stranka mogla iznijeti sudu nove činjenice odnosno nova dokazna sredstva.

Stav 2. člana 256. ZPP FBiH reguliše situacije koje se odnose na okolnosti da stranka sazna odnosno stekne mogućnost da upotrijebi razlog za ponavljanje postupka prije pravomo nosti odluke protiv koje nije izjavljen pravni lijek. U tom slučaju rok za ponavljanje postupka te e od pravomo nosti odluke. U slučaju okolnosti da je bio izjavljen pravni lijek rok za ponavljanje postupka se ra una od dostave pravomo ne odluke suda više instance izre ene u posljednjem stepenu.

Objektivni rok iz stava 3. člana 257. izuzetno se ne primjenjuje u slučaju postojanja razloga iz ta . 2. i 3. člana 255. Stoga proizilazi da su ti razlozi zapravo ograni eni samo subjektivnim tridesetodnevnom rokom koji te e od dana dostavljanja odluke (član 255. ta . 2. ZPP), odnosno saznanja za razlog za ponavljanje postupka (ta . 3. istog člana).

Odluka izdeјstvovana krivi nim djelom može se pobijati po ev od dana kad je stranka saznala za pravomo nu presudu kojom je to djelo utvr eno u krivi nom postupku.

Ako se ovaj rok ne može sprovesti (npr. zbog smrti okrivljenog) rok se ra una od dana kad je stranka saznala za obustavljanje krivi nog postupka ili za okolnosti zbog kojih se ne može pokrenuti. Kad se prijedlog podnosi povodom odluke u kojoj je krivi na sankcija izre ena pod uslovom, ili zbog toga što je ista stvar ve presu ena rok po inje te i od dana kad je stranka mogla upotrijebiti pravomo nu odluku koja predstavlja razlog ponavljanja.

U slučaju novih činjenica i dokaza rok se ra una od dana kad je stranka mogla iznijeti pred sud te činjenice i dokaze.)

Mogu e je da rok od 30 dana treba da po ne te i prije nego što je odluka postala pravomo na.

Objektivni rok od pet godina ra una se od dana kad je odluka postala pravomo na.

Primjer iz sudske prakse:

Prijedlog za ponavljanje postupka podnesen je u roku bez obzira na to što je prošlo više od 30 dana kad je stranka mogla iznijeti sudu nove činjenice, ako je održan rok od 30 dana računajući od dana kada je stranci dostavljena presuda žalbenog suda.

Iz obrazloženja:

„Prema odredbi člana 423. stav 1. tč. 6 ZPP predlog za ponavljanje postupka podnosi se u roku od 30 dana od dana kada je stranka mogla iznijeti sudu nove činjenice odnosno nova dokazna sredstva. Međutim, da bi spomenuti rok počeo teći prije nego što je odluka postala pravomoćna, taj će se rok računati od pravomoćnosti odluke ako protiv nje nije bio izjavljen pravni lijek, odnosno od dostave pravomoćne odluke višeg suda izrečene u posljednjem stupnju (član 423. stav 2. ZPP). Tužiteljica je saznala za novu činjenicu 4.12.1991. godine, ali tad još nije počeo teći rok od 30 dana, jer presuda još nije bila pravomoćna (bio je u tijeku žalbeni postupak). Tek kad je donesena pravomoćna presuda drugostepenog suda i uručena tužiteljici počeo je teći rok od 30 dana a to je bilo 18.2.1992. godine kada je tužiteljica primila presudu. Kako je prijedlog podnesen 18.3.1992. godine očigledno je da je održan rok od 30 dana za izjavljivanje prijedloga za ponavljanje postupka, tako da su sudovi počinili bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 1. u svezi s članom 423. stav 2. ZPP kad su prijedlog za ponavljanje postupka odbacili.“

(Izbor odluka 1994, sentenca 319. Vrhovni sud RH, br. Gzz-46/92 od 23.2.1993. godine)

(Napomena: pomenuta odredbi člana 423. stav 1. tč. 6. i člana 423. stav 2 ZPP je odgovarajuća odredbi člana 257. stav 1. tč. 5. i članu 257. stav 2 ZPP entiteta).

7. NADLEŽNOST I POSTUPAK U POVODU PRIJEDLOGA ZA PONAVLJANJE POSTUPKA

Odredbom člana 258. ZPP entiteta izvršena je radikalna izmjena u odnosu na ranija pravila parničnog postupka u pogledu suda koji odlučuje o prijedlogu za ponavljanje postupka.

Ovom zakonskom normom je određeno da o prijedlogu za ponavljanje postupka odlučuje sudija pojedinac drugostepenog suda koji nije sudovao u donošenju drugostepene odluke u ranijem postupku. Znači, radi se o isključivoj nadležnosti drugostepenog suda da odlučuje o podnijetom prijedlogu.

Po ranijim pravilima o tome je odlučivao prvostepeni sud.

Prijedlog za ponavljanje postupka se podnosi sudu koji je donio odluku u prvom stepenu.

Shema 8. – Power point prezentacija Modul 4 GO seme

Postupak ima tri stadija i to:

1. pripremni postupak;
2. raspravljanje o osnovanosti prijedloga za ponavljanje postupka i
3. ponovno raspravljanje o glavnoj stvari.

7.1 Pripremni postupak u povodu prijedloga za ponavljanje postupka

Provodi se kod prvostepenog suda koji je donio pobijanu odluku u prvom stepenu.

U ovom pripremnom postupku, koji se odnosi na ispitivanje procesnih pretpostavki i na dostavljanje prijedloga protivniku - ne ispituje se meritorna osnovanost prijedloga već se odlučuje samo o tome da li bi ponavljanje bilo dopušteno kad bi navodi predlagatelja bili istiniti. Zadatak je da utvrdi da li je prijedlog:

- blagovremen;
- potpun i
- dopušten,

tj. da utvrdi da li su ispunjene opće i posebne pretpostavke za traženje ponavljanja.

Nepotpun nije onaj samo prijedlog koji po ugledu na redovni pravni lijek ne sadrži elemente iz člana 205. ZPP, već i onaj koji ne sadrži elemente iz člana 259. stav 2. ZPP: zakonsku osnovu za ponavljanje, okolnosti iz kojih proizilazi da je prijedlog podnesen u zakonskom roku, dokazuje kojima se potkrepljuju navodi predlagatelja i navode predlagatelja iz kojih mora biti vjerovatnim, da bi uvažavanjem navedenog razloga novo donijeta odluka za predlagatelja bila povoljnija.

Prijedlog koji nema ovih elemenata valjalo bi odbaciti.

Zbog takvih posljedica i ovdje bi trebalo biti primjenjena opća pravila o ispravljanju i dopunjavanju podnesaka (član 206. ZPP FBiH).

Pripremni postupak provodi sudija prvostepenog suda bez održavanja ročišta.

Ako utvrdi da je prijedlog neblagovremen, nepotpun ili nedopušten rješenjem se ga odbaciti. (**Vidjeti obrazac – primjer 2.**)

Ako utvrdi da ne postoje negativne pretpostavke prijedlog dostavlja protivnoj stranci koja ima pravo da u roku od 15 dana dostavi odgovor.

Ovaj rok za odgovor nije prekluzivne naravi.

Kad sudu stigne odgovor ili protekne rok za odgovor u roku od 8 dana predmet se dostavlja nadležnom drugostepenom sudu na odlučivanje o osnovanosti stavljenog prijedloga.

Time se ova prethodna procedura okončava kod prvostepenog suda.

Primjer: - hipotetički slučaj

U prijedlogu za ponavljanje postupka nije navedena zakonska osnova po kojoj se traži ponavljanje a niti iz razloga obrazloženja može se isto zaključiti.

? - kako će postupiti prvostepeni sud

Odgovor:

Ne može odbaciti prijedlog već treba postupiti po članu 336. ZPP i pozvati predlagača da ispravi i dopuni svoj prijedlog, uz upozorenje na posljedice nepostupanja.

Primjer iz sudske prakse:

Uvodne napomene

Tužitelj je stavio prijedlog za ponavljanje pravomoćno završenom postupka po rješenju Osnovnog suda...br. Mal.../04 od 21.9.2004. godine koji je donio rješenje da se tužba smatra povučenom. Kao razlog za ponavljanje navodi tačku 6. člana 255. ZPP RS da je naknadno iz dopisa policije od 12.10.2004. godine saznao adresu tuženog a koju nije mogao upotrijebiti u ranijem postupku.

Prvostepeni sud drži i da je prijedlog potpun, blagovremen i dozvoljen, dostavio je Okružnom sudu na odlučivanje.

Drugostepeni sud je prijedlog odbacio kao nedozvoljen.

Iz obrazloženja:

„Ponavljanje postupka dopušteno je samo unutar granica u kojima se odluka može pobijati žalbom, jer se prijedlogom za ponavljanje postupka ne može postići više nego žalbom. Kako se odluka (presuda ili rješenje) kojima se završava spor male vrijednosti ne može pobijati žalbom zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (član 433. stav 1. ZPP RS) stoga se u tom slučaju ne može tražiti ni ponavljanje postupka zbog novih činjenica i dokaza na temelju odredbe člana 225. tač. 6. ZPP RS. Zbog navedenog, ovaj sud je donio rješenje kao u izreci na temelju ovlaštenja iz odredbe člana 258. ZPP RS, člana 262. stav 1. navedenog zakona u vezi sa odredbom člana 260. stav 1. istog zakona.“

U pravnoj pouci: - dozvoljena žalba Okružnom sudu Banja Luka.

(Okružni sud u Banja Luci, br. Pp-4/05 od 28.2.2005. godine)

7.2. *Raspravljanje o osnovanosti (meritumu)*

Po dolasku spisa u drugostepeni sud postupak u povodu prijedloga prelazi u naredni stadij.

O osnovanosti prijedloga za ponavljanje postupka odlučuje sudija pojedinac drugostepenog suda koji nije u estovovao u donošenju drugostepene odluke u ranijem postupku (ako je eventualno bila izjavljena žalba).

U ovom stadiju odlučivanje zadatak je suda da ispita da li je prijedlog za ponavljanje postupka meritorno osnovan.

O tom prijedlogu može se odlučiti bez rasprave, ako su u prijedlogu izneseni takvi razlozi da je moguće donijeti odluku bez održavanja rasprave (npr. iz spisa predmeta je vidljivo da predlagatelju nije bila data mogućnost da raspravlja pred sudom ili da je u postupku u estvovala osoba koja ne može biti stranka u postupku).

U određenim procesnim okolnostima sudija drugostepenog suda zakazat će raspravu ako se isti razlog otkriva se osnovanost može ispitati samo na raspravi (npr. u slučaju isticanja novih činjenica ili novih dokaza).

Osnovanost prijedloga u takvim okolnostima zavisi od uspjeha dokazivanja novih činjenica odnosno da bi one mogle dovesti do povoljnije odluke za predlagatelja.

Isto tako, nekada će se morati održati rasprava da bi se utvrdila povreda postupka u prijašnjem postupku koja se kao razlog ističe za ponavljanje postupka.

Ako je zakazana rasprava pred drugostepenim sudom shodno se primjenjuju odredbe o raspravi pred drugostepenim sudom u žalbenom postupku (član 218. do 220. ZPP FBiH).

Drugostepeni sud odlučuje o ponavljanju postupka samo u okviru razloga koji su u prijedlogu navedeni.

U rješenju kojim se ponavljanje dopušta drugostepeni sud će izreći da se ukida odluka donesena u prijašnjem postupku. (**Vidjeti obrazac – primjer 3.**)

Ovo rješenje ima konstitutivan značaj (judicium rescindens).

Neosnovan prijedlog odbija se rješenjem koji ima značaj deklaracije.

Protiv rješenja kojim se odlučuje o prijedlogu za ponavljanje postupka dopuštena je samostalna žalba.

Prema stanovištu sudske prakse dopuštena je revizija protiv rješenja kojim je odbijen prijedlog za ponavljanje pravomoćno dovršenog parničnog postupka.

(Vrhovni sud Hrvatske, Rev-792/78 od 31.10.1978.g. – Pregled sudske prakse 14/377

U ovoj fazi meritornog odlučivanja može se donijeti rješenje o usvajanju ili odbijanju prijedloga.

Prvostepeni sud je ovlašten da ispituje procesne pretpostavke (član 258. ZPP entiteta).

Moguća dilema - hipotetički slučaj :

Prijedlog za ponavljanje postupka nije blagovremen. Prvostepeni sud propustio je u granicama svoje ovlasti ispitati procesne pretpostavke. Takav prijedlog dostavio je drugostepenom sudu na meritorno odlučivanje iako je očigledno da nisu ispunjeni uslovi za takvo odlučivanje.

? - kako će postupiti drugostepeni sud

Iako procesni zakon ne sadrži upućivanje u odredbu za shodnu primjenu člana 224. ZPP entiteta, odnosno za shodnu primjenu odredbe o žalbi protiv presude proizilazilo bi da nema prepreke da drugostepeni sud u takvim procesnim okolnostima donese rješenje o odbacivanju prijedloga kao nedozvoljenog.

Mišljenja smo da takvo ovlaštenje drugostepenom sudu proizilazi osnovom same nadležnosti koju ima u punom sadržaju (član 258. ZPP entiteta), dok pravo na žalbu stranci bi pripadalo kao u slučaju odbijanja prijedlogu za ponavljanje postupka.

Ako je pak drugostepenom sudu na meritorno odlučivanje dostavio nepotpun prijedlog to zbog posljedica odluke o odbacivanju prijedloga - trebalo bi spis vratiti prvostepenom sudu radi postupanja u smislu člana 206. ZPP (primjena općih pravila o ispravljanju i dopunjavanju neurednih podnesaka).

Ako je prijedlog usvojen drugostepeni sud može ukinuti pobijanu prvostepenu presudu, a ako je bila donesena drugostepena i eventualno revizijska presuda, ukidaju se i te odluke, te se postupak vraća prvostepenom sudu radi održavanja pripremnog roka ista na kome stranke mogu preduzeti radnje u skladu sa zakonskim rješenjima.

Protiv rješenja drugostepenog suda kojim se usvaja prijedlog nije dozvoljena žalba.

Ako se prijedlog za ponavljanje postupka odbija zakon dozvoljava žalbu protiv takvog rješenja.

O žalbi odlučuje isti (drugostepeni) sud u vijeću u trojici sudija „u pravilu bez održavanja rasprave“ (član 262. stav 1.), pa je moguća dilema da li vijeće odlučuje samo u sjednici ili može održati i raspravu. Trebalo bi shodno primijeniti odredbe člana 262. stav 2. da se u ovom žalbenom postupku može odlučivati u sjednici vijeća i na raspravi ako je to neophodno radi donošenja zakonite odluke, npr. da se pred vijećem ponove novi dokazi koji su osnova zahtjeva za ponavljanje postupka a izvedeni su pred sudijom pojedincem tog suda.

U novom ZPP nema odredbe kao u ranijim - o tome ko će odlučivati ako se razlog za ponavljanje postupka odnosi isključivo na postupak pred višim sudom.

Slijede i rješenja novog ZPP o takvom prijedlogu mišljenja smo da bi trebao odlučivati instanciono viši sud, međutim ta dilema ostaje budućoj sudskoj praksi.

Primjer - hipoteti ki slučaj:

Uvodne napomene:

Predmet u povodu prijedloga za ponavljanje postupka kao potpun, blagovremen i dopušten dostavljen je drugostepenom sudu na odluku o osnovanosti prijedloga. Drugostepeni sud ocijenio je da je održavanje rasprave o tom prijedlogu neophodno. (član 262.stav 2.ZPP glasi: „ako sud ocijeni da je održavanje rasprave neophodno, postupiti će u skladu sa odredbama člana 218. do 220. ovog zakona“).

? - U kom sastavu se provodi rasprava

Nepreciznost ove odredbe je u tome što se primjenjuju pravila o raspravi pred drugostepenim sudom u kojoj odluku donosi vijeće od trojice sudija, pa se postavlja

? - kako tumačiti izraz „u skladu sa odredbama člana 218. do 220. ovog zakona“.

Odgovor: - Mišljenja smo da se primjena odredbe člana 218. do 220. ZPP odnosi na sam postupak a ne sastav, jer članom 258. je propisano da odluku o prijedlogu donosi sudija pojedinac drugostepenog suda. Ovakvo rješenje ima svoje uporište i u odredbi člana 263. stav 4. ZPP prema kojoj odluci o žalbi protiv rješenja o odbijanju prijedloga za ponavljanje postupka donosi trojano vijeće istog suda čime se obezbjeđuje i ispravan sastav suda u dvostepenom postupku.

Po novim zakonskim rješenjima odredba člana 263. stav 1. ZPP propisuje da nakon što drugostepeni sud donese odluku o prijedlogu, sudu prvog stepena vraća sve spise sa dovoljnim brojem ovjerenih prepisa svoje odluke.

? - Kako tumačiti sintagmu iz člana 263. stav 1. ZPP „s dovoljnim brojem ovjerenih prepisa svoje odluke“.

Odgovor: - iz citirane formulacije proizilazi da se dostavljanje odluka drugostepenog suda a donesene povodom prijedloga za ponavljanje postupka vrši putem prvostepenog suda, što je u suprotnosti sa opšte usvojenim principom u novom parničnom zakonodavstvu da višestepeni sudovi dostavljaju svoje odluke i strankama pored prvostepenog suda.

Primjer - hipoteti ki slučaj:

Uvodne napomene:

Prvostepena presuda donesena je 21.4.2004. g. kojom je tuženi obavezan vratiti tužitelju zajam od 40.000,00 KM. Tuženi se žalio, a drugostepeni sud odlučujući o žalbi uvažio je i prvostepenu presudu preinačivši na način da je odbio tužbeni zahtjev. Ovo iz razloga što je zauzeo stanovište da je prvostepeni sud pogrešno ocijenio provedeni dokaz - ispravu (priznanicu) u kojoj je stajalo da je dug koji je predmet spora tuženi isplatio tužitelju.

Tužitelj 21.4.2005. g. podnio je prijedlog za ponavljanje postupka pozivom na tač. 4. 1. 255. ZPP u kojem navodi da je tuženi proglašen krivim zbog krivotvorenja u odnosu na tu priznanicu. Uz prijedlog priložio je pravomoćnu krivičnu presudu na koju se pozivao.

Navodi da je u postupku pred drugostepenim sudom za njega donesena nepovoljna presuda i da zahtjeva ponavljanje postupka pred žalbenim sudom.

Prvostepeni sud provode i prethodni postupak priklopio je krivični spis na koju se predlagatelj poziva ocijenio je prijedlog za ponavljanje postupka blagovremenim potpunim i dopuštenim i dostavio na odluku o osnovanosti prijedloga drugostepenom sudu.

U novom ZPP nema odredbe, kao u ranijim zakonima o tome ko će odlučivati ako se razlog za ponavljanje postupka odnosi isključivo na postupak pred višim sudom.

U odnosu na navedeni primjer hipotetički slučaj:

?- : ko donosi odluku o osnovanosti prijedloga,

a ako se prijedlog ocjeni osnovanom

?- : koji sud provodi postupak o glavnoj stvari

Mogući odgovor:

Iako u novom ZPP nema odredbe o tome ko će odlučivati ako se razlog za ponavljanje postupka odnosi isključivo na postupak pred višim sudom – imaju i u vidu rješenja novog ZPP o brzom i efikasnom postupku navodi na zaključak da o osnovanosti prijedloga u navedenom hipotetičkom slučaju bi trebao odlučivati instanciono viši sud (Vrhovni), a drugostepeni sud bi proveo postupak ponovnog odlučivanja o glavnoj stvari.

Odredbe o razdvojenoj nadležnosti u povodu prijedloga za ponavljanje postupka su novina u važećem zakonodavstvu pa vrijeme ispred nas će pokazati kako će se sudska praksa o tome odrediti.

Primjer iz ranije sudske prakse:

„Stranka podnosi prijedlog za ponavljanje postupka iz razloga u odredbi člana 421. tač. 1. ZPP, jer da je pri donošenju odluke Višeg suda sudjelovao sudija koji je morao biti izuzet (član 71. stav 1. tač. 5. ZPP). Po primjenu takvog prijedloga sud prvog stepena dostavlja predmet sudu višeg stepena na odluku, bez da je postupio po odredbi člana 428. stav 1. ZPP. Za odlučivanje o prijedlogu za ponavljanje postupka u pravilu je nadležan sud koji je donio odluku u prvom stepenu, a izuzetno o takvom prijedlogu odlučuje Viši sud i to isključivo ako se razlog za ponavljanje postupka odnosi na postupak pred Višim sudom. Međutim, i u slučaju ako se razlog ponavljanja odnosi

isključivo na postupak pred Višim sudom postoji obaveza suda prvog stepena da ispita podobnost prijedloga te da nakon toga predmet dostavi Višem sudu radi donošenja odluke o osnovanosti prijedloga za ponavljanje“

(Izbor odluka Vrhovnog suda Hrvatske 2/02 – Žs u Rijeci, Gž-419/01 od 10.10.2001. g.)

Primjer - hipoteti ki slu aj:

Tužitelj je tužbenim zahtjevom tražio utvr enja prava vlasništva osnovom tvrdnje da je kao savjesni posjednik to pravo stekao dosjeloš u, jer da istu nesmetano koristi više od 20 godina. Po takvom zahtjevu pravomo no je okon an postupak da na in da je odbijen kao neosnovan. Tužitelj zahtjeva ponavljanje postupka pozivom na ta . 6. iz lana 255. ZPP tvrde i da je našao ugovor o kupoprodaji u odnosu na tu nekretninu.

?- dopuštenosti prijedlog za ponavljanje postupka

Odgovor:

Stranka koja je pravomo no odbijena sa tužbenim zahtjevom za utvr enje prava vlasništva na nekretnini koji se temeljio na jednoj injeni noj i pravnoj osnovi (dosjelost) nema pravo tražiti ponavljanje postupka temelje i prijedlog na drugoj injeni noj i pravnoj osnovi, npr. ugovor o kupoprodaji.

Primjer - hipoteti ki slu aj:

Uvodne napomene

Protiv presude zbog propuštanja nije dozvoljena žalba (lan 183. stav 1. ZPP).

? Može li se podnijeti prijedlog za ponavljanje postupka protiv presude zbog propuštanja.

Odgovor:

Iako protiv presude zbog propuštanja nije dozvoljena žalba, lan 183. stav 1. ZPP ne vidi se razlog zbog koga se ne bi mogao podnijeti prijedlog za ponavljanje postupka zbog takve presude nakon njene pravomo nosti. Ovo iz razloga jer kod prijedloga za ponavljanje postupka nema zabrane preskakanja pravnih lijekova pošto se isti može podnijeti neovisno da li je do pravosnažnosti presuda pobijana žalbom.

Iz sudske prakse:

Primjer:

Uvodne napomene:

Pravomo nom presudom Osnovnog suda ...br. P.../03 od 26.1.2004. godine razveden je brak stranaka i zajedni ko malodobno dijete povjereno na uvanje i vaspitanje tužitelju ocu dok je tužena majka obavezana da doprinosi za njegovo

izdržavanje. U postupku razvoda braka tužena je bila zastupana po staratelju za poseban slučaj, radnici Centra za socijalni rad.

Prijedlog za ponavljanje postupka podnijela je tužena, kako iz sadržaja prijedloga proizilazi osnovom razloga iz tač. 2. člana 255. ZPP RS u dijelu odluke o povjeravanju djeteta i doprinosu njegovom izdržavanju.

Drugostepeni sud odlučujući i o prijedlogu odbio prijedlog tužene za ponavljanje postupka pravomoćno završenog u toj pravnoj stvari.

Iz obrazloženja:

„U postupku razvoda braka tužena je bila zastupana po staratelju za poseban slučaj ...U prijedlogu za ponavljanje tuženi navodi da se nalazi u Danskoj, da ima kvalitetnije uvjete življenja nego tužitelj, da ima još jedno dijete rođeno 1999. godine, te da smatra da je u interesu malodobnog djeteta da se povjeri njoj na vaspitanje i čuvanje. Prijedlog za ponavljanje ne sadrži zakonski osnov po kome se ponavljanje traži, ali se iz njegove dalje sadržine može zaključiti da ga tužena zahtjeva zbog povrede iz člana 255. tač. 2. ZPP („Sl. glasnik RS“, br. 58/03 i 85/03), zbog toga što joj nezakonitim postupanjem nije bila dana mogućnost da raspravlja pred sudom, jer je njene interese zastupao posavljeni staratelj. Članom 259. stav 2. ZPP RS taksativno je nabrojano šta sve mora sadržavati prijedlog za ponavljanje. ... Prijedlog za ponavljanje postupka koji je podnesen od strane tužene je dostavljen bez priloga i ne sadrži dokaze da je tuženoj nezakonitim postupanjem onemogućeno da raspravlja pred sudom, jer sama činjenica da je njene interese zastupao postavljeni staratelj ne ukazuje na postojanje nezakonitog postupanja. U takvim okolnostima prijedlog za ponavljanje nije osnovan“.

Rješenje sadrži i pouku o pravnom lijeku.

(Okružni sud u Banja Luci, br. Pp-1/04 od 17.8.2004. g.)

Nezadovoljna odlukom tužena je izjavila žalbu protiv tog rješenja.

Okružnog sud odlučujući i o žalbi tužene istu je odbio i potvrdio prvostepeno rješenje.

Iz obrazloženja:

„Tuženu je u predmetu prvostepenog suda zastupao u smislu člana 214. i 179. Porodičnog zakona staratelj za poseban slučaj u ličnosti ... radnika Centra za socijalni rad u .... Postavljanjem staratelja za poseban slučaj, koji na prijedlog tužitelja je postavljen rješenjem Centra za socijalni rad ... br ... od ... prethodio je postupak djelimične izjave tužitelja date pred Centrom za socijalni rad dana 14.11.2003. godine izvršene na terenu i to u dijelu izjave (između ostalog) da tužena ne živi sa tužiteljem i zajedničkim djetetom parničnih stranaka i da je napustila Banja Luku krajem ratnih dejstava. Kod takvog stanja stvari, ispunjeni su Porodičnim zakonom propisani uslovi za postavljanje tuženoj staraoca za poseban slučaj (čiji je pravni položaj identičan privremenom zastupniku stranke čije je boravište nepoznato iz člana 296. stav 2. tač. 4. ZPP koji je zastupao interese tužene u predmetnoj pravnoj stvari.“

(Rješenje Okružnog suda u Banja Luci, br. Ppž-1/04 od 15.11.2004. g.)

Primjer:

Uvodne napomene:

Presudom od 31.3.2003. g. pravomoćno je okončan spor radi isplate duga (odbijen je tužbeni zahtjev a kojim je tužitelj tražio isplatu iznosa od 10.550,00 KM sa pripadajućom kamatom počev od 31.12.1999. g. do isplate uz naknadu troškova spora).

Prijedlog za ponavljanje postupka podnio je tužitelj osnovom razloga iz člana 327. tač. 10. ZPP BD BiH (nove činjenice i dokazi).

Apelacioni sud BD BiH odbio je prijedlog tužitelja za ponavljanje postupka pravomoćno završenog u toj pravnoj stvari.

Iz obrazloženja:

„Kao nove dokaze tužitelj u prijedlogu nudi nekoliko stranica vlastitog notesa koji je navodno naknadno pronašao a čiji sadržaj se odnosi na poslovnu saradnju sa tuženim. Cijeneći navedeno ovaj sud prije svega imao je u vidu odredbu člana 329. ZPP BD BiH po kojoj se prijedlog za ponavljanje postupka iz člana 327. tač. 10. tog zakona podnosi u roku od 30 dana od dana kad je stranka mogla iznijeti sudu nove činjenice odnosno nova dokazna sredstva. Kada je tužitelj saznao za nove činjenice odnosno nova dokazna sredstva, što je nužno za ocjenu da li je prijedlog blagovremen ili ne tužitelj uopšte ne navodi. Čak i da je to tužitelj u prijedlogu naveo, to samo po sebi ne bi bilo dovoljno, jer u smislu člana 328. istog zakona ponavljanje postupka zbog okolnosti navedenih u članu 327. tač. 10. može se dopustiti samo ako stranka bez svoje krivnje nije mogla te okolnosti iznijeti prije nego što je prijašnji postupak završen pravosnažnom sudskom odlukom. Da se radi o takvim okolnostima, odnosno ispunjenju tih zakonom predviđenih uslova, tužitelj ničim ne dokazuje. Pored navedenog čak i da je tužitelj dokazao sve prethodno, valja imati u vidu da se radi o dokumentaciji koju je on sam sačinio ... „

(Apelacioni sud Brčko Distrikta BiH, br. Gvlp-5/2003 od 25.9.2003.g.)

7.3. Ponovno raspravljanje o glavnoj stvari

Treći stadij u postupanju ustanovljava se samo u slučaju ako drugostepeni sud donese odluku kojom se ponavljanje dopušta i ukida odluka donesena u prijašnjem postupku.

Do raspravljanja o glavnoj stvari dolazi tek nakon pravomoćnosti rješenja kojim se ponavljanje dopušta.

Da bi se u ponovnom postupku izbjegla moguća situacija negativnog odnosa sudije koji je donio ukinutu odluku zakonom je predviđeno u članu 264. stav 1. da se u tom postupku isključuje od sudenja u istoj pravnoj stvari. Tako pravilo je u interesu objektivnog sudenja.

U ponovljenom postupku sud će odlučiti samo o onim razlozima za ponavljanje na koje se stranka pozvala.

Novim se raspravljanjem dopunjuje i korigira ono ranije i združeni predstavljaju jednu cjelinu.

Ponovno raspravljanje o glavnoj stvari obavlja se po pravilima koja važe za određeni (opšti ili posebni) parnični postupak u zavisnosti od prirode spora i primjenjuju se opšta pravila o zakazivanju pripremnog ročišta i cjelokupnoj proceduri predviđenoj pred prvostepenim sudom.

Pri ponovnom raspravljanju stranke mogu iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze.

U ponovnom postupku bit će donesena odluka zavisno od rezultata tog postupka.

Protiv odluke koju sud donese na temelju ponovno raspravljanja o glavnoj stvari dopušteni su svi redovni i vanredni pravni lijekovi koji su u inače protiv odnosne odluke po zakonu dopušteni.

8. ANEKSI**Obrazac- ponavljanje postupka**

HIPOTETI KI SLU AJ:

799/04

Na br. P-

OP INSKOM SUDU U SARAJEVU

Pravna stvar:

Tužitelj: AA iz Sarajeva, koga zastupa punomo nik XX, advokat iz Sarajeva

Tuženi: BB iz Sarajeva, koga zastupa punomo nik YY, advokat iz Sarajeva

Radi: duga

P R I J E D L O G

Tuženog za ponavljanje postupka završenog pravomo nom presudom

Pravomo nom presudom toga suda od 15.7.2004. godine br. P-799/04 naloženo mi je osnovom ugovora od 1.1.2003. g da isplatim tužitelju 50.000,00 KM sa pripadaju om kamatom uz naknadu troškova spora.

Ja sam ve u parnici porekao da sam potpisao ugovor od 1.1.2003. g. i tvrdio da tužitelju ništa ne dugujem.

U me uvremenu, a nakon pravomo nosti te presude okon an je krivi ni postupak u kojem je utvr eno da je na tom ugovoru krivotvoren moj potpis.

Dokaz: Presuda Op inskog suda u Sarajevu br. K-290/04 od 5.1.2005. godine.

Krivi na presuda postala je pravomo na dana 19.2.2005. g. i ja sam tog dana za to i saznao.

Dokaz: Spis Op inskog suda br. K-290/04.

Na taj na in sam saznao za pravomo nu krivi nu presudu na osnovu koje bi za mene mogla biti donesena povoljnija odluka da je ta presuda bila upotrebljena u prijašnjem postupku, s obzirom da se odluka u toj presudi zasniva isklju ivo na tom ugovoru kao ispravi.

Na osnovu odredbe lana 255. stav 1. ta . 4. ZPP pripada mi pravo da tražim ponavljanje postupka završenog pravomo nom presudom suda pa podnosim ovaj

prijedlog u smislu odredbe člana 257. stav 1. tačka 4. istog zakona u roku od 30 dana od dana kada sam saznao za pravomoćnu presudu Općinskog suda u Sarajevu br. K-290/04 od 5.1.2005.g.

Na osnovu iznesenog predlažem da se donese:

RJEŠENJE

Dopušta se ponavljanje postupka završenog pravomoćnom presudom Općinskog suda u Sarajevu br. P.799/04 od 15.7.2004.g. i ta se presuda ukida.

Tražim naknadu troškova postupka.

n i,

T u ž e

BB

Trošak ovog prijedloga: - za sastav 250,00 KM po AT

Primjeri obrazaca:

Prijedlog za ponavljanje postupka

Obrazac: primjer 1.

PRIJEDLOG ZA PONAVLJANJE PRAVOMOĆNO ZAVRŠENOG POSTUPKA
(1. 255.-260. ZPP)

18/03 Na broj P-

OP INSKOM SUDU U SARAJEVU

Pravna stvar:

Tužitelj: A. A., iz Sarajeva, kojeg zastupa punomoćnik X. X., advokat iz Sarajeva

Tuženi: B. B., iz Sarajeva.

Radi naknade štete.

PRIJEDLOG

koji Tužitelja za ponavljanje postupka

je odlukom suda pravomoćno
završen

I. Pravomoćnom presudom Opinskog suda u Sarajevu, broj P-18/03 od 6.12.2003.godine, potvrđene presudom Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Gž-7/04 od 2.3.2004.godine završen je postupak u ovoj pravnoj stvari.

II. Predlažem da se postupak koji je tim odlukama pravomoćno završen ponovi na osnovu člana 255. stav 1. tačka 6. ZPP-a.

III. Dana 23.5.2004.godine u sportskom klubu u Sarajevu, prišlo se do saobraćajne nesreće u kojoj je došlo do rušenja ograde oko moje kuće i zbog koje trpim materijalnu štetu. Tada mi je član kluba M. M. rekao da je on vidio kako se saobraćajna nesreća dogodila, ali da se nije odmah nakon nesreće mogao prijaviti kao svjedok jer mu se žurilo na put pošto

je na stajalištu preko puta moje kuće rekao rođaka S.S. sa kojim je trebao otputovati na liječenje u Ljubljani. Rekao mi je također da se prije par dana vratio i da je htio javiti se kako bi dao iskaz kod suda na okolnosti kako je došlo do nesreće, a koja okolnost u pogledu odgovornosti upravo i bila sporna.

Na taj sam način saznao za nove činjenice te sam stekao mogućnost da upotrijebim nove dokaze na osnovu kojih bi za mene mogla biti donesena povoljnija odluka da su te činjenice i dokazi bili upotrebljeni u prijašnjem postupku.

Dokaz: slušanje svjedoka M. M. i saslušanje tužitelja kao stranke.

IV. Prijedlog za ponavljanje postupka podnosim u roku iz čl. 257. st. 1. tač. 5.ZPP.

Dokaz: kao pod III. ovog prijedloga.

V. Na osnovu iznesenog predlažem da se donese:

R J E Š E N J E

Dopušta se ponavljanje postupka u ovom predmetu ukidaju se presude Općinskog suda u Sarajevu, broj P-18/03 od 6.12. 2003. godine kao i presuda Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Gž-7/04 od 2.3.2004.godine.

Trošak ovog prijedloga:

- za sastav 269 KM, po AT.

Tužitelj,

A.A.

RJEŠENJE KOJIM SE PRIJEDLOG ZA PONAVLJANJE POSTUPKA**ODBACUJE****(član 260. stav 1. ZPP)****Obrazac: primjer 2.**

Op inski sud u Sarajevu, sudija D. D. kao sudija pojedinac, u pravnoj stvari tužitelja A. A., iz Sarajeva, koga zastupa punomoćnik X.X., advokat iz Sarajeva, protiv tuženog B. B., iz Sarajeva, radi naknade štete, odlučuje o prijedlogu tužitelja za ponavljanje postupka pravomoćno završenog presudom Opinskog suda Sarajevo broj P-18/03 od 06.12.2003. godine, bez održavanja rasprave, dana 10.7.2004. godine, donio

RJEŠENJE

Prijedlog za ponavljanje postupka u ovom predmetu se odbacuje kao neblagovremen.

O b r a z l o ž e n j e

Tužitelj je podnio prijedlog za ponavljanje postupka u ovom predmetu. U prijedlogu navodi da je za nove činjenice odnosno nove dokaze saznao 23.5. 2004. godine.

Po odredbi člana 257. stav 1. tačka 5. ZPP prijedlog za ponavljanje postupka se podnosi u roku od 30 dana od dana kada je stranka mogla iznijeti sudu nove činjenice odnosno dokazna sredstva.

Budući da je prijedlog primljen kod ovog suda 28.6.2004. godine tj. po isteku navedenog roka od 30 dana to je prijedlog valjalo odbaciti kao neblagovremen (član 260. stav 1. ZPP).

Sudija,

D. D.

Pouka o pravnom lijeku – žalba dopuštena.

RJEŠENJE KOJIM SE DOPUŠTA PONAVLJANJE POSTUPKA I UKIDA ODLUKA DONESENA U PRIJAŠNJEM POSTUPKU**(član 262. i član 263 stav 2. ZPP)****Obrazac: primjer 3.**

Kantonalni sud u Sarajevu, sudija C. C. kao sudija pojedinac, u pravnoj stvari tužitelja E.E ., iz Sarajeva, koga zastupa punomoćnik X.X., advokat iz Sarajeva, protiv tuženog T. T., iz Sarajeva, radi duga, odluku i o prijedlogu tužitelja za ponavljanje postupka pravomoćno završenog presudom Općinskog suda Sarajevo broj P-11/03 od 9.1.2004. godine, bez održavanja rasprave, dana 3.3.2005.godine, donio:

R J E Š E N J E

Dopušta se ponavljanje postupka u ovom predmetu i ukidaju se pravomoćna presuda Općinskog suda Sarajevo broj P-11/03 od 9.1.2004. godine, i presuda Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Gž-7/04 od 2.6.2004.godine.

O b r a z l o ž e n j e

U ovom predmetu postupak je pravomoćno završen Općinskog suda u Sarajevu, broj P-11/03 od 24.5.2003.godine, kojom je tužbeni zahtjev u cjelosti je odbijen.

Ta presuda potvrđena je presudom Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Gž-7/04 od 2.6.2004.godine.

Tužitelj je predložio da se postupak koji je tim odlukama pravomoćno završen ponovi, jer da se pravomoćna presuda zasniva na lažnom iskazu svjedoka (član 255. stav 1. tačka 4. ZPP-a).

Izveden je dokaz uvidom u spis ovog suda broj K-65/04.

Na osnovu uvida u taj spis utvrđeno je da je svjedok L.L., na temelju iskazu temeljni pravomoćna presuda u ovom predmetu, proglašena krivom zbog krivih djela davanja lažnog iskaza kao svjedok. Presuda u krivom postupku je postala pravomoćna 10.02.2005. godine, pa je prijedlog blagovremen (član 257. tačka 4. ZPP), a ujedno i potpun (član 459. stav 2. ZPP) i dopušten (član 255. ZPP).

Kako je utvrđeno da se pravomoćna presuda broj P-11/03 od 9.1.2004. godine, potvrđena presudom Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Gž-7/04 od 2.6.2004.godine, temelji na lažnom iskazu svjedoka, to je osnovan prijedlog tužitelja za ponavljanje postupka po odredbi člana 255. stav 1. tačka 4. ZPP.

Osnovom člana 262. i člana 263. stav 2. ZPP dopušteno je ponavljanje postupka ovom predmetu i ukinute su odluke donesene u prijašnjem postupku, pa se time vraća spis prvostepenom sudu (člana 263. stav 1.ZPP) da odredi pripremno ročište.(člana 264. stav 2 ZPP).

Sudija,

C. C.

Pouka o pravnom lijeku –nije žalba dopuštena (član 263. stav 2. ZPP).

III-PODMODUL– ODNOS IZMEĐU VANREDNIH PRAVNIH LIJEKOVA

UVODNE NAPOMENE

Kategorije

U ovom podmodulu obrađuju se odredbe procesnih zakona pod naslovom odnos između u prijedloga za ponavljanje postupka i revizije.

Tematske ključne riječi i vezano za procesna pravila koje se obrađivati je Zakon o parničnom postupku te osnove problema i odnos između u prijedloga za ponavljanje postupka i revizije.

Trajanje

Za obradu ovog podmodula potrebno je 4 sata.

Oblik

U okviru tog vremena podmodul se može obraditi kao radionica ili kao predavanje uz prezentaciju u power pointu ili kombinaciju navedenog uz aktivnost u sudnika kroz vježbe na praktičnim primjerima i diskusije ili kao panel diskusije.

Ciljevi edukacije

- Opšti cilj je da se ukaže na značaj tih odredaba postupno dio po dio sa stanovišta i teorije i prakse prema kojima sudovi postupaju da bi se brže i lakše identifikovali mogući problemi koji se pojavljuju u konkretnim predmetima kad su paralelno podnijeti oba vanredna pravna lijeka za koja je karakteristično da se ulažu protiv pravomoćnih odluka i da se djelimično podudaraju u pogledu razloga zbog kojih se mogu izjaviti.
- Cilj 1. Prepoznavanje razloga koje daju prednost onom pravnom lijeku nije rješavanje omogućuje racionalnije i ekonomičnije ostvarenje procesnih ciljeva.

Opis

Razlog za obradu teme modula je obnova znanja i stjecanje vještina potrebnih da bi se odredila prednost ukoliko su paralelno podnijeti i prijedlog za ponavljanje postupka i revizija ili ako postupak po njima istovremeno teče pred nadležnim sudovima.

Rješenja su različita u zavisnosti od razloga zbog kojih se prijedlog za ponavljanje i revizija podnose i dokaza kojima se potkrepljuju.

Pravilnom primjenom procesnih normi i u dijelu procesne regulative koja reguliše odnos između u prijedloga za ponavljanje postupka i revizije udovoljava se cilju pravosuđa, a o uvanju zakona i održavanju pravne sigurnosti.

Prepoznavanje tih vrijednosti jeste i gradnja povjerenja građana u sud.

Sve ovo su razlozi zbog kojih je odnos između u prijedloga za

ponavljanje postupka i revizije relevantna oblast koja zahtjeva daljnju edukacionu pažnju jer sigurno je da sudije su stalno u procesu usavršavanja znanja i stjecanja vještina da se kroz pravilnu primjenu propisa ostvare pomenuti ciljevi.

**Mogući
predavači/edukatori**

Predavanje na seminaru, radionicu i druge konferencijske aktivnosti za ovaj podmodul mogu provesti lica koja su u estvovala u njegovoj izradi, zatim osobe koje su u estvovale u izradi komentara Zakona o parni nom postupku kao i osobe sa liste edukatora koje odredi Centar za edukaciju

Materijali

Komentari

Komentar Zakona o parni nom postupku u FBiH i RS – Z.Kulenovi , S.Mikuli , S.Miliši , J.Staniši , D.Vu ina; Sarajevo, 2005.

Komentar Zakona o parni nom postupku FBiH - M.Dika, J. izmi ; Sarajevo, 2000.

Komentar Zakona o parni nom postupku – E.Ze evi Zakon o parni nom postupku sa komentarom i sudskom praksom – Porobi M, Porobi V, Porobi J.; Sarajevo, 2003.

Zakon o parni nom postupku sa komentarom, sudskom praksom i registrom pojmova – T.Ral i , V.Tanaskovi ; Beograd, 1980.

Knjige

Gra ansko parni no procesno pravo – S.Triva, V.Belajec, M.Dika; Zagreb, 1986.

Gra ansko procesno pravo – B.Pozni ; Beograd, 1989.

Bilteni sudske prakse

Vrhovnog suda F BiH: Sarajevo, 1997 - 2004.

Vrhovnog suda RS; Banja Luka, 1999. i 2004.

Vrhovnog suda SR BiH; Sarajevo, 1984 - 1991.

Izbor odluka Vrhovnog suda R.Hrvatske; Zagreb, 1998 – 2003.

lanci

Dr.S.Mulabdi ; Pravni savjetnik, Sarajevo, 2003-2004.

Dr.S.Dizdarevi Pravni savjetnik, Sarajevo, 2003-2004.

Doc.dr.Ranka Ra i ; Pravni savjetnik, Sarajevo, 2003-2004

1. UVOD

Za prijedlog za ponavljanje postupka i reviziju je karakteristično da se ulažu protiv pravosnažnih odluka.

Ova dva vanredna pravna lijeka djelimično se podudaraju u pogledu razloga zbog kojih se mogu izjaviti. Kome dati prednost ukoliko su paralelno podnijeti i prijedlog za ponavljanje postupka i revizija ili ako postupak po njima istovremeno teče pred nadležnim sudovima.

Razlozi pravne sigurnosti i ekonomičnosti traže odgovor da se urede odnosi ili njihovo zajedničko rješavanje ili redoslijed po kome treba pristupati njihovom rješavanju.

Stoga ćemo u ovome podmodulu razmatrati odredbe procesnih zakona pod tim naslovom, a koje su sadržane u glavi IX: članovi 265 do 267 Zakona o parni postupku ("Sl. novine FBiH", br. 53/03 - u daljem tekstu: ZPP FBiH, koji je stupio na snagu 5.11.2003. godine) i Zakona o parni postupku ("Sl. glasnik RS", br. 58/03 i 85/03 - u daljem tekstu: ZPP RS, koji je stupio na snagu 1.8.2003. godine); glavi XXV - članovi 336 do 338; Zakon o parni postupku Brčko Distrikta BiH ("Sl. glasnik BD BiH", br. 5/00, 1/00 i 6/02 - u daljem tekstu: ZPP BD BiH od 1.4.2001. godine) i glavi IX - članovi 232. do 234. Zakona o parni postupku pred Sudom BiH ("Sl. glasnik BiH", br. 36/04 - u daljem tekstu: ZPP pred Sudom BiH, koji je stupio na snagu 11.8.2004. godine).

Rješenja su različita u zavisnosti od razloga zbog kojih se prijedlog za ponavljanje i revizija ponose i dokaza kojima se potkrepljuju.

Iz sadržaja relevantnih odredbi proizilazi da se prednost u odlučivanju daje onom pravnom lijeku koji omogućuje ekonomičnije ostvarenje procesnih prava.

2. ODNOS IZMEĐU PRIJEDLOGA ZA PONAVLJANJE POSTUPKA I REVIZIJE

1. Ako stranka podnese prijedlog za ponavljanje postupka iz razloga iz kojih se može izjaviti revizija (član 255. tač. 1, 2. i 3.) i taj prijedlog za ponavljanje postupka podnese u roku u kome se može izjaviti revizija tad je pravilo da se prijedlog smatra **revizijom** uz uslov da je revizija dozvoljena (član 265. stavu 1.).

Ovakvo pravilo važi i kad stranka podnese samo prijedlog za ponavljanje postupka tad će se prijedlogom postupati kao sa revizijom.

Isto pravilo važi i kad stranka podnese prijedlog za ponavljanje postupka i reviziju iz nekog drugog razloga koji nije zajednički ovim pravnim lijekovima, tada se razlozi izneseni u prijedlogu za ponavljanje postupka udružiti sa onim iznesenim u reviziji (član 266. stav 1.).

Treba na isti način postupiti i kad su ovi pravni lijekovi podneseni obrnutim redom.

Navedeno zakonsko pravilo je za stranku povoljnije jer su uslovi za reviziju manje složeni od onih za prijedlog za ponavljanje: ne treba dokazivati odsutnost krivice za pozivanje na određene razloge tek u reviziji niti je pravo na izjavljivanje revizije ovisi o tome da li su određeni razlozi bezuspješno isticali u ranijem postupku (član 256. stav 1.).

2. Ako je revizija podnijeta iz razloga što je u nekom od ranijih postupaka (prvostepenom ili drugostepenom) odlučeno o zahtjevu o kome već postoji pravosnažna odluka, ili koga se tužitelj odrekao ili je o tom zahtjevu zaključeno sudsko poravnanje, pa se istovremeno sa revizijom ili naknadno podnese i prijedlog za ponavljanje postupka iz razloga datih članom 255. ZPP, sud je dužan neki od tih postupaka prekinuti - i to prekida postupak po prijedlogu za ponavljanje postupka (član 265. stav 2.).

Razlozi za ovako zakonsko rješenje su u tome što revizijski razlozi imaju značajnije prethodnog pitanja za odlučivanje po prijedlogu za ponavljanje postupka. Naime, prema odredbi člana 249. stav 2. ZPP ako revizijski sud nađe da postoje povrede u smislu presuđene stvari tada se ukidaju nižestepene odluke i tužba odbacuje. Kod takvog stanja stvari nije ni moguće odlučivati o prijedlogu, jer je postupak prije se ponavljanje traži bespredmetan. Ovdje je prednost dana pravnom lijeku u kome se izneseni dokazuju efikasnijim dokazima.

3. Ako stranka izjavi reviziju iz bilo kojeg razloga, osim zbog procesne smetnje iz stava 2. člana 265. (presuđene stvari, odricanja tužioca od zahtjeva ili razloga zaključenog poravnjanja), pa istovremeno ili nakon toga podnese i prijedlog za ponavljanje postupka iz razloga datih odredbom člana 255. stav 1. tačka 4. i 5., (odluka suda se zasniva na lažnom iskazu svjedoka, vještaka ili na krivotvorenoj ispravi ili ispravi u kojoj je ovjeren neistinit sadržaj, ili je do odluke suda došlo usljed krivih djela sudije, zakonskog zastupnika ili punomoćnika stranke, protivne strane ili trećeg lica) i te razloge potkrijepi pravosnažnom krivinom presudom, sud prekida postupak po reviziji do završetka postupka u povodu prijedloga za ponavljanje postupka.

Razlog ovakvog zakonskog rješenja leži u tome što su ti razlozi vezani za činjenično stanje u predmetu, što ne predstavlja razlog za ulaganje revizije. Ukoliko bi se prijedlog za ponavljanje postupka uvažio, nema mjesta odlučivanju po reviziji, jer se dopuštanjem ponavljanja postupka ukida i odluka koja je bila predmet revizije.

4. U svim ostalim slu ajevima u kojima stranka izjavi reviziju i istovremeno ili nakon toga podnese prijedlog za ponavljanje postupka zakon ne propisuje pravilo, ve tada sud treba da odlu i kojem postupku e dati prednost, a koji e prekinuti imaju i u vidu sve okolnosti slu aja (lana 265 . stav 4.)

Prevagnut e razlozi koji su uvjerljiviji, da li e primarnim rješavanjem jednog pravnog lijeka biti nepotrebno rješavanje drugog pravnog lijeka i sli no. Sud se rukovodi na elom ekonomi nosti i cijeni koja odluka po tom pravnom lijeku svrsishodnija.

Vodi se ra una o razlozima zbog kojih su ti lijekovi uloženi i dokaze koje su stranke predložile s ciljem da se otkloni potreba za meritornim odlu ivanjem po drugom pravnom lijeku. Npr. u prijedloga za ponavljanje postupka izneseni razlog novih injenica i predloženih novih dokaza može u initi bezpredmetnim odlu ivanje o reviziji

5. U svim ostalim slu ajevima u kojima stranka prvo izjavila prijedlog za ponavljanje postupka pa zatim izjavi reviziju (lana 266. stav 2.) sud e u pravilu prekinuti postupak po reviziji do okon anja postupka povodom prijedloga za ponavljanje, osim ako postoje ozbiljni razlozi da postupi druga ije.

Prednje pravilo primjenit e se ako se radi o situacijama predvi enim u lanu 265. stav 1. i 3, što zna i da se ne radi o razlozima za reviziju i za ponavljanje postupka iz tih odredbi. Po odredbama lana 265. stav 1. do 3. postupit e se bez obzira koji je pravni lijek prije podnesen ako se radi o razlozima ih tih odredbi. Stoga je odredba lana 266. stav 2. izuzetak u odnosu na odredbe lana 265. stav 1. i 3. i lana 266. stav 1. Prema 2. lana 266. ako se radi o slu ajevima koji su posebno regulisani stavom 1. i 2. lana 265. zakona, uz uslov da je prijedlog podnijet prije revizije, sud cijeni razloge podnošenja jednog i drugog pravnog lijeka i po pravilu donosi rješenje kojim prekida postupak po reviziji do završetka postupka koji se vodi po prijedlogu. Odluka o ovome e zavisiti prema na elu ekonomi nosti od razloga iz kojih je pravni lijek podnijet. To zna i da je sud dužan postupiti po onom pravnom lijeku koji prema datim razlozima i priloženim dokazima ukazuje da je lijek osnovan.

Odredba lana 267. stavom 1. regulisana je nadležnost za rješavanje o tome kojem e se pravnom lijeku predhodno provesti postupak u slu ajevima iz lana 265.

O tome rješava prvostepeni ili revizijski sud.

Prvostepeni sud e odlu ivati ako je prijedlog za ponavljanje postupaka stigne prvostepenom sudu prije nego što je predmet u povodu revizije upu en revizijskom sudu.

Ako je predmet sa revizijom upu en revizijskom sudu, a nakon toga prvostepenom sudu dostavi se prijedlog za ponavljanje postupaka, taj e se prijedlog dostaviti revizijskom sudu, koji e donijeti rješenje o tome koji e se pravni lijek prije rješavati.

Me utim, ako je predmet, u vrijeme kad revizija stigne prvostepenom sudu u povodu prijedloga za ponavljanje postupaka upu en višem sudu radi donošenja odluke,

navedena rješenja iz član 265. ne donosi prvostepeni sud, nego rješenje donosi viši sud (član 267. stava 2.)

Rješenje o tome koji će se prethodno provesti postupak povodom naprijed izloženih pravila ne može se pobijati žalbom (član 267. stava 3.).

Primjer - hipotetički slučaj:

Presudom drugostepenog suda uvažena je žalba tužitelja i obavezan je tuženi da tužitelju na ime zajma isplati 9.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom. Protiv te presude tuženi je izjavio reviziju i istog dana podnio prijedlog za ponavljanje postupka osnovom odredbe člana 255. tačka 4. (lažan iskaz svjedoka). Općinski sud svojim rješenjem je prekinuo postupak povodom tuženog i dostavio prijedlog za ponavljanje postupka drugostepenom sudu koji je rješenjem dopustio ponavljanje postupka u ovom predmetu i ukinuo presudu općinskog suda br.P.../04 od 5.4.2004.g. i presudu Kantonalnog suda od 5.1.2005.g. i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovni postupak.

?- Šta uiniti sa revizijom

Odgovor:

Trebalo bi rješenjem utvrditi da je revizija tuženog izjavljena protiv presude Kantonalnog suda postala bespredmetna. Ovo iz razloga jer je tuženi uspio u postupku ponavljanja i ukinuta je presuda općinskog suda kao i presuda kantonalnog suda i predmetni spor na taj način je okončan pa je time revizija bespredmetna. Kako je postala bespredmetna to svojstvo valja rješenjem i utvrditi.

Primjer - hipotetički slučaj:

Presudom prvostepenog suda utvrđeno je da je tužiteljica na osnovu ugovora o prodaji nekretnina stekla pravo prijenosa prava vlasništva sa imena tuženog na ime i vlasništvo tužiteljice. Presudom drugostepenog suda odbijena je žalba tuženog kao neosnovana i potvrđena prvostepena presuda. Protiv pravomoćne drugostepene presude reviziju je izjavio tuženi. Revizijski spis je upućen revizijskom sudu. Tuženi je i podnio prijedlog za ponavljanje pravomoćnog postupka presudom kantonalnog suda. U tom prijedlogu kao razloge za ponavljanje je istaknuta činjenica da je tuženi u postupku pred nižestepenim sudovima kao lice odsutno i nepoznatog boravišta bio zastupan po privremenom zastupniku u osobi advokata XX što očigledno nije tačno (živi i boravi na istoj adresi unazad 10.godina - kao dokaz prilaže potvrdu iz policije i mjesne zajednice).

? - koji postupak prekinuti a koji nastaviti

Odgovor:

Odlu uju i o prednjem imati u vidu: da je prijedlog za ponavljanje postupka stigao nakon što je revizija upu ena revizijskom sudu. U tom prijedlogu kao razloge za ponavljanje je istaknuta injenica da je tuženi kao lice odsutno i nepoznatog boravišta u postupku pred nižestepenim sudovima bio zastupan po privremenom zastupniku u osobi advokata XX, a da je prijedlog za ponavljanje postupka tuženi uputio li no sa ozna enom adresom svog boravišta iz kojeg razloga proisti e opravdano prekinuti revizijski postupak do odluke suda povodom podnesenog prijedloga za ponavljanje postupka pred op inskim sudom.

Primjer - hipoteti ki slu aj:

Drugostepenom presudom potvr ena je prvostepena presuda kojom je naloženo tuženom da tužitelju isplati iznos od 10.000,00 KM sa pripadaju om kamatom i troškovima spora. Protiv drugostepene presude tuženi je izjavio reviziju zbog povreda odredaba postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Revizijski spis je dostavljen revizijskom sudu. Tuženi je naknadno podnio prijedlog za ponavljanje postupka pravomo no okon anog drugostepenom presudom koja je predmet revizije.

? koji postupak prekinuti - koji nastaviti

Odgovor:

Kako se u predmetu radi o pobijanom dijelu koji ne dostiže imovinski cenzus za dopuštenost revizije, to valja odlu iti da se nastavi postupak po reviziji stranke, a prekine postupak po prijedlogu za ponavljanje postupka do okon anja postupka po reviziji.

Iz sudske prakse

Primjer:

Uvodne napomene:

Protuženi je 21.10.2004. godine izjavio prijedlog za ponavljanje postupka pravomoćno okončanog presudom Osnovnog suda u ... broj P- ... /01 od 6.3.2002. godine (potvrđena presudom Okružnog suda u ... broj Gž ... /02 od 17.19.2004. godine) navodeći da je saznao za nove činjenice i nove dokaze za koje da je znao prije presuđenja bi bila donesena presuda na osnovu odricanja.

Zatim tom prvostepenom sudu podnio je 15.11.2004. godine i reviziju protiv presude Okružnog suda u ... broj Gž ... /02 od 17.19.2004. godine. Reviziju je izjavio iz svih razloga koje propisuje zakon..

Prvostepeni sud je 24.12.2004.godine spis sa oba vanredna pravna lijeka dostavio je drugostepenom sudu.

? – u okolnostima ovog slučaja koji sud je ovlašten da riješi o odnosu vanrednih pravnih lijekova

Drugostepeni sud odlučujući o prijedlogu prvotuženog za ponavljanje postupka koji je pravosnažno okončan presudom Osnovnog suda u ... broj P .../01 od 6.3.2002. godine donio je rješenje kojim se oglosio stvarno nenadležnim da postupa po prijedlogu prvotuženog za ponavljanje postupka i rješavanje odnosa između tog prijedloga i izjavljene revizije i predmet je ustupio Osnovnom sudu u ... kao stvarno nadležnom.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 461. stav 1. ZPP RS („Sl. glasnik RS“, br. 58/03 i 85/03) koji je stupio na snagu 1.8.2003. godine propisano je u stavu 1. da ako je prije stupanja na snagu ovog zakona donijeta prvostepena odluka kojom se postupak pred prvostepenim sudom završava daljnji postupak sprovest će se po dosadašnjim propisima. Kako je prvostepena presuda donesena 6.3.2002. godine, a razlozi za ponavljanje postupka se ne odnose isključivo na postupak pred drugostepenim sudom, ovo tim prije što je nove činjenice i nove dokaze na koje se poziva prvotuženi moguće raspraviti samo u prvostepenom postupku, to je sud u smislu odredaba člana 17. Zakona o parničnom postupku („Sl. list SFRJ“, br. 4/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 I 35/91 – „Službeni glasnik RS“, br. 17/93, 14/94 i 32/94) u vezi sa članom 456. ZPP odlučio kao u izreci ovog rješenja.

(Okružni sud u Banja Luci, br. Pp-5/05 od 22.2.2005. godine)

Primjer :

Uvodne napomene:

Prvostepenom presudom Općinskog suda u ... br. P- ... /03 od 13.2.2004. godine naloženo je tuženom da preuzme tužitelja u radni odnos sa 1.10.2000. godine i rasporedi ga na radno mjesto koje odgovara njegovoj stručnoj spremi i radnom stažu i plati naknadu za izgublenu zaradu koja za period od 1.10.2000. do 1.6.2003. godine u iznosu od 22.446,37 KM, sa zakonskom kamatom od dosuđenja do isplate.

Odlučujući o žalbi tuženog Kantonalni sud u ... presudom br. Gž .../04 od 21.7.2004. godine djelimično je uvažio i prvostepenu presudu preinačio u dijelu dosuđenog novčanog iznosa smanjujući ga na 11.632,64 KM dok u preostalom dijelu prvostepena presuda je ostala neizmijenjena.

Tuženi je izjavio reviziju pozivom na sve razloge koje propisuje zakon pa je spis dostavljen revizijskom sudu 24.9.2004. godine.

Nakon toga tuženi je 5.4.2005. godine podnio i prijedlog za ponavljanje postupka.

? - koji postupak prekinuti a koji nastaviti

Revizijski sud odlučujući o odnosu vanrednih pravnih lijekova donio je rješenje da se postupak po reviziji prekine do okončanja postupka po prijedlogu za ponavljanje postupka.

Iz obrazloženja:

Kako je prijedlog za ponavljanje postupka podnesen nakon što je predmet u povodu revizije upućen revizijskom sudu, a imajući u vidu razloge zbog kojih su oba pravna lijeka podnesena, a posebno činjenicu da je prijedlog za ponavljanje postupka podnesen iz razloga predviđenih u članu 225. stav 1. tač. 6. sud je prekinuo postupak po reviziji.

(Vrhovni sud FBiH Sarajevo, br. Rev-676/04 od 2.6.2005. godine)

Primjer :

Uvodne napomene:

Presudom Kantonalnog suda u...br. Pž.../04 od 18.1.2005. godine odbijena je žalba tužitelja i potvrđena presuda Općinskog suda u...br. Gs.../03 od 23.12.2003. godine kojom je odbijen tužbeni zahtjev radi isplate duga.

Tužitelj je 28.5.2002. godine izjavio reviziju protiv drugostepene presude iz svih razloga propisanih zakonom a istovremeno je podnio prijedlog za ponavljanje postupka iz razloga predviđenih u odredbi člana 255. tač. 2. i 3. ZPP.

? - koji postupak prekinuti a koji nastaviti

Revizijski sud odlučujući o odnosu vanrednih pravnih lijekova donio je rješenje da se postupak po reviziji prekine do okončanja postupka po prijedlogu.

Iz obrazloženja:

Ovaj sud je našao cjelishodnim prekinuti postupak po reviziji a imajući u vidu okolnosti i razloge zbog kojih su oba pravna lijeka podnesena kao i dokaze na koje se stranka uz prijedlog za ponavljanje postupka poziva. Kako je prijedlog za ponavljanje postupka podnesen istodobno sa izjavljenom revizijom, a imajući u vidu razloge za reviziju, sud je u skladu sa članom 265. stav 4. u vezi sa članom 267. stav 1. ZPP odlučio kao u izreci.

(Vrhovni sud F BiH Sarajevo, br. Rev-699/05 od 28.7.2005. godine)

3. ANEKSI

PRIMJER OBRASCA:

Obrazac – primjer 1.

RJEŠENJE O PREKIDU POSTUPKA KAD STRANAKA IZJAVI REVIZIJU I ISTOVREMENO ILI NAKON TOGA PODNESE PRIJEDLOG ZA PONAVLJANJE POSTUPKA

(član 265. stav 3., član 266. stav 1. i član 267. ZPP)

Opinski sud u Sarajevu, sudija A. A., u pravnoj stvari tužiteljice B. B., iz Sarajeva koju zastupa punomoćnik Z. Z., advokat iz Sarajeva, protiv tuženog S. S. iz Sarajeva, radi naknade štete, dana 05.05.2004. godine, donio je:

RJEŠENJE

Određuje se prekid postupka po reviziji tužiteljice protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-312/04 od 03.03.2004. godine do završetka postupka u povodu prijedloga tužiteljice za ponavljanje postupka pravosnažno završenog presudom ovog suda broj P-43/04 od 22.01.2004. godine, a koja je presuda potvrđena presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-312/04 od 03.03.2004. godine.

Obrazloženje

Protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-312/04 od 03.03.2004. godine, tužiteljica je izjavila reviziju zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Nakon toga tužiteljica je podnijela prijedlog za ponavljanje postupka zbog razloga iz člana 255. stav 1. tačka 4. ZPP.

Ovaj prijedlog podkrepjen je pravosnažnom presudom donesenom u krivi postupku koji je kod ovog suda vođen pod brojem K-417/03.

Po osnovi člana 265. stav 3. ZPP valjalo je odrediti prekid postupka po reviziji do završetka postupka u povodu prijedloga za ponavljanje postupka.

Sudija,

A. A.

Pouka o pravnom lijeku – žalba nije dopuštena (član 267. stav 3. ZPP).

This project is funded by
the European Union